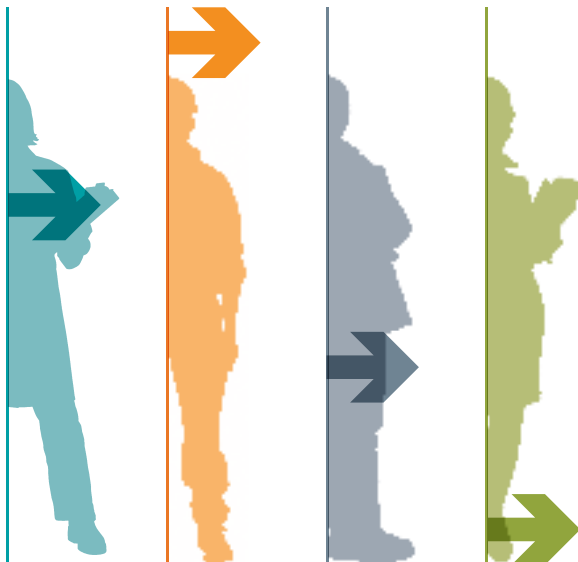

Europska
komisija

SPREMNI STE ZA PROMJENU?

Što morate znati o životu
i radu u inozemstvu –
i još mnogo toga

Socijalna Europa

Ni Europska komisija ni bilo koja osoba koja djeluje u njezino ime ne mogu se smatrati odgovornima za uporabu informacija u ovoj publikaciji.

Fotografija na naslovnici © Europska unija, 2014.

*Europe Direct je usluga koja vam omogućuje pronalaženje odgovora
na pitanja o Europskoj uniji.*

Besplatni telefonski broj (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva
(premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

Podaci o katalogizaciji i sažetak navedeni su na kraju ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2014.

ISBN 978-92-79-28770-1 (tiskano izdanje)

doi:10.2767/1751 (tiskano izdanje)

ISBN 978-92-79-31312-7 (pdf)

doi:10.2767/61165 (pdf)

ISBN 978-92-79-31366-0 (epub)

doi:10.2767/716 (epub)

© Europska unija, 2014.

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Printed in Luxembourg

TISKANO NA PAPIRU IZBIJELJENOM BEZ KLORA (TCF)

SPREMNI STE ZA PROMJENU?

Što morate znati o životu
i radu u inozemstvu – i još mnogo toga

Europska komisija

Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost

Radna jedinica C.3.

Rukopis dovršen u svibnju 2013.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Zašto raditi u inozemstvu	7
3. Rad u inozemstvu u Europi	8
4. Lajkajte, dijelite, tvitajte...	
Kako se koristiti društvenim mrežama za dobivanje savršenog posla	13
5. Pripremite se za život u inozemstvu:	
Savjeti Edoarda Clementija, savjetodavnog upravitelja, Ernst & Young Business School	16
6. Razgovori za posao temeljeni na kompetencijama	18
7. Postupak prijave od zemlje do zemlje:	
najbolji savjeti mjesnog stanovništva o traženju posla u inozemstvu i odlasku na razgovor za posao u inozemstvo	19
1. Belgique/België/Belgien (Belgija)	28
2. България (Bugarska)	32
3. Česká republika (Češka)	36
4. Danmark (Danska)	41
5. Deutschland (Njemačka)	46
6. Eesti (Estonija)	51
7. Éire/Ireland (Irska)	55
8. Ελλάδα (Grčka)	59
9. España (Španjolska)	63
10. France (Francuska)	68
11. Hrvatska (Hrvatska)	72
12. Italia (Italija)	76
13. Ísland (Island)	80
14. Кипар (Cipar)	85
15. Latvija (Latvija)	89
16. Liechtenstein (Lihtenštajn)	93
17. Lietuva (Litva)	97
18. Luxembourg (Luksemburg)	101
19. Magyarország (Mađarska)	106
20. Malta (Malta)	110
21. Nederland (Nizozemska)	115
22. Norge (Norveška)	120
23. Österreich (Austrija)	125
24. Polska (Poljska)	130
25. Portugal (Portugal)	135
26. România (Rumunjska)	140
27. Schweiz/Suisse/Svizzera/ Svizra (Švicarska)	145
28. Slovenija (Slovenija)	149
29. Slovensko (Slovačka)	154
30. Suomi/Finland (Finska)	158
31. Sverige (Švedska)	163
32. United Kingdom (Ujedinjena Kraljevina)	167

UVOD

- Maštate li o promjeni okoline?
- Želite li razviti svoje profesionalne i osobne vještine?
- Imate li poteškoća s pronalaženjem posla u blizini doma?
- Zanima li vas otkrivanje drugih zemalja i kultura?
- Hoće li vaše vještine možda više vrijediti poslodavcu u drugoj europskoj zemlji?
- Jeste li spremni za novi izazov u životu?

Ako ste na neko od navedenih pitanja odgovorili potvrdno, ovaj je priručnik možda baš ono što vam treba. Osmišljen je za osobe koje razmišljaju o životu i radu u inozemstvu – ili o svakodnevnom putovanju na posao u susjednu zemlju kao prekogranični radnici. U njemu se nalaze savjeti za traženje posla i prijavu za posao za svaku državu članicu Europske unije te Island, Lihtenštajn, Norvešku i Švicarsku. Sve te zemlje sklopile su sporazum kojim dopuštaju građanima ostalih zemalja putovanje i rad u drugoj zemlji.

Priručnik je sastavio EURES, Europska mreža javnih službi za zapošljavanje, osnovan 1993. radi promicanja i provođenja načela Europske unije o slobodnom kretanju radnika ⁽¹⁾. EURES-ovi savjetnici iz svake zemlje u mreži dijele svoja stručna mjesna znanja kako bi tražiteljima posla pomogli tražiti posao u drugoj zemlji, prijavljivati se za poslove, uspješno prolaziti na razgovorima, pripremiti dokumentaciju potrebnu za život i rad u inozemstvu te se prilagoditi novom okruženju.

Njihovi savjeti ujedinjuju više od 20 godina iskustva stečenog otkad je EURES počeo povezivati slobodna radna mjesta i tražitelje posla u Europi, a tražiteljima posla, osobama koje mijenjaju posao i poslodavcima nudi stručne, personalizirane informacije i vodstvo u svim fazama postupka zapošljavanja.

Iako je usmjeren prema tražiteljima posla, ovaj priručnik može biti koristan i poslodavcima koji mogu saznati više o kulturnom podrijetlu osoba koje se prijavljuju.

Sve više i više ljudi prepoznaje prednosti stjecanja profesionalnog iskustva u drugoj europskoj zemlji. Rad u inozemstvu može povećati razinu vaših vještina i poboljšati vjerojatnost pronalaženja boljeg posla u vlastitoj zemlji. Zahvaljujući načelu Europske unije o slobodnom kretanju radnika, mogućnosti za motivirane i mobilne tražitelje posla bolje su nego ikada.

⁽¹⁾ Neki građani EU-a imaju ograničen pristup europskom tržištu rada tijekom određenog razdoblja, ovisno o tome kada se njihova zemlja pridružila EU-u. U EURES-u možete saznati u koje se zemlje možete preseliti bez ograničenja, a u kojima trebate imati radnu dozvolu.

„Društvo Men for Trees® specijaliziralo se za šumarstvo i povezana područja. Uz partnerska društva na Cipru i u Rumunjskoj, naša su glavna tržišta Njemačka, Austrija i Švedska. Pošto smo na EURES-u objavili oglas za posao i dobili odgovarajuće životopise, EURES nam je omogućio da zaposlimo otprilike 25 radnika iz Rumunjske sa znanjem njemačkog jezika, što je uvelike pomoglo našem sektoru u Austriji. Iznimno smo zadovoljni radom EURES-a i našom plodonosnom suradnjom.”

Men for Trees, Austrija

KAKO SE KORISTITI Ovim PRIRUČNIKOM

Priručnik počinje uvodnim odjeljcima koji tražiteljima posla pomažu promisliti o stvarnosti preseljenja u inozemstvo radi posla, pružaju općenite savjete o prijavljivanju za posao i pripremanju za razgovore te pružaju informacije o mreži EURES i kako ona može pomoći u traženju.

U priručniku su navedene brojne pismene preporuke poslodavaca, zaposlenika i EURES-ovih savjetnika o uslugama koje EURES može pružiti te savjeti o životu u inozemstvu. Usto razgovor sa savjetnikom i trenerom o međukulturnim pitanjima donosi njegov pogled na izazove i nagrade koje sa sobom nosi iskustvo rada u inozemstvu. Poglavlje o društvenim mrežama nudi savjete o tome kako najbolje iskoristiti internet u potrazi za poslom.

Glavni dio priručnika čine odjelci o tržištu rada i poslovnim mogućnostima u 32 europske zemlje koje su članice mreže EURES.

Kratak pregled svake zemlje navodi pojedinosti o vještinama i zanimanjima koja su najviše tražena (u vrijeme pisanja) na mjesnom tržištu rada. Slijede praktični savjeti o traženju posla, obraćanju poslodavcima, pripremi za razgovore i samopredstavljanju na najbolji mogući način.

Ništa nije bolje od savjeta mjesnog stručnjaka: jeste li znali da je norveška poslovna kultura pomalo neobvezna? Da je čvrsto rukovanje obvezno u Nizozemskoj? Ili da u nekim zemljama morate biti spremni navesti željenu plaću, dok se u drugima savjetuje izbjegavati razgovor o novcu sve dok vam ne ponude posao? To su neke od osnovnih tema obrađenih u odjeljcima o zemljama.

SAZNAJTE VIŠE

Ovaj priručnik, naravno, ne obuhvaća mnogo toga te vas pozivamo da posjetite EURES-ov portal poslovne mobilnosti kako biste saznali više. Na portalu možete pronaći odabir poveznica na ostale internetske stranice koje su zanimljive tražiteljima posla i poslodavcima, pretraživati sajmove za zapošljavanje, poslati svoj životopis, pogledati trenutačnu ponudu zaposlenja – i još više od toga. Pojediniosti o ponudi portala mogu se pronaći na šestoj stranici priručnika. Možete se obratiti i jednome od više od 900 EURES-ovih savjetnika – ili drugim partnerima mreže koji su navedeni na mreži – za personaliziranu pomoć s bilo kojim pitanjem.

Želite li se povezati s ostalim tražiteljima posla i EURES-ovim korisnicima te razmjenjivati iskustva i ideje? U tom je slučaju EURES-ova stranica Facebooka jedno od najboljih mjesta za početak. Usto, rado ćemo poslušati vaše ideje za koje mislite da će pomoći da informacije sadržane u ovom priručniku ostanu ažurirane u sljedećim izdanjima. Svoje nam povratne informacije pošaljite jednostavno kontaktnim obrascem na EURES-ovu portalu.

Konačno, ovaj priručnik ne bi nastao bez napornog rada i stručnosti pojedinih EURES-ovih savjetnika/koordinatora te im zahvaljujemo na pružanju tako sveobuhvatnih, ažuriranih informacija o tome što zaista znači živjeti i raditi u njihovoj zemlji. Sigurni smo da će vam ovaj priručnik biti koristan u planovima o preseljenju u inozemstvo – pritom vam želimo svu sreću!

„Obratiti se EURES-u bilo je najbolje što sam mogla učiniti za svoju karijeru. Prošle sam godine svomemu mjesnom EURES-ovu savjetniku poslala pismo u kojem sam objasnila da želim biti pripravnik u tvrtki za proizvodnju vina u Italiji. Tri mjeseca poslije talijanski je EURES imao posao za mene s uključenim smještajem i troškovima života. Potpora se nastavila tijekom cijelog pripravnništva. Po dolasku u zemlju u EURES-u su mi pomogli ispuniti svu potrebnu papirologiju.”

Dalma, tražiteljica posla iz Mađarske

ZAŠTO RADITI U INOZEMSTVU

Mnogo dobrih razloga ide u prilog razmišljanju o preseljenju u inozemstvo radi posla. Evo nekih od njih:

➔ *stjecanje profesionalnog iskustva i obogaćivanje životopisa,*

poboljšanje osobnih vještina, poput inicijative, odlučnosti i fleksibilnosti,

➔ *povećanje samopouzdanja,*

korist od strukovnog osposobljavanja ili pripravništva,

➔ *pokušaj nečega novoga i mogućnost avanture,*

povećanje potencijala za zaradu,

➔ *doživljavanje nove kulture i poboljšanje vlastite jezične vještine,*

pronalaženje više slobodnih radnih mjesta u odabranom području,

➔ *korist od drugačijega – možda boljeg – životnog stila,*

uzimanje odmora od uobičajenog posla i rad na nečemu drugačijemu.

RAD U INOZEMSTVU U EUROPI

EUROPA PODUPIRE MOBILNOST RADNIKA

Mobilnost radne snage važna je jer pomaže uravnoteženju tržišta rada. Primjerice, područja brzog rasta mogu imati problema s nepopunjenim slobodnim mjestima, dok u drugim regijama može stalno prevladavati visoka nezaposlenost. Europljani koji su voljni i željni preseliti se i raditi u inozemstvu – ili čak svakodnevno putovati preko granica radi posla – mogu pomoći u ispravljanju te neravnoteže, uživajući pritom u svim prednostima koje bivanje dijelom druge kulture može donijeti.

Zahvaljujući načelu Europske unije o slobodnom kretanju radnika, možete pronaći posao ili živjeti ili studirati u bilo kojoj zemlji Europske unije, kao i na Islandu, u Lihtenštajnu, Norveškoj ili Švicarskoj ⁽²⁾.

IZAZOVI I PRILIKE ZA RADNIKE

Radnici i tražitelji posla suočuju se sa sve većim izazovima. Tržište rada mijenja se brže no ikada prije, prilagođujući se zahtjevima globalne konkurencije. Poslodavci od zaposlenika očekuju veću fleksibilnost, no nude manje sigurnosti. Malo je ljudi koji još uvijek imaju posao za cijeli život. Cjeloživotno obrazovanje postalo je nužno kako bi se bilo u tijeku s novim tehnologijama i potražnjom za novim vještinama.

Takvo novo radno okruženje također može predstavljati uzbudljivu mogućnost. Ljudi slobodnije nego prije istražuju niz uloga, sektora i lokacija. Uz fleksibilnost i otvoren duh i poslodavci i zaposlenici mogu imati koristi zbog lakšeg pronalaženja posla i poslovanja diljem Europe.

Iskustvo rada u inozemstvu, kratkoročnog ili dugoročnog, može vam pomoći u stjecanju i unapređenju vještina, proširenju obzora i interakciji s ljudima iz različitih kultura. Mnogi ljudi smatraju da im rad u inozemstvu, usto što je iskustvo koje ih osobno obogaćuje, omogućuje da pronađu bolji posao kada se odluče na povratak u domovinu. Međutim, odluku o odlasku na rad u inozemstvu nitko ne bi trebao donositi preko noći. Potrebno je pomno razmisliti i odvagnuti. Najvažnije je biti dobro pripremljen.

⁽²⁾ Neki građani EU-a imaju ograničen pristup europskom tržištu rada tijekom određenog razdoblja, ovisno o tome kada se njihova zemlja pridružila EU-u. U EURES-u možete saznati u koje se zemlje možete preseliti bez ograničenja, a u kojima trebate imati radnu dozvolu.

BUDITE PRIPREMLJENI: KORISTITE SE EURES-om!

Uz pravu pomoć i potporu tražitelji posla mogu pronaći poslovne prilike izvan svojega izravnog okruženja.

EURES, Europska mreža institucija za zapošljavanje, pruža usluge poslovnog sparivanja i zapošljavanja svim zemljama Europskoga gospodarskog prostora (EGP) ⁽²⁾ te Švicarskoj. Tražiteljima posla i osobama koje mijenjaju posao pomaže da dođu do poslova, a poslodavcima otvara širi izbor kandidata koji posjeduju vještine potrebne za razvoj njihova poslovanja. Sve EURES-ove usluge besplatne su za tražitelje poslova i radnike.

EURES ima mrežu partnera, uključujući javne zavode za zapošljavanje, a ta se mreža širi kako bi uključila još mnogo sudionika u zapošljavanju u vašoj domovini, poput privatnih agencija za zapošljavanje. Više informacija može se pronaći na EURES-ovu portalu poslovne mobilnosti.

EURES-ove USLUGE

EURES-ove usluge sveobuhvatne su i dostupne svim tražiteljima posla u Europi – prije, tijekom i nakon njihove potrage za poslom. Odnose se na svaki aspekt života i rada u inozemstvu, od pružanja uputa povezanih s karijerom, revizije i prevođenja životopisa, analize ponuda i olakšavanja videokonferencije za razgovore za posao do pružanja informacija o europskom tržištu rada, davanja savjeta o pravnoj i socijalnoj skrbi, organiziranja sajмова poslova i savjetovanja o prilikama za osposobljavanje, učenje jezika i mogućnostima financiranja.

EURES-ov portal poslovne mobilnosti

EURES-ov portal oglašuje više od milijun slobodnih radnih mjesta u 32 zemlje u Europi, gotovo jednako toliko životopisa i tisuće registriranih poslodavaca. Nudi vam alat za:

- kreiranje profila koji vam omogućuje da označite zanimljive sektore ili zemlje te da e-poštom primete obavijesti o odgovarajućim slobodnim mjestima,
- kreiranje i održavanje životopisa u inačici na jednom jeziku ili na više jezika te za objavljivanje na mreži kako bi ga moglo vidjeti 30 000 poslodavaca registriranih na portalu,
- pretraživanje informacija o životu i radu u izabranoj zemlji,
- pretraživanje Europskih dana karijere i ostalih sajмова za zapošljavanje u regiji, i
- povezivanje s ostalim tražiteljima posla i razmjenu savjeta o traženju posla te životu i radu u inozemstvu.

⁽²⁾ Članice EGP-a su 28 država članica te Island, Lihtenštajn i Norveška.

EURES-ovi savjetnici

U svakoj fazi potrage za poslom i procesa preseljenja za informacije i savjete možete se obratiti EURES-ovim savjetnicima i ostalim stručnjacima za zapošljavanje u EURES-ovoj mreži. Zahvaljujući specijaliziranoj stručnosti u praktičnim, pravnim i administrativnim aspektima europske mobilnosti radnika, oni mogu:

- na temelju vašeg profila preporučiti zanimljive prilike te čak pokušati spojiti vaš profil s prikladnim poslodavcem u drugoj europskoj zemlji,
- pomoći vam s prijavom za posao i vaš životopis prosljediti potencijalnim poslodavcima,
- dati vam informacije o životnim i radnim uvjetima u izabranoj zemlji, i
- pomoći vam u početku nakon preseljenja u novu zemlju pružajući vam informacije o smještaju, socijalnoj skrbi i porezima te o školama i zdravstvenoj zaštiti za vašu obitelj, ako je to važno.

„Stotinama prekograničnih radnika svakodnevno nudimo potporu u rješavanju pitanja kao što su: Gdje plaćam porez? Gdje mogu tražiti dječji doplatak? Mogu li koristiti zdravstvenu službu? To mobilnim radnicima olakšava preseljenje u drugu zemlju.”

Joe Lavery, EURES-ov savjetnik, Prekogranično partnerstvo Irska – Sjeverna Irska.

Imajte na umu da se dostupne usluge mogu razlikovati od zemlje do zemlje ili od jedne EURES-ove partnerske organizacije do druge.

Više informacija i kontaktnih detalja o svojem lokalnom EURES-ovu savjetniku i ostalim stručnjacima za zapošljavanje možete pronaći na EURES-ovu portalu.

EURES u prekograničnim regijama

Rad i život u dvjema različitim zemljama najčešći je oblik mobilnosti radnika. EURES djeluje u prekograničnim regijama diljem Europe. Informacije za prekogranične radnike dostupne su na EURES-ovu portalu poslovne mobilnosti i pri vašem lokalnom EURES-ovu savjetniku.

Europski dani karijere i ostali događaji

Svake se godine diljem Europe održava stotinu EURES-ovih događaja – svi su lako dostupni i besplatni. Najpoznatiji su Europski dani karijere – idealno okruženje u kojem možete upoznati potencijalne poslodavce, na licu mjesta ili na mreži, kao i imati koristi od dobivanja odgovora na pitanja uživo te od individualnog videopoučavanja stručnjaka za poslovnu mobilnost i ostalih relevantnih stručnjaka. EURES također održava konferencije, seminare i dane općeg informiranja o mobilnosti na kojima su vam EURES-ovi savjetnici pri ruci kako bi pružili stručne savjete o traženju posla u Europi. Europski dani karijere mogu biti ili općeniti ili usredotočeni na pojedinačni sektor ili sektore. Za više informacija i o događajima u vašem području provjerite kalendar događaja na EURES-ovu portalu poslovne mobilnosti.

„Concentrix s EURES-om surađuje nekoliko godina i partnerstvo je temeljno za naš uspjeh pri zapošljavanju. Oglašavamo se preko EURES-ove mreže, surađivali smo, izgradili i održali veze s pojedinim savjetnicima diljem Europe te redovito posjećujemo EURES-ove sajmove za zapošljavanje u različitim zemljama. Zbog naših velikih potreba za zapošljavanjem i različitih jezičnih zahtjeva, za oglašavanje u zemlji važna je uporaba EURES-ova portala i mreže savjetnika. Razina usluge je neprocjenjiva – kao i lokalno znanje i savjeti.“

Concentrix, Sjeverna Irska

OSTALE EUROPSKE MREŽE I USLUGE ZA MOBILNOST

Osim EURES-a, zanimljive vam mogu biti i sljedeće europske mreže za mobilnost.

Vaša Europa

Dio **Građani** na toj internetskoj stranici daje praktične informacije o preseljenju, životu, radu i studiranju u drugoj europskoj zemlji. Uključuje savjete o registraciji vozila, zdravstvenom osiguranju i zaštiti potrošača. Zaseban dio **Posao** nudi praktični vodič kroz poslovanje u Europi.

<http://europa.eu/youreurope/index.htm>

Your Europe Advice

Imate li pitanje o pravima u EU-u, Your Europe Advice skupina je neovisnih pravnih stručnjaka koji u roku od tjedan dana mogu dati besplatni i personalizirani savjet na vašem jeziku. Također mogu pojasniti europski zakon koji se primjenjuje u vašem pojedinačnom slučaju.

<http://europa.eu/youreurope/advice>

SOLVIT

Građani ili poduzetnici mogu naići na probleme u poslovanju s drugim državama EU-a zbog pogrešne primjene pravila EU-a. Ta online mreža postoji kako bi riješila takve probleme – primjerice, dobivanje boravišne dozvole, priznavanje profesionalnih kvalifikacija ili prava povezanih sa socijalnom skrbi, radom ili porezom – bez pravnih procedura.

<http://ec.europa.eu/solvit>

DG EAC (Glavna uprava za obrazovanje i kulturu)

Zahvaljujući stipendiji programa Erasmus za sve, koji spaja EU-ove i međunarodne sheme koje obuhvaćaju obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, do 5 milijuna ljudi moglo bi od 2014. godine imati priliku studirati ili osposobljavati se u inozemstvu.

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_en.htm

Europass

Dokumenti u formatu Europassa omogućuju studentima i tražiteljima posla da svoje vještine i kvalifikacije predstave organizacijama i regruterima u svojim zemljama.

<http://europass.cedefop.europa.eu>

Euroguidance

Ta mreža tijela koja pomažu u vođenju karijere pomaže promicati prilike za učenje diljem Europe.

<http://www.euroguidance.eu>

Enterprise Europe Network

Ta mreža pomaže malim poduzetnicima da dobiju najviše što mogu s europskog tržišta. Poslodavci mogu saznati kako proširiti poslovanje, pronaći nove tehnologije i pristupiti informacijama o EU-ovim fondovima i financiranju.

<http://een.ec.europa.eu>

Europski portal za male poduzetnike

Ta internetska stranica daje informacije o malim i srednjim poduzetnicima te informacije za njih, uključujući pitanja o politikama, praktične savjete i lokalne kontaktne točke.

<http://ec.europa.eu/small-business>

LAJKAJTE, DIJELITE, TVITAJTE...

KAKO SE KORISTITI DRUŠTVENIM MREŽAMA ZA DOBIVANJE SAVRŠENOG POSLA

Godine 2011. više od 51 % svih korisnika interneta u EU-u koristilo se barem jednom platformom društvenih mreža.

No koliko učinkovito tražitelji posla rabe društvene mreže u promicanju svojih vještina poslodavcima?

Kao tražitelj posla, najmanje što trebate učiniti jest uvjeriti se da vas prisutnost na mreži ne sprečava u dobivanju posla. Jedna je anketa pokazala da je 20 % kandidata bilo odbijeno, dijelom i zbog onoga što su poslodavci pronašli na njihovim profilima na društvenim mrežama.

Želite li se društvenim mrežama koristiti da biste pronašli poslodavca, vaš profil mora odgovarati onome kako želite da vas dožive u javnosti, a vaš račun mora biti prilagođen ciljnoj publici, poput životopisa.

OBLIKUJTE SVOJ PROFESIONALNI PROFIL

- Učinite svoj profesionalni profil zanimljivim potencijalnim poslodavcima. Navedite važne pojedinosti i, ako želite da poslodavci vide račune više društvenih mreža, objavite hiperpoveznice, primjerice, u svojem životopisu na Twitteru navedite adresu svojeg računa na LinkedInu.
- Ako zaista želite pokazati svoje vještine i promicati se na Facebooku ili Googleu+, kreirajte profesionalnu stranicu obožavatelja. One se mogu objavljivati jednako kao i osobni profil na društvenoj mreži i mogu sadržavati sve važne podatke o vama, što poslodavcu štedi vrijeme jer ne mora pregledavati vaš osobni profil. Pokušajte ažurirati i održavati stranicu kao blog ili biste se mogli učiniti neangažiranim.
- Potvrde i preporuke prijašnjih poslodavaca na servisima kao što je LinkedIn također mogu pomoći i zainteresirati poslodavca. Tako mogu odmah vidjeti reference i dobiti kontaktne detalje vašeg prijašnjeg poslodavca.
- Na stranice svojeg profila dodajte noviju profesionalnu fotografiju. Imate li profil na više društvenih mreža, neka slika bude jednaka na svima. To pokazuje da ste svjesni vizualnog identiteta i brendiranja, a poslodavci vas lakše prepoznaju.

AKTIVIRAJTE SE U ZAJEDNICAMA NA MREŽI

- Pratite tvrtke koje vas zanimaju. Pokažite interes za industriju. Pratite industrijske vijesti. To naglašava da pratite aktualnosti.
- Konstruktivno komentirajte kampanje, novosti ili grupe iz industrije ili tvrtke u kojoj želite raditi. To pokazuje da razumijete ono što čitate, a poslodavci će vidjeti vaše istraživačke i analitičke vještine.
- Kontaktirajte sa zaposlenicima tvrtke kako biste saznali više o tvrtki. Možda nećete uvijek dobiti odgovor, no saznati kakva je tvrtka iz perspektive zaposlenika, može vam pomoći odlučiti želite li raditi za nju ili u tom sektoru.

RAZMOTRITE POSLODAVČEVO GLEDIŠTE

Čak i ako ne želite da vam poslodavci gledaju profil, budite spremni na to da će ga pregledati. Prema izvješću iz SAD-a 45 % poslodavaca koristi se društvenim mrežama kao dijelom procesa selekcije kandidata.

Bude li vam poslodavac pregledavao profile, tražit će sljedeće.

- Predstavljanje: kako se predstavljate? Jeste li pozitivni? Jeste li se žalili na prijašnje poslodavce?
- Međuljudske vještine: kako se slažete i kako razgovarate s drugima?
- Provjera: odgovara li ono što objavljujete na mreži vašem životopisu?

IZGRADITE SVOJU DRUŠTVENU MREŽU

- Odaberite preferiranu platformu društvenih mreža. Želite li komentirati događaje uživo ili sudjelovati u razgovorima u stvarnom vremenu, Twitter je najbolji izbor. Želite li informacije o tvrtki ili ako tražite profesionalne rasprave, LinkedIn bi mogao biti bolji izbor.
- Različite društvene mreže mogu se koristiti u različitim poslovnim sektorima. Ako ste kreativni, označite neke od svojih radova na stranici <http://www.reddit.com> ili čak kreirajte infografički životopis. Ako će uključivati videozapise ili novinarstvo, kreirajte životopis u obliku videozapisa i dodajte ga na YouTube. Osigurajte da vaš trud bude vidljiv tako što ćete ih dodati na profesionalni profil kao što je LinkedIn ili unijeti hiperpoveznice u svoj životopis.
- Možete se koristiti i servisima za skraćivanje hiperpoveznica, poput <http://bitly.com>, <http://tinyURL.com> i <http://goo.gl>. Prilagođivanjem svojih poveznica kreirate kratke, zapamtljive hiperpoveznice koje poslodavci mogu naći; istodobno neki servisi također prate kada je i odakle kliknuto na vašu poveznicu. Tada znate da je netko bio zainteresiran, što možete spomenuti u razgovoru s potencijalnim poslodavcem.

- Uskladite svoj profil na društvenoj mreži s industrijom čiji dio želite postati. Ako je riječ o tehničkoj ili industriji zasnovanoj na računalima, komentiranjem članaka na svojem profilu pokažite da posjedujete potrebne vještine. Ako je riječ o marketingu ili odnosima s javnošću, pokažite svoje vještine ophođenja s ljudima interakcijom kroz razgovore.

DRUŠTVENI MEDIJI DILJEM SVIJETA

U vrijeme nastanka ovog priručnika Facebook je glavna platforma društvenih mreža koja se rabi u Europi, a popularni su i Twitter, LinkedIn i Google+. Međutim, provjerite što je popularno u zemlji u kojoj biste željeli raditi pregledavanjem servisa za ispitivanje tržišta, kao što je Comscore, ili nacionalnih statističkih servisa. U vrijeme nastanka ovog priručnika niz je drugih platformi popularan u sljedećim europskim zemljama:

- Njemačka: Xing (<http://www.xing.com>)
- Nizozemska: Hyves (<http://hyves.nl>)
- Poljska: Nasza Klasa (<http://nk.pl>)
- Španjolska: Tuenti (<http://www.tuenti.com>)

PRIPREMITE SE ZA ŽIVOT U INOZEMSTVU: SAVJETI EDOARDA CLEMENTIJA, SAVJETODAVNOG UPRAVITELJA, ERNST & YOUNG BUSINESS SCHOOL

„Najbolji savjet tražiteljima posla koji razmišljaju o odlasku na rad u inozemstvo svakako je: naučite jezik. Poznavanje jezika omogućuje razumijevanje kulture. Neke se stvari jednostavno ne mogu prevesti.

Prilikom selidbe na rad u inozemstvo ljudi često podcjenjuju važnost kulturnih pitanja. To se odnosi na jezik i odredbe tržišta rada, ali i na organizacijsku kulturu na radnome mjestu i u širem društvu. U nordijskim je zemljama malo hijerarhije. U Francuskoj je hijerarhija znatna i sustav je vrlo centraliziran. U istočnoeuropskim zemljama vlast je jako važna i negativna povratna informacija neće uvijek biti dobrodošla.

Čini mi se da su EURES-ovi savjetnici zaista svjesni važnosti kulturnog čimbenika. Rade u multikulturnoj organizaciji i u kontaktu su s kolegama diljem Europe. Dobar su izvor tražiteljima posla.

„Ljudi se ne pripreme uvijek dovoljno dobro za život i rad u inozemstvu. Ne shvaćaju da se obvezno moraju raspitati o svojim pravima i obvezama. Prednost korištenja EURES-ovih usluga leži u tome što su one besplatne, dostupne i pružaju informacije koje uvelike olakšavaju proces traženja posla, preseljenja i rada u inozemstvu.”

Piret Ustav, EURES-ova savjetnica, Estonija

VELIKE PREDNOSTI

Prilagodba poslu u stranom okruženju sama je po sebi vještina. Osoba koja neko vrijeme radi, primjerice, u Španjolskoj, Rumunjskoj i Švedskoj naučila je prilagoditi se različitim kulturnim uzorcima i zna kako najbolje raditi i surađivati s ljudima na poslu. To su vrlo vrijedne vještine.

Netko tko radi u latinskoj zemlji, kao što je primjerice Italija, naučit će se fleksibilnosti pa će kad netko kaže „5 minuta”, znati da to možda ne znači isto što i 5 minuta u Njemačkoj.

PRODAJTE SVOJE ISKUSTVO

Raditi u inozemstvu, čak i nakratko, može poslije biti korisno, čak i u drugom sektoru. Pokazuje prilagodljivost. Mnogi poslodavci žele provjeriti kandidatovo prethodno međunarodno iskustvo.

PRIPREMITE SE NA ZAMKE

Budite pripremljeni na kulturni šok koji ćete sigurno doživjeti. Mnogi ljudi krenu gledajući na sve kroz ružičaste naočale, no to se promijeni. Važno je pripremiti se kako biste minimalizirali negativne učinke.

U nekim su se slučajevima ljudi preselili u drugu zemlju u Europi u potrazi za poslom, ali nisu imali jezične ili druge potrebne vještine te su završili kao beskućnici i bez sredstava za povratak. U drugim su slučajevima migranti ostajali u zemlji nakon gubitka posla zbog gospodarske krize jer se nisu željeli vratiti u domovinu i priznati da stvar nije uspjela. EURES-ovi savjetnici mogu pružiti korisne savjete kako bi se izbjegla takva situacija.

„Posjetio sam sajam poslova u Baselu i susreo EURES-ova savjetnika iz Luksemburga. Dao mi je praktične i korisne savjete, uključujući informacije o tržištu rada, životnim i radnim uvjetima u zemlji i o tome kako se prijaviti za posao – kao i koje je korake potrebno poduzeti prije preseljenja u inozemstvo.”

Tražitelj posla iz Švicarske koji živi i radi u Luksemburgu

PRIPREMITE SE NA POVRATAK U DOMOVINU

Po povratku u domovinu nakon rada u inozemstvu možete doživjeti „kulturni šok ponovna povratka”. Možda ste se naviknuli na život u gradu određenih standarda i po povratku u domovinu možda nećete pronaći jednaku kvalitetu života. Vaš se dojam o tome što su dobri standardi promijenio.

Ljudi također ponekad zamišljaju da će ih po povratku dočekati isto mjesto koje su ostavili, što ih može razočarati. Njihov grad, posao, obitelj i mreža promijenit će se nakon 3 godine. Stvari će možda biti bolje, no mogu biti i mnogo teže. Na kraju dana malo je vjerojatno da će te stvari zateći onakve kakve ste ostavili.

RAZGOVORI ZA POSAO TEMELJENI NA KOMPETENCIJAMA

Sve veći broj poslodavaca provodi razgovore za posao temeljene na kompetencijama (znani i kao strukturni ili situacijski). Pokazalo se da su oni vrlo učinkoviti u predviđanju budućeg radnog učinka te da su mnogo objektivniji od nestrukturiranih razgovora za posao.

U razgovoru za posao temeljenom na kompetencijama svako je pitanje osmišljeno tako da testira specifičnu vještinu ili kompetenciju kandidata. Odgovor se može usporediti s prije utvrđenim kriterijima te ocijeniti u skladu s time. Na taj se način kandidati uspoređuju prema potrebnom standardu umjesto da se međusobno uspoređuju.

Kandidatima se postavljaju pitanja koja se odnose na njihovo ponašanje u specifičnim situacijama, koja moraju poduprijeti konkretnim primjerima. Ispitivači mogu dodatno ispitivati tražeći objašnjenja o njihovu ponašanju ili vještinama.

KAKO SE PRIPREMITI

Pripremite se za pitanja temeljena na kompetencijama tako što ćete biti sigurni da znate koje su vještine i kompetencije potrebne za radno mjesto. Primjeri su često traženih vještina:

- rad s drugima,
- planiranje i organiziranje,
- analiza i rješavanje problema,
- vođenje i donošenje odluka,
- komuniciranje.

Potom vježbajte metodu STAR: situacija, zadaća, radnja, rezultat.

Primjerice, ako vas se pita kako se nosite sa stresom i da navedete primjer situacije u kojoj ste radili pod pritiskom, najprije opišite kontekst (situaciju) uključujući ono što se od vas tražilo (zadaća); potom – i to treba činiti glavninu vašeg odgovora – opišite što ste učinili (radnja); konačno, kažite što se dogodilo (rezultat). Naglasite svoju ulogu i kako je ona pridonijela rezultatu.

Ključ uspješnog odgovaranja na pitanja leži u korištenju stvarnih primjera iz vlastita iskustva s mnoštvom pojedinosti, a ne samo teoretski govoriti o temi.

POSTUPAK PRIJAVE OD ZEMLJE DO ZEMLJE:

NAJBOLJI SAVJETI MJESNOG STANOVNIŠTVA O TRAŽENJU
POSLOVA U INOZEMSTVU I ODLASKU NA RAZGOVOR ZA POSAO
U INOZEMSTVO

TRAŽENJE POSLOVA

Gdje tražiti poslove

Pretražite oglase za posao objavljene na internetu, u novinama, u uredima za zapošljavanje i u privatnim tvrtkama za zapošljavanje. Nemojte zaboraviti provjeravati i EURES-ov portal poslovne mobilnosti. Vlastita internetska stranica tvrtke može sadržavati pojedinosti o slobodnim radnim mjestima ili tvrtka može koristiti vanjskog agenta regrutera za početnu selekciju kandidata.

Provjeravajte internetske stranice i medije koji su posebno usmjereni određenim zanimanjima i sektorima ili pojedinim regijama u Europi. Oni mogu koristiti u identifikaciji tvrtki i kontakata za koje biste voljeli raditi. Neke zemlje imaju internetske stranice koje su posebno usmjerene na tražitelje posla iz inozemstva.

Objavite svoj životopis na EURES-ovu portalu poslovne mobilnosti i na ostalim internetskim stranicama za tražitelje posla. Nemojte zaboraviti: ako u oglasu nije naveden datum zatvaranja natječaja prije nego što se prijavite, provjerite je li radno mjesto još uvijek slobodno. Neke internetske stranice mogu sadržavati zastarjele oglase.

Mnoge agencije za zapošljavanje specijaliziraju se za slobodna radna mjesta u pojedinom sektoru i zadržavaju životopise kandidata koji obećavaju kako bi ih predstavile poslodavcima. Identificirajte stručne regrutere u svojem odabranom polju i obratite im se za trenutna i buduća otvorena radna mjesta.

U nekim se zemljama mnoga slobodna radna mjesta objavljuju usmenom predajom i osobnim umrežavanjem. Više pojedinosti potražite u odjeljcima ovog priručnika o pojedinim zemljama. Općenito je pravilo da manje tvrtke regrutiraju na taj način. Veće tvrtke žele što više oglašivati slobodno radno mjesto kako bi privukle najbolje kandidate.

„Svake godine sudjelujemo na EURES-ovim danima poslova – ili na drugim sajmovima za zapošljavanje. Statistike mogu biti impresivne. Primjerice, na jednom je sajmu poslova objavljeno 900 slobodnih radnih mjesta u 17 država EGP-a koja su obuhvaćala različite sektore, uključujući građevinarstvo, posluživanje hrane – ugostiteljstvo, vrtlarenje, IT, zdravstvenu njegu i industriju.”

Ewa Staniewicz, EURES-ova savjetnica, Poljska

Vrijeme između objave oglasa za posao i početka rada

Vrijeme između oglašivanja slobodnog radnog mjesta i njegova popunjavanja ovisi o vrsti posla. Neki se poslovi mogu oglasiti i popuniti istoga dana. Međutim, poslodavac će možda željeti upoznati ostale kandidate ili provjeriti informacije i tražiti reference.

Također, otkazni rok u nekim zemljama može potrajati i nekoliko mjeseci. Poslodavci očekuju da će morati pregovarati o početku rada te prijelaznim razdobljima odlaznih i dolaznih članova osoblja.

PRIJAVLJIVANJE ZA POSAO**Odgovaranje na oglas za posao**

Slijedite postupak prijave opisan u oglasu za posao. Neke tvrtke od kandidata traže da prijavi prilože životopis i molbu. Druge nude obrazac za prijavu koji treba potpuno ispuniti.

Ako nije drukčije navedeno, uvijek se prijavljujte na jeziku oglasa.

Ako je to moguće, personalizirajte svoju prijavu: saznajte ime pojedinca koji provodi odabir – može biti riječi o službeniku za ljudske potencijale (HR) ili voditelju odjela – te na njega adresirajte svoju prijavu.

Pratite na koje ste se oglase javili jer će vam to trebati bude li poslodavac kontaktirao s vama.

Uspostava kontakta telefonom

Ako je to potrebno, nazovite tvrtku i saznajte pojedinosti o tome kako se prijaviti, o obrascu za prijavu ili da biste saznali ime kontaktne osobe kako biste svoju molbu poslali pravoj osobi.

Kada zovete kako biste se raspitali o određenom poslu, objasnite zovete li kako biste saznali još informacija ili kako biste se prijavili za posao. Ako vrijeme pozivanja nije prikladno, zamolite da vam navedu prikladnije vrijeme u koje možete ponovno nazvati. Govorite jasno i kratko kako biste pokazali da ste se pripremili za poziv. Ako zovete iz inozemstva, naglasite to. Navedite želite li radije razgovarati na svojem ili na drugom (stranom) jeziku.

Pripremite kratko i jasno predstavljanje u kojem ćete objasniti zašto ste prikladni za posao te pokušati ugovoriti osobni sastanak. Izbjegavajte bučnu pozadinu, posebice ako zovete s mobilnog telefona.

Budite spremni zapisati sve informacije koje dobijete telefonski.

Pošaljite otvorenu molbu

Ako šaljete pismenu otvorenu molbu, budite uvjerljivi. Poslodavca morate uvjeriti da će sastanak s vama opravdati uloženo vrijeme. Vaša gramatika i pravopis trebaju biti savršeni, a ton vašeg pisma pozitivan i privlačan.

Počnite specificirajući vrstu položaja za koji ste zainteresirani i detaljno navedite vještine, znanje i iskustvo koje imate, a koje će vjerojatno odgovarati onome što poslodavac traži. Potom navedite informacije o svojem iskustvu koje će ga vjerojatno zainteresirati. Spomenite i svoju dostupnost. Neka vaše pismo svakako bude sažeto.

Životopis i molba

Životopis može biti općenit iako je uvijek bolje da je ciljno oblikovan za svaku prijavu.

Molba nije tek popratno pismo životopisu; mora biti osobna, važna i privlačiti pozornost. Koristite se nacionalnim formatom i standardima za pismo – saznajte ih unaprijed.

Vaše pismo uvijek mora biti prilagođeno određenome slobodnome radnome mjestu, potpisano i navoditi razloge zbog kojih se prijavljujete. Navedite ispravnu adresu tvrtke, datum, posao na koji se prijavljujete, podatke o tome gdje ste pronašli oglas za posao, što možete ponuditi (kvalifikacije, radno iskustvo i ostala iskustva), zahtjev za osobnim razgovorom te svoje ime i ispravne kontaktne detalje. Ako nemate ime kontaktne osobe kojoj možete pisati u tvrtki, svoju korespondenciju (e-poštu ili pismo) naslovite s „Poštovani“.

Istaknite zašto ste prikladni za posao u pitanju i opišite kako ćete pridonijeti tvrtki. Svojim riječima navedite najvažnije uvjete navedene u oglasu za posao kako biste pokazali da ih zadovoljavate. Usredotočite se na ono što možete ponuditi poslodavcu i kako će vaše pridruživanje tvrtki pomoći njima (umjesto na to kako će dobivanje posla pomoći vama).

Želite li se istaknuti? U tom slučaju istražite tvrtku prije nego li se prijavite. Saznajte o njezinim zaposlenicima i kulturi, lokacijama u domovini i inozemstvu, veličini radne snage i budućoj strategiji. Detalje o tvrtki potražite u strukovnim tiskovinama, kao i na tvrtkinim internetskim stranicama, kako biste dobili širu sliku (njezine konkurente, stanje tržišta, lokalne gospodarske čimbenike).

Obratite pozornost na izgled: ključan je jasan obrazac pisma i životopisa. Europski format životopisa Europass najčešće se koristi u nekim zemljama, ali ne u svima – specifične savjete potražite u odjeljcima ovog priručnika o zemljama.

Neka vaše isprave svojom čitljivošću i urednošću privuku poslodavca. Izbjegavajte animaciju ili ukrasni dizajn osim ako to od vas ne zahtijeva posao.

Prodajte svoje vještine: osim svojeg obrazovanja, osposobljavanja i profesionalnog iskustva, dodajte pojedinosti o vještinama stečenima tijekom volonterskih aktivnosti ili bavljenjem hobijima. Potvrdite imate li vozačku dozvolu, koje jezike govorite (i na kojoj razini) te koje informatičke i ostale vještine posjedujete.

Fotografije: u nekim je zemljama standardno slati fotografiju uz prijavu za posao. U drugima se to ne savjetuje. Savjete potražite u odjeljcima ovog priručnika o zemljama.

Prijave e-poštom

Izbjegavajte šaljivu ili humorističnu e-adresu ili šifrirano polje predmeta. Svoju prijavu nemojte slati iz sustava e-adresa trenutnog poslodavca ili kao masovnu e-poštu. U polje predmeta unesite naziv položaja za koji se prijavljujete.

Privitci e-pošti

Neka ih bude što manje i izbjegavajte slanje velikih datoteka. Ako se vaša prijava sastoji od molbe i životopisa ili obrasca za popunjavanje, u e-poruci napišite kratku napomenu koja opisuje privitke e-pošti. Životopis i molba uobičajeno se šalju kao privitci (specifične savjete potražite u odjeljcima ovog priručnika o zemljama).

Ako treba popuniti obrazac za prijavu, provjerite jeste li odgovorili na sva pitanja.

Čekanje odgovora

Nije neuobičajeno ne primiti odgovor na prijavu ako poslodavac nije zainteresiran za vaš profil.

PRIPREMA ZA RAZGOVOR ZA POSAO

Kultura razgovora razlikuje se kao i broj tvrtki i organizacija na tržištu. Unaprijed saznajte što je moguće više o procesu. Trebate li ponijeti isprave, pripremiti prezentaciju ili ispunjavati psihometrijske, praktične ili ostale testove u sklopu razgovora za posao? Koliko će proces trajati i koga ćete vjerojatno upoznati?

Za poslove koji ne zahtijevaju stručnjake obično postoji samo jedan razgovor za posao. Ako se otvoreno radno mjesto odnosi na stručni ili viši položaj, može se održati nekoliko krugova i panel ispitivača.

Imajte na umu da se dobro poznate tvrtke i nazivi marki razlikuju od zemlje do zemlje. Kako biste ispitivaču pomogli da shvati vaše iskustvo, istražite ekvivalente svakom velikom imenu u svojem životopisu. Jednako vrijedi i za alate, programe i protokole: pokušajte pronaći ispravne termine ili njihove ekvivalente na jeziku zemlje u kojoj se prijavljujete na posao.

Jednako vrijedi i za obrazovno iskustvo i osposobljavanje. Sveučilišta, ustanove za osposobljavanje i kvalifikacije mogu se znatno razlikovati. Budite spremni ukratko opisati glavne predmete koje ste odslušali kako biste poslodavcu pomogli da uoči da udovoljavate njegovim zahtjevima.

Trenutačno ne postoji jedinstveno priznavanje obrazovnih kvalifikacija diljem Europe, što znači da poslodavac u jednoj zemlji može oklijevati pri zapošljavanju radnika iz druge zemlje ako ne razumije njegovu razinu kvalifikacija. Jedno je rješenje uporaba Europassove putovnice vještina koja vam može pomoći da ponudite sveobuhvatnu sliku svojih vještina i kvalifikacija kreiranjem mape za sve svoje dokumente:

<http://Europass.cedefop.europa.eu/en/documents/european-skills-passport>.

EURES-ov portal za poslovnu mobilnost također će od 2013. godine uvesti putovnice sektorskih vještina kako bi tražiteljima posla pomogao u opisivanju vještina na način koji poslodavci u cijeloj Europi mogu lako razumjeti.

Korisne informacije možete pronaći i na portalu Vaša Europa:
<http://europa.eu/youreurope/citizens>

Ako zbog dolaska na razgovor prelazite dalek put, hoće li vam putni troškovi biti pokriveni? Zabilježite točnu adresu mjesta na kojem se održavaju razgovori, kako doći do tamo i koliko vremena trebate odvojiti na putovanje kako ne biste zakasnili na razgovor. Detalje i brojeve za kontakt ponesite sa sobom kako biste upozorili tvrtku u slučaju kašnjenja.

Unaprijed pripremite odjeću koju ćete odjenuti i razmislite o utjecaju svojeg osobnog predstavljanja, stava, govora tijela i načina na koji se izražavate. Neverbalna komunikacija gotovo je jednako važna kao i ono što kažete.

Uzmite olovku i bilježnicu kako biste tijekom razgovora mogli voditi bilješke.

Savjeti za razgovor za posao

- Provjerite/unaprijed se raspitajte o strukturi razgovora za posao, o tome hoće li obuhvaćati testove i u kojem obliku, trebate li pripremiti prezentaciju i trebate li donijeti preslike ili izvornike svojih diploma ili ostalih isprava.
- Ponesite primjerak životopisa, obrazac za prijavu, bilježnicu i olovku te popis pitanja koja biste željeli postaviti.
- Potvrdite dolazak na razgovor i još jedanput provjerite datum, vrijeme i kontaktnu osobu.

OSOBNOSTNO PREDSTAVLJANJE

Poslodavci tijekom razgovora paze na točnost, izgled, stav, pouzdanje, geste i razinu pripreme.

Isključite mobilni telefon prije ulaska na razgovor za posao. Rukujte se s ispitivačima ako vas pozovu da to učinite. Pričekajte dok vam ne ponude da sjednete. Pokušajte se doimati samopouzđano i staloženo. Govorite jasno i ne suviše tiho. Pokušajte izbjeći odavanje znakovita nivoa. Uspostavite kontakt očima.

Pripazite da ne kritizirate prijašnje poslodavce ili druge ljude. Ako budete pozvani kritizirati nešto ili nekoga, pokušajte iz toga izvući najviše što možete i stvari prikažite što je pozitivnije moguće. Ne raspravljajte o osobnim ili financijskim problemima.

ODGOVARANJE NA PITANJA

Dobro se pripremite za raspon pitanja koja mogu biti postavljena. Većina pitanja vjerojatno će biti usredotočena na vaše iskustvo, vještine i motivaciju. Uvjerite ispitivače da ste vrlo motivirani za dobivanje posla. Kažite im na koji se način vaše prednosti i interesi podudaraju s onima koje poslodavac traži. Na pitanja odgovarajte punim, ali jezgrovitim odgovorima. Govorite samo o činjenicama koje poslodavca mogu zanimati. Budite pristojni, iskreni i profesionalni. Nikad nemojte lagati.

U svojim odgovorima budite jasni i jezgroviti te nemojte koristiti žargon ili kratice. Slijede česta pitanja koja poslodavci postavljaju na razgovoru za posao.

- Zašto želite ovaj posao?
- Kako možete pridonijeti našoj tvrtki?
- Ispričajte mi nešto o sebi. Tko ste vi?
- Koje su vaše prednosti, a koji nedostaci?
- Zašto želite raditi u ovoj zemlji?
- Koliko dugo namjeravate ostati u ovoj zemlji?
- Zašto ste napustili svoj zadnji posao?
- Jesu li vaše kvalifikacije prikladne za posao koji nudimo?

Očekujte da ćete morati dati praktične primjere kojima ćete demonstrirati svoju motiviranost i vještine.

ŠKAKLJIVA PITANJA

Diplomatski odgovarajte na pitanja o svojim slabostima ili neprikladnim kvalifikacijama. Pokušajte prezentirati svoje nedostatke i prednosti. Loša iskustva neutralizirajte navodeći nekoliko primjera stvari koje su dobro ispale i s kojima ste se dobro nosili.

Unaprijed pripremite odgovore na pitanja o razlozima napuštanja ostalih poslova ili prijašnjih poslodavaca. Odgovore uvježbajte s obitelji i prijateljima. Trebali bi vam iskreno reći jesu li vaši odgovori uvjerljivi.

OSOBNOSTNA PITANJA

Neki ispitivači mogu spomenuti i neprofesionalne teme. Ipak, neka se područja smatraju osobnima i kandidati se ne bi trebali osjećati obvezanima odgovoriti na pitanja o tim temama. Sve zemlje imaju zakone o nediskriminaciji usklađene s pravilima EU-a koja se odnose na spolno opredjeljenje, dob, invalidnost, rasu ili etničko podrijetlo te vjerska uvjerenja. Ostala područja o kojim se ne bi trebalo raspravljati na razgovoru za posao uključuju politička stajališta, zdravlje, bračni status ili obiteljske planove. Ako razgovor uključuje takvu vrstu pitanja, savjetuje se pitati: „Kako je to povezano s poslom na koji se prijavljujem?”

POSTAVLJANJE PITANJA

Općenito, pitanja ostavite za kraj razgovora. Pitanja se mogu odnositi na sljedeće: upravljačku strukturu tvrtke, uobičajeni radni dan zaposlenika na tom položaju, rok za primanje povratne informacije te programe osposobljavanja i usavršavanja za osoblje tvrtke.

RASPRAVLJANJE O NOVCU

Rasprave o plaći ovise o zemlji i poslu na koji se prijavljujete (specifične savjete o ovoj temi potražite u odjeljcima ovog priručnika o zemljama). Ako dvojite, pričekajte da poslodavac pokrene to pitanje. Izbjegavajte raspravljati o uvjetima plaće na prvom razgovoru za posao. U mnogim se zemljama obično čeka da poslodavac ponudi posao, a potom se pregovara o plaći i ostalim povlasticama.

Više mogućnosti za pregovaranje o plaći i pogodnostima možete imati u malim tvrtkama jer velike tvrtke i ustanove obično imaju fiksnu platnu listu.

Iskazivanje plaće po satu, danu, mjesecu ili godini razlikuje se od sektora do sektora i od zemlje do zemlje. Detalje potražite u odjeljcima o zemljama.

OSTAVLJANJE DOBROG DOJMA

PRAVILA ODIJEVANJA

Saznajte standardna pravila odijevanja za predmetni sektor (npr.: konzervativno i ozbiljno ili originalno i individualno) te se odjenite u skladu s prilikom umjesto po najnovijoj modi. Obično se za razgovor za posao odijeva profesionalno, čak i ako je radno okruženje ležerno.

Općenito, kandidatima se savjetuje da budu uredni i čisti. Obujte elegantne, čiste cipele; izbjegavajte sportsku obuću ili izazovne odjevne predmete (kratke suknje, kratke majice). Izbjegavajte jake dezodoranse i parfeme. Kosa i brada trebaju biti čisti i uredni, a šminka i nakit diskretni. Nacionalne savjete o pravilima odijevanja potražite u odjeljcima ovog priručnika o pojedinom zemljama.

OPĆI SAVJETI

Budite pristojni, prijateljski nastrojeni i nasmiješeni. Uspostavite kontakt očima s ispitivačem. Pomno slušajte pitanja i odgovorite na svako od njih (odgovor neka traje približno 2 minute). Govorite jasno, pouzdano i smireno.

Svoje prednosti i iskustvo usporedite sa zahtjevima položaja za koji se prijavljujete. Zahvalite poslodavcu na uloženom vremenu.

Svoj interes za radom u tvrtki dokažite tako da unaprijed saznate što više o tvrtki.

GDJE DILJEM EUROPE MOŽETE PRONAĆI EURES?

- ➔ U državama članicama EU-a: Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Danskoj, Njemačkoj, Estoniji, Irskoj, Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Italiji, Cipru, Latviji, Litvi, Luksemburgu, Mađarskoj, Malti, Nizozemskoj, Austriji, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj, Sloveniji, Slovačkoj, Finskoj, Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini,
- ➔ u Europskom gospodarskom području = države članice EU-a + Island, Lihtenštajn i Norveška,
- ➔ u Švicarskoj.

EURES je zastupljen u različitim regijama i prekograničnim regijama. Više pojedinosti potražite na EURES-ovu portalu.

Da biste pronašli najbližeg EURES-ova savjetnika, idite na:
<http://EURES.europa.eu>

U sljedećem su poglavlju uporabljeni izvori poput odjeljaka o zemljama na EURES-ovoj internetskoj stranici, nacionalnim internetskim stranicama o zapošljavanju i izvješća Eurobarometra kako bi se o svakoj zemlji napisao uvodni tekst s turističkim i informacijama povezanim s tržištem rada. Ostale informacije u ovom odjeljku dobivene su od EURES-ovih organizacija članica u svakoj zemlji.

BELGIJA

Službeni jezici → **nizozemski (sjever), francuski (jug), njemački**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **11,2 milijuna**

Glavni grad → **Bruxelles**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

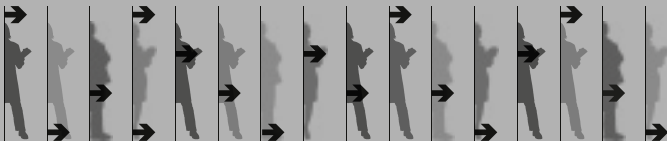
Pozivni broj → **+32**

Internetska domena → **.be**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U BELGIJU?

Sjedište institucija EU-a i ostalih međunarodnih organizacija, Belgija je bogata i višejezična. Flamanski sjever, na kojem se govori nizozemski, ima odmarališta na plaži, povijesne gradove Brugge i Gent te vitalan lučki grad Antwerpen. Smještena na jugu, Valonija, u kojoj se govori francuski, obiluje gustom šumom, udaljenom pustopoljinom i opuštenijim načinom života. Bruxelles je točka u kojoj se spajaju dvije kulture i velika međunarodna zajednica.

Nedostatak zaposlenika razlikuje se među regijama. Mnogo je slobodnih radnih mjesta, posebice u Valoniji i Bruxellesu. Dijelom je to i zbog nesklada između profila tražitelja posla i zahtjeva poslodavaca. Većina je poslova u uslužnom ili javnom sektoru. Postoji i stalna potražnja za stručnjacima zdravstvene zaštite, IT stručnjacima, stručnjacima osnovnog obrazovanja, čistačicama u kućanstvu, prodajnim osobljem i uredskim radnicima.

POTRAGA ZA POSLOM

Da biste pronašli posao u Belgiji, dobro je govoriti nizozemski i/ili francuski, najraširenije jezike. Njemački se govori samo u malom dijelu Belgije. Glavni grad Bruxellesu dvojezičan je: za većinu poslova u Bruxellesu potrebno je znati i nizozemski i francuski. Međutim, mnogi govornici engleskog jezika također uspijevaju pronaći posao u Belgiji, prvenstveno u Bruxellesu. Poslovne prilike za ljude koji govore engleski jezik mogu se pronaći na adresi: <http://jobsinbrussels.com>.

Belgija ima četiri javna zavoda za zapošljavanje za različite regije i jezične zajednice.

Actiris u glavnom gradu Bruxellesu (dvojezični, nizozemski/francuski): <http://www.actiris.be>

Le Forem u Valoniji (južna regija u kojoj se govori francuski): <http://www.leforem.be>

VDAB u Flandriji (sjeverna regija u kojoj se govori nizozemski): <http://www.vdab.be>

ADG u njemačkim govornim područjima na zapadu Belgije: <http://www.adg.be>

Dio Poveznice na EURES-ovu portalu sadržava **hiperpoveznice** prema ostalim internetskim stranicama koje nude poslove i prema novinama koje objavljuju oglase za slobodna radna mjesta. Također pogledajte i internetsku stranicu o međunarodnoj mobilnosti u Belgiji: <http://www.bijob.be>.

Savjeti za prijave za posao

Većina poslodavaca kandidate odabire na temelju životopisa i molbe. Ako se

prijavljujete e-poštom, koristite se „profesionalnom” e-adresom. U svojoj e-pošti navedite jasnu referencu i potrudite se oko izgleda i molbe i životopisa. Prilikom pisanja molbe koristite se prihvaćenim belgijskim standardima (*BIN-normen*, ako je poznat).

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, nije preporučljivo.

Jesu li poželjniji rukom pisani životopisi?

Ne, većina prijava šalje se e-poštom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Poželjniji je nacionalni format, ali se format Europass također sve češće prihvaća.

Uspostava kontakta telefonom

Ako možete nazvati poslodavca, kratko se i jasno predstavite govoreći traženim jezikom. Ako šaljete otvorenu molbu, predstavite se i objasnite za koju se vrstu funkcije prijavljujete.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, one uobičajeno nisu potrebne u ovoj fazi. Međutim, možda ćete ih trebati priložiti prilikom potpisivanja ugovora, stoga pripremite prevedenu diplomu.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Šest tjedana, iako to za neke poslove (npr. slobodna radna mjesta s manjkom prijavljenih) može biti mnogo kraće.

Priprema za razgovor za posao

Ako poslodavca zanima vaš profil, može se ugovoriti jedan razgovor ili više razgovora za posao, kao i procjene te testiranje vještina i psihološko testiranje.

Dobro se pripremite istražujući o tvrtki, razmišljajući o tome zašto želite raditi za tog poslodavca i u tom sektoru te uvježbavajte odgovore na pitanja na drugom jeziku.

Razgovor za posao može se smatrati oblikom pregovora umjesto razmjene pitanja i odgovora. Poslodavcu su ključni vaš stav, samopouzdanje, pristojnost i način na koji se predstavljate. Predstavljat ćete tvrtku i morate se uklopiti u tim.

Tko je prisutan?

Prvi razgovor za posao obično vodi psiholog. Nakon toga možete biti pozvani na razgovor s linijskim voditeljem ili čak budućim kolegom. Završni će razgovor, na kojem će se pregovarati o plaći itd., biti s predstavnikom Odjela ljudskih potencijala. Očekujte da će svaki razgovor trajati 45 minuta, a za testiranje izdvojite pola dana.

Hoćemo li se rukovati?

Da, u Belgiji je to uobičajeno.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovori obično počinju predstavljanjem ispitivača. Zatim se od kandidata traži da se predstavi. Ispitivač će s vrlo općenitih pitanja prijeći na vrlo detaljna. Na kraju razgovora kandidat može postaviti dodatna pitanja. Razgovor će se dovršiti praktičnim dogovorima o razdoblju donošenja odluke i povratnim informacijama.

Atmosfera je obično službena i profesionalna. Ponašajte se profesionalno, i prije i nakon razgovora. Govorite samo o temama koje poslodavca mogu zanimati. Pripazite na to kako su se ispitivači predstavili; oslovljavajte ih imenom samo ako to i oni čine. Imajte na umu da atmosfera na razgovoru za posao ne odražava uvijek kulturu tvrtke.

Kada pitanje nije prikladno?

Ne morate odgovoriti na pitanja o vjeri, spolu, obiteljskim planovima itd. Oklijevanje prilikom odgovora na osjetljiva pitanja također može biti dokaz da ste samosvjesni te da se na vas može računati kao na čvrst oslonac. Ako smatrate da ste diskriminirani, možete uložiti službeni prigovor.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference ili pisma preporuke ne koriste se u Belgiji. Može se dogoditi da ih se zatraži, ali to se ne događa često. Za određene će poslove možda biti potrebno priložiti potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Pregovori o plaći uglavnom se vode u završnoj fazi postupka zapošljavanja, kada osoba koja se prijavljuje ima priliku postavljati pitanja. Plaća se uobičajeno izražava kao bruto iznos, po mjesecu ili satu, ovisno o vrsti ugovora. Nemojte se ustručavati pitati pojašnjenje o tome što točno obuhvaća vaša plaća. U okviru godišnje plaće može se pregovarati o 13. ili čak 14. mjesečnoj plaći. To nije uključeno u oglašenu plaću. Pregovori o plaći mogući su samo u privatnom sektoru.

Najčešće povlastice koje nisu utvrđene zakonom jesu: kuponi za jelo, bolničko osiguranje, poslovni automobil, mobilni telefon, računalo i povrat putnih troškova za radnike koji putuju na posao. Pregovaraju osoba koja se prijavljuje i predstavnik ljudskih potencijala.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

S pravnoga gledišta nije moguć 1-dnevni ogledni rok osim ako on nije dogovoren s agencijama za privremeno zapošljavanje što znači da će vam taj dan biti plaćen. Moguće je praktično testiranje na radnome mjestu, ali ono može trajati samo onoliko koliko je potrebno da bi se testirale vaše vještine.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Od sedam do 14 dana za radnike; od 1 do 12 mjeseci za zaposlenike.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Općenito, poslodavac neće pokriti vaše putne troškove.

Kada ću saznati rezultate?

To ovisi o poslu i poslodavcu.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako je poslodavac obećao dati vam povratne informacije u roku od 1 tjedna, nemojte ga zvati prije isteka tog razdoblja. Ako vam se nisu javili nakon 2 tjedna, možete nazvati i zatražiti povratne informacije.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Uvijek budite točni. Pokušajte doći 5 minuta ranije. Ako očekujete da ćete kasniti zbog prometa, kašnjenja vlaka itd., obavijestite poslodavca. Kada putujete na razgovor, uza sebe obavezno imajte kontakti broj.

Pravila odijevanja

Odjenite se onako kao očekujete da se odijeva osoba na položaju za koji se prijavljujete. Nemojte se odjenuti previše svečano, ali ni previše opušteno. Nakit i parfem trebaju biti usklađeni s odjećom. Imajte na umu da način na koji se predstavljate, odražava vašu osobnost.

BUGARSKA

Službeni jezik → **bugarski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **7,3 milijuna**

Glavni grad → **Sofija**

Valuta → **bugarski lev (BGN)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+359**

Internetska domena → **.bg**

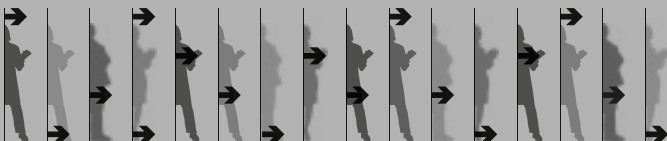
ZAŠTO OTIĆI RADITI U BUGARSKU?

Ljubitelji sunca okupljaju se na plažama na obali Crnoga mora, dok pustolovniji mogu planinariti krševitim planinama i šumama kojima i dalje lutaju risovi, medvjedi i ostala rijetka divljač. Ljubitelji povijesti mogu razgledavati brojne rimske ostatke i upoznati se s drevnim Tračanima, prapovijesnim plemenom znanim po obradi kovina, jahačkim vještinama i umjetničkoj kulturi.

U Bugarskoj je zabilježen snažan gospodarski rast od njezina pristupanja EU-u 2007. godine. Međutim, još uvijek ima visoke stope nezaposlenosti i niske plaće u europskom kontekstu. Poduzetnici mogu imati više prilika, dok mnoge multinacionalne korporacije traže osoblje za svoje rastuće poslovne interese. Većina poslova je u uslužnom sektoru, a slijedi proizvodnja i poljoprivreda. Hotelijerstvo i turizam sektori su u kojima je zabilježena znatna potražnja za radnicima.

„Bugarska je dobra zemlja za život i rad. Gostoljubiva je i puna poštovanja za ljude iz drugih zemalja, njezini su stanovnici otvoreni, iskreni i topli. Krajolik je prekrasan, klima dobra, postoji živopisni kulturni život – a vino i kuhinja su sjajni!”

Elena Vidinska, EURES-ova savjetnica, Bugarska

POTRAGA ZA POSLOM

Tražitelji posla mogu krenuti s traženjem posla preko nacionalne agencije za zapošljavanje, najvećeg posrednika na tržištu rada. Licenciju za rad imaju i brojne privatne agencije, kao što su Adecco Bugarska, Manpower Bugarska, Job Tiger i Jobs.bg. Internetske poveznice na te organizacije možete pronaći na stranici Poveznice na EURES-ovu portalu. Drugi resursi obuhvaćaju EURES-ovu stranicu na portalu bugarske nacionalne agencije za zapošljavanje (<http://www.az.government.bg/eures>), kao i mjesne urede za zapošljavanje diljem zemlje.

Savjeti za prijave za posao

U običnom postupku prijave kandidat se prijavi za posao i potom se poziva na razgovor s poslodavcem ili predstavnikom poslodavca. Uz životopis poslodavac obično zahtijeva kratko motivacijsko pismo koje pokazuje zašto je kandidat zainteresiran za to mjesto.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Preporučuje se priložiti fotografiju uz životopis, iako to nije obvezno.

Jesu li poželjniji rukom pisani životopisi?

Ne, molba treba biti pisana računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, daje se prednost europskom (Europass) formatu životopisa.

Uspostava kontakta telefonom

Općenito se ne preporučuje telefonski se prijavljivati za posao jer to poslodavcu omogućuje lakše isključivanje kandidata. Cilj je telefonskog poziva dogovoriti datum i vrijeme razgovora za posao. Obvezno valja učiniti sljedeće: predstavite se i objasnite za koji ste položaj zainteresirani te koji je razlog vašeg poziva. Kratko i jasno istaknite zašto se prikladni za položaj i pokušajte dogovoriti datum razgovora.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, ali tijekom razgovora možda ćete morati pokazati presliku diplome.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

To ovisi o zahtjevima poslodavca, ali se rijetko odulji na nekoliko mjeseci.

Priprema za razgovor za posao

Osoba koja se prijavljuje treba poznavati djelatnost tvrtke, upravu, klijente i konkurente te mogućnosti razvoja. Poslodavci tijekom razgovora paze na točnost, izgled, stav, pouzdanje i geste.

Tko je prisutan?

Ako se razgovor održava u mjesnom uredu za zapošljavanje, sudjelovat će službenik za zapošljavanje, kandidat i poslodavac ili predstavnik poslodavca. Ako se razgovor održava u tvrtki, sudjelovat će poslodavac ili predstavnik poslodavca i kandidat.

Hoćemo li se rukovati?

Ponekad, ali samo na inicijativu ispitivača. Ako razgovor vodi komisija, ne rukuje se.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Sastanak traje od pola sata do najviše 1 sata. Ako poslodavac zahtijeva da kandidat nakon sastanka odradi praktični test, postupak će trajati dulje.

Uobičajeno razgovor slijedi osnovnu strukturu koja – nakon pozdravljanja – počinje tako da poslodavac ili predstavnik poslodavca kandidatu postave pitanja. Poslodavac će pokušati voditi uobičajeni razgovor s kandidatom od kojeg se očekuje da bude samopouzdan i staložen.

Kandidati bi trebali biti pristojni, prijateljski nastrojeni i nasmiješeni; trebali bi uspostavljati kontakt očima; pažljivo slušati pitanja; na svako pitanje odgovarati najviše 2 minute; govoriti razgovijetno, samopouzdan i smireno; kratko sažeti svoje prednosti te usporediti svoje iskustvo sa zahtjevima položaja za koji se prijavljuju.

Kandidati mogu postaviti pitanja na kraju razgovora. Pitanja se mogu odnositi na upravljačku strukturu tvrtke, uobičajeni radni dan zaposlenika na tom položaju, rok za primanje povratne informacije, programe osposobljavanja i usavršavanja za osoblje tvrtke itd.

Kada pitanje nije prikladno?

Zakon o poticanju zapošljavanja zabranjuje izravnu i neizravnu diskriminaciju u

postupku prijave za posao. Poslodavac ne može postavljati pitanja o kandidatovu privatnom životu. Zakon o zaštiti osobnih podataka određuje privatne informacije kao svaku informaciju o pojedincu do koje se može doći pojedinačnim brojem.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Prijašnji poslodavci mogu biti referentne osobe i dostaviti reference koje dokazuju da je kandidat prikladan za slobodno radno mjesto. Neki poslodavci mogu zahtijevati pismene preporuke. O naravi posla ovisi je li potrebna potvrda o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Kandidati ne bi trebali pokretati pitanje plaće tijekom razgovora. Obično se čeka da poslodavac ponudi posao, a potom se pregovara o plaći i ostalim povlasticama. Ovisno o ugovoru plaća se obračunava po satu ili je mjesečna. Platni razred određuje se na temelju trajanja rada ili brojka na proizvodnji. O iznosu plaće po stavci (proizvodna kvota) pregovaraju zaposlenik i poslodavac i ne može biti manji od iznosa navedenog u kolektivnim radničkim ugovorima. Za određene skupine zanimanja postoje platni pragovi. U svim ostalim slučajevima platni razred ne bi trebao biti manji od minimalne godišnje plaće koju je odredila vlada.

Plaća se obično isplaćuje svaki mjesec, iako su u nekim slučajevima moguće i tjedne isplate. Uobičajeno je primiti akontaciju (dio mjesečne plaće) otprilike sredinom

mjeseca. Neke velike privatne tvrtke isplaćuju bonuse za učinkovitost.

Neuobičajeno je pregovarati o ostalim povlasticama. Doprinosi za socijalno i zdravstveno osiguranje te porezi fiksno su utvrđeni zakonom i poslodavac ih oduzima od plaće. Ako poslodavac želi ponuditi dodatne povlastice ili više dana godišnjeg odmora, on to može učiniti.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Samo kao dio pokusnog roka (vidjeti u nastavku).

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Tvrtke obično zamole kandidate da pristanu na ogledni/pokusni rok u trajanju do 6 mjeseci, što dopušta bugarski Zakon o radu. Tijekom tog razdoblja zaposlenik može biti otpušten bez otkaznog roka.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

To je vrlo rijedak slučaj. Putni se troškovi mogu pokriti u sklopu nekih specifičnih programa za nezaposlene osobe registrirane u uredima za zapošljavanje.

Kada ću saznati rezultate?

Kada ured za zapošljavanje šalje osobu koja se prijavljuje poslodavcu, poslodavac je o rezultatima postupka izbora dužan

obavijestiti ured za zapošljavanje u roku od 7 dana. Kada je mjesni ured za zapošljavanje uključen u organizaciju razgovora za posao, od njega se očekuje da neuspješne kandidate obavijesti o poslodavčevoj odluci. U ostalim slučajevima nema pravo zahtjeva na temelju kojega poslodavci moraju obavijestiti osobe koje su se prijavile o rezultatu postupka izbora.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Na kraju razgovora zahvalite poslodavcu na uloženom vremenu ili čak napišite pismo zahvale nakon razgovora. Malo poslije kandidat se može obratiti poslodavcu kako bi se raspitao o rezultatima razgovora, osim ako prije toga nije drukčije dogovoreno.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Od osoba koje se prijavljuju za posao očekuje se da dođu otprilike 10 minuta prije dogovorenog početka razgovora.

Pravila odijevanja

Odjeća bi trebala biti elegantna, ali ležerna: izbjegavajte sportsku odjeću, kratke suknje ili žarke boje. Odjeća treba biti čista, a cipele ulaštene i usklađene s odjećom. Izbjegavajte jake dezodoranse i parfeme te obratite pozornost na pojedinosti poput čiste kose, noktiju i frizure. Muškarci trebaju biti svježe obrijani ili imati uredno podrezanu bradu. Nemojte nositi neobičan nakit.

ČEŠKA

Službeni jezik → **češki**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **10,5 milijuna**

Glavni grad → **Prag**

Valuta → **češka kruna (CZK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

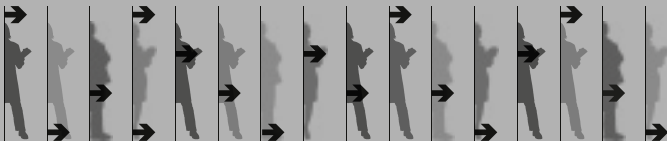
Pozivni broj → **+420**

Internetska domena → **.cz**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ČEŠKU?

Ta zemlja, koja ujedinjuje nekadašnje zemlje Bohemiju i Moraviju, nalazi se na križanju europskih kultura. Prag, prekrasni glavni grad, ima živahnu umjetničku scenu; širi krajolik rese dvorci, povijesna mjesta i toplice.

Gospodarska je kriza bila izazov mnogim češkim tvrtkama. Međutim, razmjerno se dobro održala potražnja poslova u građevinskom sektoru i uslužnim djelatnostima. Razina nezaposlenosti znatno se razlikuje među regijama: sjever i istok imaju mnogo višu razinu nezaposlenosti od Praga i središnje regije koji uživaju u kontinuiranom interesu stranih ulagača i velikog broja turista. Slobodna radna mjesta uglavnom se odnose na osoblje u sektoru posluživanja hrane i trgovine, prodajne predstavnike, sigurnosno osoblje, vozače kamiona, kvalificirane inženjere i tehničare te upravitelje strojevima.

POTRAGA ZA POSLOM

Slobodna radna mjesta oglašuju uredi za zapošljavanje i poslodavci, iako se mnogi poslodavci u Češkoj koriste uslugama privatnih agencija za zapošljavanje koje pojednosti o slobodnim radnim mjestima pružaju kad se registrirate kod njih.

Savjeti za prijave za posao

Na oglas za posao koji vas zanima odgovorite što prije, uzimajući u obzir kriterije navedene u oglasu. Želite privući zanimanje poslodavca i vaš je prvi kontakt s njim veoma važan.

Ako se prijavljujete elektroničkim putem, pošaljite molbu od najviše jedne stranice i strukturirani životopis. Svoj obrazac za prijavu nemojte slati iz sandučića e-adrese trenutnog poslodavca, s e-adrese s nadimkom ili grupnim slanjem.

U polje predmeta e-poruke upišite primjeric naziv položaja i jasno objasnite privitke e-pošti. Svoj životopis pošaljite kao privitak.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, to je uobičajena praksa.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, prijave mogu biti pisane ručno ili računalom. Ako predajete rukom pisanu prijavu, provjerite je li tekst čitak.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, to je poželjniji format.

Uspostava kontakta telefonom

Ako se poslodavcu javljate telefonom, bolje je to učiniti na početku radnog dana. Pokušajte razgovarati s osobom mjerodavnom za vaše područje. Budite spremni na pitanja – pripazite da pri ruci imate olovku, bilježnicu i životopis. Odgovarajte kratko i sažeto te zamolite za priliku osobnog upoznavanja. Učinite sve što možete kako biste pristali na predloženo vrijeme.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, regruteri diplome ili ostale dokumente obično provjeravaju u fazi razgovora za posao. Naravno, osobe koje se prijavljuju za posao moraju predati preslike diploma i isprava nakon potpisivanja ugovora o radu.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Promjenjiv je. U oglasu se može navesti točan datum početka rada ili se poslodavac i osoba koja se prijavljuje o tome mogu međusobno dogovoriti.

Priprema za razgovor za posao

Regruteri od prijavljenih osoba očekuju da budu informirane o tvrtki (struktura, djelokrug rada) i o pojedinostima o ponuđenom položaju. Osobu koja se prijavljuje pitat će zašto želi raditi baš u toj tvrtki. Kandidat mora biti spreman odgovarati na pitanja povezana s njegovim stručnim znanjem

i bilo kojim drugim kvalifikacijama (osobne kvalitete, sposobnost individualnog ili timskog rada, pouzdanost, prilagodljivost i prijašnje iskustvo). Da bi provjerili osobnost osobe koja se prijavljuje, neki poslodavci od njih zahtijevaju i da prođu psihodijagnostičke testove.

Najčešći oblik razgovora je uživo. Međutim, prvi krug razgovora može se provesti e-poštom. Resursi novih medija tek se počinju koristiti za razgovore za posao.

Tko je prisutan?

Po pravilu, od jedan do tri ispitivača.

Hoćemo li se rukovati?

Da, to je standardna praksa.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Većina sastanaka počinje kratkim uvodnim čavljanjem o osobnim podacima. Slijede pitanja koja službeniku za kadrovske poslove pomažu da dobije podrobnije informacije o osobi koja se prijavljuje, njezinim očekivanjima i ciljevima u karijeri. Ta se pitanja usredotočuju na obrazovanje i radno iskustvo. Sljedeći se dio razgovora odnosi na sam položaj. U njemu se kandidat informira o tvrtki, internim odnosima i radnom okruženju.

Česta su pitanja: Možete li nam reći nešto o sebi? Što očekujete od posla u našoj tvrtki? Zašto mislite da vas trebamo zaposliti? Zašto ste napustili prijašnji posao? Što ste

radili dok ste bili nezaposleni? Kada možete početi raditi? Koliku plaću očekujete? Jeste li spremni raditi prekovremeno?

Kraj razgovora može sadržavati osobna pitanja ili prijavljena osoba može dobiti priliku da objasni motivaciju za posao te pokaže vještine i znanje. Važno je ponašati se pouzdano i pokazati zanimanje za posao i tvrtku. Pitanje plaće najbolje je ne pokretati dok ga poslodavac ne spomene ili vam ne kaže da vas želi zaposliti.

Kada pitanje nije prikladno?

Zakon protiv diskriminacije obuhvaćen je zakonskim propisima (npr. Zakonom o radu, Zakonom o zapošljavanju itd.). Ne bi se trebala postavljati pitanja o političkom usmjerenju, članstvu u političkim strankama, vjerskom opredjeljenju, obiteljskom stanju ili imovini te o partnerskim vezama i bračnom stanju.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference ili pisma preporuke obično nisu potrebni. Poslodavci informacije o zadnjim poslovima osoba koje se prijavljuju provjeravaju telefonski pri prijašnjem kandidatovu poslodavcu.

Za određene je poslove, poput učitelja, suca ili policijskog službenika, općenito potrebna i potvrda o nekažnjavanju. Izdaje ju Češki nacionalni terminal za ispunjivanje i verifikaciju informacija (Czech POINTs) – mreža potpornih centara javne administracije u

kojoj svaki građanin može dobiti informacije o podacima koje o njemu čuva država u svojim središnjim registrima.

Pregovori o plaći i povlasticama

Želite li pregovarati o plaći, morate znati kolika je plaća jer se stope mogu razlikovati od podružnice do podružnice i od mjesta do mjesta. Bolje su prilike za pregovor o plaći s privatnim i manjim poslodavcima. U velikim tvrtkama, javnim ili državnim administracijama ili ustanovama koje ovise o proračunu platne su ljestvice općenito fiksne. Naknada je izražena u obliku sati ili mjeseca, rijetko u godišnjem iznosu – osim za položaje vrhunskih menadžera.

Pravila o plaćenom godišnjem odmoru navedena su u Zakonu o radu, no mogu se mijenjati ugovorom između poslodavca i sindikata. U nekim se slučajevima može pregovarati o godišnjim bonusima i uvjetima, uglavnom kad je riječ o menadžerskim ugovorima.

Ostale se povlastice mogu ponuditi kao dodatne pogodnosti, npr. popusti na tvrtkine proizvode, kuponi za jelo, kuponi za kaza-lište, bazeni, gotovinski kuponi i regresi. Postoji prostor za pregovor između poslodavca i sindikata tvrtke.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni rok nije zakonski. Zaposlenici moraju imati ugovor i primati plaću za bilo koji posao.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Zaposlenik ili poslodavac mogu raskinuti ugovor u bilo kojem trenutku tijekom pokusnog roka koji najdulje iznosi 3 mjeseca (6 mjeseci za menadžere). Duljinu možete smanjiti (tj. učiniti ga kraćim od 3 mjeseca). Osobe koje se prijavljuju općenito prihvaćaju prijedlog tvrtke.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, to nije uobičajeno.

Kada ću saznati rezultate?

Ponekad ćete nakon razgovora dobiti poslodavčevu odluku (koja treba biti u pismenom formatu). Ako je ona pozitivna i odlučite prihvatiti posao, obratite se službeniku za kadrovska pitanja (voditelj ljudskih potencijala) u tvrtki, obavijestite ih o svojoj odluci i dogovorite datum početka i ostale važne pojedinosti ugovora o zaposlenju.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Odbijeni kandidati mogu nazvati da saznaju zašto nisu odabrani, no to nije uobičajeno.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Kašnjenje kandidata za posao na razgovor obično se ne tolerira. Obično je prihvatljivo 5 minuta zakašnjenja, ali ne više od toga.

Pravila odijevanja

Odjeća treba odgovarati položaju. Tamno odijelo, jednostavna kravata, kvalitetne kožne cipele i aktovka općenito se preporučuju muškarcima. Ženama se preporučuju dvodijelni kostimi, kostim s hlačama ili kaput i suknja (suknja treba biti do koljena) uz visokokvalitetne salonke, diskretnu šminku i frizuru koja vam pristaje. Nakit,

jedini dodatak kostimu, može biti mali broš, fina ogrlica i male naušnice.

Još koji dodatni savjet?

Pokušajte saznati što više o tvrtki, ljudima i korporativnoj kulturi. Dobro se pripremite za razgovor, budite pozitivni, nastojite se prilagoditi kulturi tvrtke. Nemojte previše govoriti. Jasno odgovarajte na pitanja.

DANSKA

Službeni jezik → **danski**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **5,6 milijuna**

Glavni grad → **Kopenhagen**

Valuta → **danska kruna (DKK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

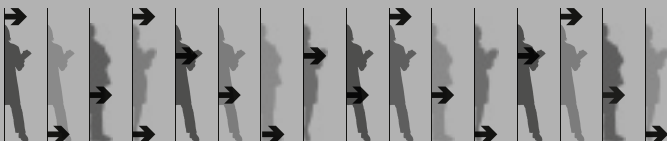
Pozivni broj → **+45**

Internetska domena → **.dk**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U DANSKU?

Najviše sat vremena dijeli vas od obale u Danskoj, zemlji poznatoj kao jednoj od najsretnijih na svijetu, kao i po umijeću dizajna i izrade te učinkovitim javnim službama. Razlika između bogatih i siromašnih u Danskoj je vrlo mala, a većina Danaca čini srednji sloj koji se razvija.

Nezaposlenost je niža od europskog prosjeka i poslodavcima je, iako Danska nije izbjegla gospodarsku krizu, i dalje teško popuniti određena slobodna radna mjesta, primjerice ona za inženjere strojarstva i IT inženjere, liječnike, psihologe, IT savjetnike, softverske programere, farmakomiste (stručnjake u farmaciji) i ostale.

POTRAGA ZA POSLOM

Poslodavci će slobodna radna mjesta objavljivati na svojim internetskim stranicama ili na službenoj internetskoj stranici <http://jobnet.dk>. Slobodna radna mjesta za strance koji traže posao mogu se pronaći i na stranici <http://www.workindenmark.dk>, na kojoj također možete predati svoj životopis. Ponekad poslodavci zahtijevaju da se slobodna radna mjesta objave na specifičnim internetskim stranicama ili mogu uposliti agenciju za zapošljavanje da obavi početnu selekciju kandidata.

Savjeti za prijave za posao

Postupak prijave opisan je u oglasu za posao i treba ga slijediti.

Kontakti između kandidata i poslodavca obično su izravni. Kada šaljete prijavu (obično elektroničku), vrlo je važno personalizirati ju za pojedinog poslodavca. Poslodavcu se obraćajte samo na jeziku zatraženom u oglasu. Ne trebate udovoljivati svim kvalifikacijskim uvjetima, ali trebate znati jezik naveden u oglasu. Prijavu uvijek pišite sami i sami kontaktirajte s poslodavcem. Mora se dokazati da su isprave na stranom jeziku izvorne.

U postupku prijave apsolutno je neprihvatljivo: pogrešno napisati naziv ili adresu tvrtke; griješiti u prijavi; biti nelojalan prema prijašnjim poslodavcima; kasniti na razgovor.

„EURES-ov savjetnik informirao me o tečaju za vrtlara u stakleniku u Danskoj

te o kombiniranju tog tečaja s tečajem danskog jezika i radom na danskoj farmi. To mi se činilo kao zanimljiva prilika – i način da razvijem nove vještine i znanja za svoj budući profesionalni život. To širi vaše horizonte, čini vas neovisnijim, gradi samopouzdanje i širi vašu osobnu mrežu.”

Sarunas, tražitelj posla iz Litve

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Fotografija je vaš izbor, iako je sve popularnije priložiti fotografiju.

Jesu li poželjniji rukom pisani životopisi?

Ne, prijavu nemojte pisati rukom.

Je li format Životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Format Životopisa Europass nije popularan među danskim poslodavcima. Očekuje se da sastavite osobni i ciljni životopis.

Uspostava kontakta telefonom

Preporučljivo je telefonski kontaktirati s tvrtkom ako želite poslati otvorenu molbu. To će Vam pomoći da ciljno pošaljete prijavu. Oglasi za posao navest će kome se obratiti; slobodno se možete obratiti tvrtki prije slanja prijave. Dobro pripremite pitanja kako biste osigurali da ne ostanete upamćeni kao kandidat koji je tratio njihovo vrijeme. Izbjegavajte pitanja o plaći; o toj će se temi govoriti tijekom razgovora.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, osim ako to nije izričito zatraženo u oglasu za posao. Ako nije drukčije navedeno, prijava se sastoji od životopisa i molbe.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Ovisi, no obično traje između 1 i 2 mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Razgovor za posao dijalog je između vas i ispitivača, stoga se od vas očekuje da budete aktivni i pitate. Unaprijed pripremite pitanja i pokušajte saznati tvrtkine vrijednosti i misiju. Razgovor može uključivati psihološke i praktične testove.

Tko je prisutan?

U pravilu je tijekom razgovora za posao prisutno između jednog i pet ispitivača. Važno je održavati kontakt očima sa svim ispitivačima. Pokušajte postignuti da svi sudjeluju. Sastanak obično traje najdulje 1 sat, a kandidatu se često nudi šalica kave ili čaja.

Hoćemo li se rukovati?

Rukujte se sa svima prisutnima, i pri upoznavanju i pri oproštajnom pozdravu. Čvrsto se rukujte, održavajući kontakt očima.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Poslodavci posebnu pozornost pridaju mogućnosti da osoba koja se prijavljuje udovolji traženim kvalifikacijama.

Sastanak ima posebnu strukturu. U početku možete nakratko razgovarati o vremenu, kako ste došli na sastanak ili o nekoj drugoj općenitoj temi. Tada tvrtka daje kratak uvod i prijavljene osobe imaju priliku predstaviti se. Na kraju sastanka osoba koja se prijavljuje može pitati o položaju, plaći, uvjetima rada, ugovoru, praznicima, dodatnim pravima itd.

Sastanak završava informiranjem o sljedećim koracima. Općenito, ožračje je prijateljsko i iskreno te se očekuje da će sukladan tome biti i stav osobe koja se prijavljuje. Nemojte zaboraviti održavati kontakt očima.

Razgovor će uglavnom obuhvatiti sve profesionalne teme. Najčešća su pitanja o vašim prednostima i nedostacima, kao i o tome gdje se vidite za otprilike od 3 do 5 godina. Nema škakljivih pitanja. Teme mogu obuhvaćati i neprofesionalne teme, kao što su kućni ljubimci/djeca/sport i ostali interesi, što daje dodatne informacije ili čavrljanje na kraju razgovora.

Kada pitanje nije prikladno?

U Danskoj postoje zakoni protiv diskriminacije koji su u skladu s EU-ovim pravilima, koji se odnose na spol, dob, invalidnost, rasu, religiju i političko opredjeljenje. Ne morate odgovoriti na sva pitanja. Spolno opredjeljenje i vaši planovi o tome hoćete li imati još djece smatraju se iznimno osobnim pitanjima.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Potreba za referencama ovisi o situaciji. S osobama koje mogu dati preporuku kontaktirat će se ako poslodavac nije siguran ili ako je potrebna visoka razina profesionalnosti, primjerice na menadžerskim ili akademskim položajima. Reference mogu biti od prijašnjih poslodavaca ili kolega (od njih se očekuje da odgovore na moguć poslodavčev zahtjev za referencom).

Pismo preporuke može biti korisno. Dobra je preporuka uvijek korisna. Želite li raditi s djecom ili starijima, ili u financijskom sektoru, potrebna je potvrda o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Postoje standardni ugovori o zapošljavanju, no tvrtka se može koristiti i vlastitim. Koristite se standardnim ugovorom kako biste bili sigurni da ništa nije zaboravljeno u vašem pojedinačnom ugovoru. Može se kupiti u svakoj knjižari.

Uobičajeno je pregovarati o plaći ili radnim satima, kao i ostalim povlasticama, ovisno o razini poslovne ponude. Naknada može biti po satu, tjednu ili mjesecu, no malokad je godišnja. Plaćeni godišnji odmor u skladu je sa zahtjevima utvrđenima zakonom. Postoji li sustav isplate bonusa, treba se posebno spomenuti.

Postoji prostor za pregovaranje o dodatnim povlasticama, ovisno o razini posla. Najčešće su to besplatni telefon, novine, službeni auto, internet itd. Dogovara se ili s direktnom tvrtke ili s odjelom ljudskih potencijala.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Nije uobičajeno, osim u manjem broju profesija. Možete odbiti.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Uobičajen je 3-mjesečni pokusni rok.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Putni troškovi dolaska na razgovor rijetko se nadoknađuju.

Kada ću saznati rezultate?

Ovisi, no poslodavac se obično javi u roku od tjedan dana od razgovora. Ako su ostali kandidati jednako kvalificirani, može vas pozvati na drugi razgovor.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Uobičajeno je pozvati ili se ponovno sastati radi evaluacije kako bi znali u kojim se područjima osoba koja se prijavljuje može poboljšati.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Danci su vrlo točni. Idealno bi bilo da dođete 5 ili 10 minuta prije početka razgovora. Ne očekuje se da potvrdite svoj dolazak. Ne možete ne doći i zakazati novi termin osim ako ne posjedujete jedinstvene kvalifikacije vrijedne čekanja.

Pravila odijevanja

Odjenite se prilično konzervativno – ne prešareno, ne preopušteno. Nakit bi trebao biti diskretan, *piercing* općenito ne bi trebao biti vidljiv.

NJEMAČKA

Službeni jezik → **njemački**

Vlada → **federalna parlamentarna republika**

Stanovništvo → **80,5 milijuna**

Glavni grad → **Berlin**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+49**

Internetska domena → **.de**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U NJEMAČKU?

Najveća članica EU-a ima sve, od gradova svjetske klase do lijepih sela i bajkovitih dvoraca, dramatičnih planina, dubokih šuma i pješčanih plaža – sa željezničkom mrežom bez premca i koja omogućuje da sve to istražite sa stilom.

Njemačka je industrijska elektrana, poznata po kvaliteti svoje proizvodnje i dizajna, posebno motornih vozila i elektronike. Zemlja je uspješno prebrodila gospodarsku krizu te bilježi rast u poslovima, dok su druge zemlje EU-a suočene s padom broja poslova. Tražitelji posla posao najlakše nalaze na jugu i jugozapadu, dok je nezaposlenost u istočnom *Länderu*, iako u opadanju, još uvijek gotovo dvostruko veća nego na zapadu. Kad je riječ o sektorima, postoji potražnja za radnicima koji bi popunili slobodna radna mjesta za kvalificirane tehničare i inženjere, kao i za poslovima u građevinarstvu, skrbi i primaljstvu.

POTRAGA ZA POSLOM

Opću ideju o njemačkom tržištu rada tražitelj posla mogu dobiti na internetskoj stranici nacionalnog zavoda za zapošljavanje (vidjeti dio **Poveznice** na EURES-ovu portalu).

Dodatno, internetska stranica Ministarstva gospodarstva i tehnologije, Ministarstva rada i nacionalnog zavoda za zapošljavanje nudi korisne informacije o životu i radu u Njemačkoj:

<http://www.make-it-in-germany.com>.

Ostale stranice s ponudom poslova mogu se odnositi na specifične profesije ili regije. Ako imate jasnu ideju o tome gdje želite živjeti, pogledajte internetsku stranicu regionalnih novina.

Savjeti za prijave za posao

Za pisane prijave provjerite jeste li kreirali potpunu datoteku koja sadržava vašu molbu, životopis, fotografiju i nekoliko pisma preporuke. Provjerite da ni u kojem dokumentu nema pravopisnih pogrešaka i da vaša datoteka izgleda savršeno.

Molba bi trebala sadržavati otprilike jednu stranicu, a životopis bi trebalo ograničiti na dvije stranice i uključiti sadržaj o radnom iskustvu – ili možete dodati radni profil s vještinama i stručnošću. Stil mape trebao bi biti primjeren funkciji.

Ako prijavu šaljete e-poštom, savjetujemo da u jednom dokumentu pošaljete molbu, životopis, fotografiju i preporuke.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Nije obvezno životopisu prilagati fotografiju. No većina poslodavaca voli ju vidjeti u prijavi.

Jesu li poželjniji rukom pisani životopisi?

Ako to nije jasno navedeno, rukom pisani životopisi nemaju prednost.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Format životopisa Europass često se rabi – uz ostale osobne listove s podacima. U nekim slučajevima ili profesijama korisnije je kreirati individualni format kako biste se razlikovali od ostalih životopisa.

„Suradnja između EURES-a Španjolska i udruženja inženjera iz Zaragoze u samo je nekoliko mjeseci rezultirala zapošljavanjem više od 20 inženjera u malim i srednjim tvrtkama u Njemačkoj i nordijskim zemljama. Kako bismo im olakšali prijelaz, tim smo radnicima pružili potporu i praktične informacije – jednako kao i tvrtkama u kojima su angažirani.”
Teresa Vieitez Carrazoni, EURES-ova savjetnica, Španjolska

Uspostava kontakta telefonom

Ako se telefonski obraćate poslodavcu ili odjelu ljudskih potencijala, svakako uvijek budite ljubazni i navedite svoje puno ime (ime i prezime). Unaprijed pripremite odgovore i odgovarajte precizno.

Ako razmišljate o otvorenoj molbi, pripremite govor i budite sigurni da možete objasniti zašto se prijavljujete na taj način.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Da, posebno ako je tijesno povezana s traženim poslovnim profilom ili vještinama. Nema potrebe prilagati svaku diplomu (npr. diplomu informatičkog tečaja staru 10 godina).

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Za nekvalificirane poslove te kvalificirane obrtnike i trgovce može se čekati i do mjesec dana. Za visokoplaćene poslove može se čekati i do 3 mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Poslodavac veliku pozornost pridaje načinu na koji se predstavljate, uključujući vašu odjeću, frizuru ili nakit, vaš stav, govor tijela, kontakt očima i način na koji se izražavate. Pripremite se uvjeriti ispitivača da ste vrlo motivirani za dobivanje posla i dokažite to postavljajući pitanja tijekom razgovora.

Uvijek pokušajte unaprijed saznati u čemu se tvrtka specijalizirala i koje proizvode proizvodi, približan broj zaposlenika i sjedišta ureda u zemlji i inozemstvu za slučaj da ispitivači testiraju vaše znanje o svojoj tvrtki.

U iznimnim slučajevima i ovisno o poslu moguće je prvi razgovor obaviti telefonski. Vrlo se malo tvrtki služi Skypeom ili VoIP alatima.

Tko je prisutan?

U prosjeku se razgovor vodi između dviju i šest osoba. U razgovoru mogu sudjelovati vlasnik ili direktor tvrtke, osobe na menadžerskim položajima, osoblje iz odjela ljudskih potencijala i kolege.

Hoćemo li se rukovati?

Da, ispitivači očekuju da se rukujete kad uđete u sobu za razgovor.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Da, razgovor je obično vrlo jasno strukturiran. Počinje uvodima u kojima se predstavljaju predstavnici tvrtke i sama tvrtka. Tada je red na osobi koja se prijavljuje. Od tog će trenutka predstavnik tvrtke postavljati sve vrste pitanja.

Pri kraju razgovora osoba koja se prijavljuje imat će priliku postaviti dodatna pitanja. Na poslijetku, osoba koja se prijavila dobiva još informacija o postupku prijave i kada će ju poslodavac obavijestiti o odluci. Razgovor obično traje sat vremena, no to se može razlikovati.

Imajte na umu da su neka pitanja škakljiva. Na pitanja o prednostima i nedostacima ili o neprikladnim kvalifikacijama trebajte odgovarati pažljivo i diplomatski. Pokušajte prezentirati svoje nedostatke i prednosti. Primjerice, znate li da je nestropljivost s kolegama jedna od vaših slabosti, poslodavcu kažite da ste navikli poticati kolege da se drže rokova ili se često raspitivati o njihovim rezultatima.

Ako vas pitaju jeste li prekvalificirani za posao, možete odgovoriti da je vrlo moguće da je trenutačno tako, ali da ste sigurni da će poslodavac, nakon što se uklopite u tvrtku, bez sumnje pronaći posao ili zadaću koji su prikladniji vašim kvalifikacijama.

Kada pitanje nije prikladno?

Njemačka ima zakon protiv diskriminacije znan kao *Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz* (AGGs) (Opći zakon o jednakom postupanju). Taj zakon navodi da su zabranjena pitanja o strogo privatnim situacijama koje se ni na koji način ne tiču posla. Pitanja o vašem općem zdravlju, planiranoj trudnoći, financijskoj situaciji, vjeri, spolnosti itd. smatraju se strogo osobnim pitanjima.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Pisane preporuke koje dokazuju da ste učinkovit i marljiv zaposlenik obvezne su kako bi potencijalnog poslodavca uvjerile da vas treba zaposliti. (Pismena preporuka isprava je koju svaki zaposlenik u Njemačkoj ima pravo dobiti od poslodavca. Jednostavna potvrda sadrži osobne podatke i informacije o vrsti i trajanju zaposlenja, bez procjene. Kvalificirana pisana preporuka obuhvaća i rezultat, kvalifikaciju i službeno vladanje zaposlenika.) Pismene preporuke i primjerke diploma morate poslati uz molbu i životopis.

Reference i pisma preporuke ne rabe se često. Novi će poslodavac samo iznimno kontaktirati s vašim trenutačnim ili prijašnjim poslodavcem.

Za posao u javnom sektoru trebat će vam potvrda o nekažnjavanju koju možete dobiti u mjesnoj policijskoj upravi. Za ostale poslove obično nećete unaprijed znati treba li vam potvrda o nekažnjavanju. Poslodavac ju može zatražiti kad potpišete ugovor.

Pregovori o plaći i povlasticama

Pregovori o ugovoru ovise o tvrtki i sektoru u kojem djeluje. Osim pri fiksno plaćenim poslovima, o plaći se može pregovarati. Kad počnete pregovarati, imajte na umu da je plaća u Njemačkoj izražena po satima ili mjesecima. O pitanjima o plaći pregovara se s odgovornim direktorom (*zuständige Führungskraft*).

Osim o plaći, možete pregovarati o dodatnim povlasticama, poput plaćenoga godišnjeg odmora i godišnjih bonusa uz uvjet da već nisu uključeni u tvrtkin ugovor.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Neke tvrtke mogu tražiti 1-dnevni ogledni rok. Preporučuje se ne odbijati ga.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

U njemačkom civilnom kodeksu nije fiksno utvrđeno općenito trajanje pokusnog roka, ali je ono ograničeno na najviše 6 mjeseci. To ne valja miješati sa zaposlenjem tijekom pokusnog roka koje je, po svojoj naravi, ugovor o privremenom radu (pri čemu je pokusni rok razlog vremenskog ograničenja).

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Neke tvrtke mogu pokriti troškove dolaska na razgovor, no nema pravila. Možete pričekati i vidjeti hoće li vam ponuditi naknadu troškova.

Kada ću saznati rezultate?

Ako vam tvrtka odluči ponuditi posao, o tome će vas obično obavijestiti telefonski.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Na kraju razgovora poslodavac bi trebao objasniti sljedeće korake postupka i reći

koliko će oni trajati. Ako je dogovoreno razdoblje proteklo a da vam se poslodavac nije javio, možete kontaktirati s njime kako biste doznali više informacija.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je vrlo važna njemačkim poslodavcima.

Pravila odijevanja

Odjenite se u skladu s poslom i funkcijom na koju se prijavljujete. Primjerice, bankari ili zaposlenici banke moraju nositi kravatu. Izbjegavajte upadljiv nakit.

ESTONIJA

Službeni jezik → **estonski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **1,3 milijuna**

Glavni grad → **Tallinn**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+372**

Internetska domena → **.ee**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ESTONIJU?

Estonija je poznata po informacijskoj tehnologiji – Skype su osmislila dvojica Estonaca – i po srednjovjekovnom glavnom gradu Tallinnu, obalnim odmaralištima, otocima, romantičnim dvorcima i šumi koja pokriva više od polovice teritorija. Iako se njihova zemlja obično opisuje kao najmanja baltička država, mnogi Estonci smatraju se Nordijcima, a ne Baltima jer su po etničkom i jezičnom podrijetlu bliži Fincima nego Litavcima ili Latvijcima.

Krajem 2011. Estonija je imala najnižu razinu javnog duga u EU-u. Žestoka je konkurencija za slobodna radna mjesta na malom tržištu rada te zemlje, posebice za menadžerske poslove. Prema nedavnim podacima najmanje se ljudi po slobodnome radnom mjestu prijavilo za uslužne poslove, prodaju i upravljanje strojevima i opremom.

POTRAGA ZA POSLOM

Posao se u Estoniji obično nalazi uz pomoć prijatelja, novinskih oglasa, tvrtki za zapošljavanje, internetskih portala i javne službe za zapošljavanje: Estonskog osiguravajućeg fonda za nezaposlenost i njegovih ureda za zapošljavanje (internetske poveznice na stranici **Poveznice** na EURES-ovu portalu). Ostali korisni estonski portali za traženje posla obuhvaćaju: CV-Online (<http://www.cv.ee>) i CV Market (<http://www.cvkeskus.ee>).

Općenito, za pronalaženje posla važna je mreža osobnih kontakata. Ako imate vezu koja će vam pomoći u traženju povlaštenih informacija, iskoristite ju. Znete li nekoga tko radi u tvrtki? Tražite da vam pomogne.

I koristite se društvenim mrežama. Postanite „fan“ tvrtke kojoj se želite pridružiti na Facebooku ili ju slijedite na Twitteru. Pronaći ćete informacije koje drugdje ne biste pronašli.

Savjeti za prijave za posao

U Estoniji se za posao najčešće prijavljuje preko mrežne baze podataka o poslovima. Savjetuje se koristiti se elektroničkom prijavom koja treba biti kratka i specifična. Bilo kakva pismena prijava treba biti čitka, gramatički ispravna, kratka i usmjerena.

Često ćete nakon predaje životopisa i molbe trebati proći više krugova odabira kandidata. Oni mogu obuhvaćati testiranje jezika i prikladnosti za posao. Konačno – ako budete uspješni – možete očekivati poziv na razgovor.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

To u potpunosti ovisi o osobi koja se prijavljuje za posao i nije obvezno. Približno polovica prijava u Estoniji u životopisu sadržava i fotografiju.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, molba i životopis obično se pišu računalom i šalju elektroničkim putem.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Prednost se daje nacionalnom formatu životopisa.

Uspostava kontakta telefonom

Kada se pripremate za telefonski poziv, pri ruci svakako imajte opis slobodnoga radnog mjesta, popis vještina, životopis i bilježnicu. Pronađite pravu osobu za kontakt – specijalista za ljudske potencijale. Pokažite interes za slobodno radno mjesto i pitajte gdje trebate poslati potrebne isprave. Budite ljubazni, slušajte te govorite polako i jasno, dajući specifične odgovore i informacije o referencama. Budite proaktivni.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, diplome i potvrde o kvalifikacijama trebete donijeti na prvi razgovor. Prihvaćaju se i preslike. Priložite samo diplomu najviše kvalifikacije. Ne trebete prilagati diplomu stariju od 10 godina ako nije povezana sa slobodnim radnim mjestom i potrebnim vještinama.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U prosjeku mjesec dana.

Priprema za razgovor za posao

Prije razgovora temeljito se pripremite kako biste tijekom sastanka bili sigurni u sebe i usredotočeni. Ponesite olovku i bilježnicu kako biste mogli zapisivati bilješke. Nemojte sjesti prije nego li vam to ponude. Budite samopouzdana i uvjerljivi – i nemojte zaboraviti smiješiti se.

Tko je prisutan?

Sastanku obično prisustvuju službeni predstavnik poslodavca i kadrovski stručnjak/stručnjaci, kao i ostale osobe koje su se prijavile ako je riječ o skupnom razgovoru. Sudjelujete li u testiranju, očekujte da će biti od 2 do 10 kandidata. Testovi obično traju od 30 minuta do sat i 30 minuta.

Hoćemo li se rukovati?

Rukovanje je prihvatljiv pozdrav; pričekajte da poslodavac prvi ponudi ruku. Budite prijateljski nastrojeni i otvoreni, stojte ili sjedite uspravno te govorite glasno i jasno, održavajući kontakt očima.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Na početku razgovora očekujte kratko zagrijavanje (općenita pitanja) nakon kojih će uslijediti specifična pitanja o vašoj osobnosti i motivaciji.

Tada se možete ukratko predstaviti. Tada vas mogu pitati o vašim prednostima i nedostacima, zašto ste zainteresirani baš za to radno mjesto, kao i o obrazovanju, osposobljavanju i prethodnom radnom iskustvu, hobijima, uvjetima rada i plaći. Od vas se očekuje da budete otvoreni i prijateljski nastrojeni, ali ne previše prisni.

Očekujte pitanja o zaduženjima, uvjetima rada, budućim kolegama, bonusima, plaći i o općenitim informacijama o prijašnjem poslu, zaduženjima na njemu i razlogu odlaska.

Na kraju razgovora kandidati se obično mogu raspitati o dodatnim informacijama o radnome mjestu i tvrtki.

Kada pitanje nije prikladno?

Pitanja o privatnom životu (npr.: informacije o spolnoj orijentaciji, vjeri, trudnoći, bolesti i financijskim uvjetima) smatraju se strogo osobnim stvarima.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Kandidati u životopisu trebaju navesti kontaktne detalje dviju ili triju referentnih osoba. To mogu biti prijašnji poslodavci ili kontakti iz škole ili sa sveučilišta. Oni bi trebali potvrditi važan sadržaj iz životopisa i dati informacije o profesionalnom iskustvu kandidata.

Potvrda o nekažnjavanju obvezna je za zaposlenike u javnim službama. Neke profesije zahtijevaju policijsku potvrdu da ne

postoji kaznena evidencija (npr. prometni prekršaji za vozače).

Pregovori o plaći i povlasticama

Pri pregovaranju o ugovoru može se raspravljati o datumu početka rada, plaći i bonusima. O položaju i tvrtki ovisi može li se pregovarati o plaći. Plaća se obično izražava u mjesečnom iznosu. Plaćeni godišnji odmor uključen je u naknadu i reguliran u skladu s estonskim zakonom. O godišnjim se bonusima ne može zasebno pregovarati.

Iako nisu česte, mogu biti ponuđene sljedeće pogodnosti: službeni automobil, naknada za putne troškove, članstvo u teretani ili na bazenu. U privatnom se sektoru može pregovarati o tim dodatcima. O dodatnim povlasticama pregovara se s izravno nadređenom osobom.

Postoji li mogućnost ogleđnog roka?

Ne, to nije uobičajeno.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Četiri mjeseca, odnosno 6 mjeseci za državne/vladine položaje.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, to nije vjerojatno.

Kada ću saznati rezultate?

Većina (60 %) poduzeća obavijestit će vas o rezultatu prijave unutar 2 tjedna od razgovora za posao. Ostali (40 %) ne šalju nikakvu povratnu informaciju.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Poslodavac može očekivati da se sami ponovno javite. Nakon razgovora za posao možete pitati kada možete očekivati povratne informacije. Ako vam se ne javi unutar dogovorenog razdoblja, možete nazvati poslodavca i zatražiti rezultate. Nakon razgovora možete poslati e-poruku u kojoj ćete poslodavcu zahvaliti na razgovoru – time ćete pokazati da ste zainteresirani, a poslodavcu će to pomoći da vas zapamti.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Toplo se preporučuje ne kasniti na razgovor za posao. Kašnjenje bez valjana razloga nije dopustivo. Trebali biste doći nekoliko minuta prije; time ćete pokazati da ste točni i da vas slobodna pozicija zanima.

Pravila odijevanja

To ovisi o poslovnoj funkciji. Savjetuje se izabrati konvencionalan i ugodan odjevni stil. Nakit se može nositi.

IRSKA

Službeni jezici → **engleski, irski**

Vlada → **republika**

Stanovništvo → **4,6 milijuna**

Glavni grad → **Dublin**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

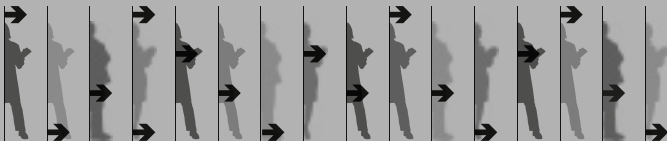
Pozivni broj → **+353**

Internetska domena → **.ie**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U IRSKU?

Irska je posjetitelje očarala dramatičnom zapadnom obalom, živošću glavnoga grada Dublina te glazbenom i književnom kulturom bez premca. Zadnjih se godina ubrzano modernizirala, no zadržala je svoju legendarnu dobrodošlicu i jedinstveni, lokalni šarm koji prkosi utjecaju globalizacije.

Irsku je snažno pogodila globalna gospodarska kriza koja je započela 2007. te su građevinska, proizvodna i uslužna industrija zabilježile velike gubitke u broju poslova. Međutim, rast je zabilježen u sektorima prehrane i hrane te IT-ja. Druge su velike industrije biotehnologija i farmacija, medicinski uređaji, obnovljiva energija i financijske usluge. Na portalu EURES-a posebno su navedene specifične vještine koje nedostaju irskim tvrtkama u znanosti, inženjerstvu, IT-ju, financijama, prodaji i marketingu.

POTRAGA ZA POSLOM

Za većinu slobodnih radnih mjesta kandidati moraju priložiti životopis i molbu ili popuniti obrazac za prijavu.

Savjeti za prijave za posao

Vaš životopis i molba prvi su dojam koji ostavljate na poslodavca te trebaju dokazati da imate kvalitete za dobro obavljanje posla. Ako se prijavljujete na irsko tržište rada, od vas se očekuje da prepoznate važne vještine za slobodno radno mjesto i pružite primjere kako razvijate te vještine.

Životopis uvijek pišite na kvalitetnom papiru. Ispišite ga crnom tintom na bijelom papiru. Koristite se istim obrascem/stilom/materijalima za molbu. Na životopis uvijek gledajte kao na marketinško oruđe koje će vam pomoći da vas poslodavac zapazi.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, osim ako se to izričito ne traži.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, u Irskoj se ne daje prednost ručno pisanim molbama.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Format životopisa Europass nije široko prihvaćen u Irskoj. Irski poslodavci općenito prednost daju općem formatu, iako se prihvaća i životopis u formatu Europass. Zapamtite da vaš životopis mora privući

pozornost poslodavca. Neka bude poseban – imajte na umu da je svrha životopisa prodati vaše vještine potencijalnom poslodavcu.

Uspostava kontakta telefonom

Nije uobičajeno pozivati poslodavca osim ako se ne želite raspitati o obrascu za prijavu ili o pojedinostima kako se prijaviti.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ako proces prijave obuhvaća slanje životopisa i molbe, uz životopis biste trebali poslati preslike relevantnih kvalifikacija. U elektroničkim obrascima za prijavu jasno navedite sve svoje kvalifikacije te naznačite da će potvrde biti dostupne na zahtjev. Osoba koja se prijavljuje može biti zamoljena da izvornike diploma donese na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U prosjeku do 6 tjedana, iako se neki poslovi mogu oglasiti jedan dan i popuniti već sljedećeg dana.

Priprema za razgovor za posao

Priprema je glavna za bilo koji razgovor i tu zapravo započinje vaš posao. Prije odlaska na razgovor za posao važno je saznati čim više o tvrtki. To će vam pomoći da pripremite odgovore na pitanja, kao i da pripremite pitanja koja ćete postaviti ispitivaču. Važan je dio pripreme vrijeme koje ćete odvojiti za analizu opisa posla i isticanje kakvog kandidata tvrtka traži. Popišite vještine, znanje, profesionalne i osobne

kvalitete koje poslodavac zahtijeva i koje su glavne za uspjeh u poslu. Pripremite popis pitanja i odgovora koji se odnose na vaše ciljeve u karijeri, dugoročne planove, prijašnje uspjehe te prednosti i nedostatke u radu. Nemojte zaboraviti sa sobom ponijeti životopis i imena osoba koje vam mogu dati reference.

Tko je prisutan?

Razgovore obično vode dvije ili tri osobe. Testiranje može provoditi jedna osoba ili više njih. Razgovori za posao obično traju oko 40 minuta.

Hoćemo li se rukovati?

Razgovori gotovo uvijek počinju pozdravljanjem i rukovanjem, stoga, ako ispitivač pruži ruku, budite spremni prihvatiti ju i rukovati se s njime.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor se obično održava u privatnom uredu. Jedan od ispitivača preuzet će ulogu predsjedatelja i predstaviti sebe, komisijsku i proceduru razgovora. Obično možete očekivati vrlo formalno ozračje, a od osobe koja se prijavljuje očekuje se da se prema procesu odnosi formalno i s poštovanjem. Velika većina razgovora usredotočit će se na profesionalne teme, a možda će se 10 % vremena potrošiti na neprofesionalna pitanja. Kandidat bi trebao objasniti razloge i motivaciju prijavljivanja za posao. Odgovori trebaju biti jasni i jezgroviti te valja izbjegavati uporabu žargona ili kratica.

Ponudit će vam se prilika da postavljate pitanja. No ako je u tijeku drugi razgovor, trebate pričekati da i on završi te potom postaviti sva važna pitanja.

Kada pitanje nije prikladno?

U Irskoj postoje vrlo strogi zakoni protiv diskriminacije – ti zakoni tvore temelj procesa. Ne smije vam se postaviti pitanje koje bi se moglo smatrati diskriminacijskim i možete odbiti odgovoriti na takvo pitanje – npr.: Koliko godina imate? Većina osobnih pitanja, poput dobi, vjeroispovijesti, spolnog opredjeljenja itd. smatra se potpuno privatnima.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

U Irskoj je vrlo uobičajeno koristiti se referencama – obično dvjema – od kojih je jedna osobna referenca o vašoj osobnosti itd., dok je druga od vašeg prijašnjeg poslodavca o vašem poslu. Poslodavci će referentne osobe kontaktirati samo ako će vam ponuditi posao. Prije uvrštavanja u prijavu kandidati trebaju od referentne osobe zatražiti potvrdu suglasnosti. Dobre reference mogu biti prijašnji poslodavac, svećenik, vikar ili član policije. Od njih se očekuje da u ime osobe koja se prijavljuje s poslodavcem popune pismenu ili telefonsku referencu.

I dok svi poslovi od osobe koja se prijavljuje očekuju uzorno ponašanje, određeni poslovi, npr. skrb za djecu, njegovatelji, zahtijevaju čvršći dokaz o karakteru – za neke od njih mogu se zahtijevati policijske preporuke.

Pregovori o plaći i povlasticama

Obično se iznos paketa naknada navede prije početka procesa. Stoga nema mnogo prostora za financijske ili ostale pregovore.

Naknada može biti iskazana po satu, tjednu, mjesecu ili godini. Obično se profesionalni i klerikalni poslovi iskazuju kao godišnja plaća, dok se poslovi u građevinarstvu, maloprodaji, hotelijerstvu i posluživanju hrane iskazuju po satima.

Praznici, povlastice i neplaćeni dan dio su ponuđene plaće. Općenito, o plaći i bilo kojim dodatnim povlasticama pregovara službenik/voditelj kadrovske službe.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Mogli bi vas zatražiti da odradite između 3 i 6 mjeseci oglednog roka.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Alternativa pokusnom radu, pokusni rok može trajati i do 1 godinu. Proces se nastavlja sve dok ne primite obavijest o prolasku ili neprolasku.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Razumno je poslodavca pitati da vam pokrije troškove dolaska na razgovor za posao, no u današnje vrijeme morate biti

spremní čuti da se to ne uklapa u proračun. U tom slučaju trebate odlučiti jeste li voljni sami snositi te troškove.

Kada ću saznati rezultate?

Poslodavac će na prvom razgovoru objasniti postupak koji slijedi.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Poslodavac neuspješnim kandidatima daje povratnu informaciju na njihov zahtjev.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Unaprijed isplanirajte putovanje kako biste na razgovor za posao stigli najmanje 10 minuta prije početka. Poslodavci neće tolerirati kandidate koji na razgovor ne dolaze na vrijeme jer to može upućivati na mogućí problem s njihovim načinom rada.

Pravila odijevanja

Jednostavno je pravilo odjenuti se prikladno i uredno; *piercing* na licu i tijelu nije poželjan.

Još koji dodatni savjet?

Poslodavci očekuju da će se kandidati predstaviti na najbolji mogućí način. Trebate biti uljudni i pristojni. Drugačije se ponašanje neće tolerirati. Kontakt očima jako je važan.

GRČKA

Službeni jezik → **grčki**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **11,1 milijun**

Glavni grad → **Atena**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+30**

Internetska domena → **.gr**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U GRČKU?

Mala je Grčka golema po svojem utjecaju, od povijesnih doprinosa civilizaciji do mnogih spomenika/aktivnosti koje nudi danas, kao i više od 2 500 otoka, očaravajuće plaže, duboke klance i romantične ruševine.

Dužnička kriza, koja je započela 2010., dovela je do strogih mjera štednje i financijskih reformi. Nezaposlenost je visoka, posebno među mladima. Mobilnost radnika je niska, a velik broj ljudi radi u obiteljskim poduzećima. Migranti (uglavnom iz Albanije) čine 9,4 % radne snage, a četvrtina njih radi u građevinarstvu. Brodogradnja i turizam dvije su najveće industrije u Grčkoj. Najveća je potražnja za radnicima u uredu i računovodstvu, trgovini, a slijede građevinski radnici i radnici u osobnim uslugama (frizeri, kuhari i konobari).

POTRAGA ZA POSLOM

Osim EURES-ova portala, slijedite stranicu **Poveznice** da biste pronašli Grčki nacionalni zavod za zapošljavanje, OAED, kojim upravlja Organizacija za zapošljavanje Manpower. Kontaktne detalje svih mjesnih ureda za zapošljavanje možete dobiti na poveznici **PES index** na internetskoj stranici OAED-a. Privatne agencije za zapošljavanje nisu dopuštene u Grčkoj.

Savjeti za prijave za posao

Uobičajen postupak prijavljivanja za posao u Grčkoj obuhvaća slanje životopisa poslodavcu e-poštom, osobno uručivanje životopisa ili telefonsko javljanje poslodavcu. Životopis mora pratiti molba koju je potpisala osoba koja se prijavljuje i u kojoj se navode razlozi prijave.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Fotografija je standard, ali nije obvezna, osim u turističkom sektoru u kojem je poslodavci u hotelima i restauracijama mogu zahtijevati.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, bolje je poslati molbu pisanu računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Općenito, grčki životopis nije dulji od dvije stranice; međutim, format Europass je poznat i može se rabiti. Poslodavca više zanimaju vještine, radno iskustvo, osobnost

i strast za poslom osobe koja se prijavljuje nego format životopisa. Životopis obvezno mora biti detaljan i točno strukturiran, sve reference dostupne i potvrđene kada je to potrebno.

Uspostava kontakta telefonom

Ako poslodavca zovete, budite ljubazni, ozbiljni, pokažite da ste zainteresirani, pozorno slušajte i budite iskreni.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, ako to nije izričito navedeno. Međutim, kandidati bi do trenutka kad se sastanu s regruterom trebali imati i ovjeriti sve potrebne dokumente (diplome, potvrde, pisma koja se odnose na radno iskustvo).

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Uobičajeno traje 1 mjesec.

Priprema za razgovor za posao

Prije dolaska na razgovor dobro je saznati što više o tvrtki.

Ako ne možete doći na sastanak, novi datum morate zatražiti 2 ili 3 dana unaprijed ako za to postoje valjani razlog.

Tko je prisutan?

Na individualnom razgovoru možete biti sami s ispitivačem. Mogu se održati dva uzastopna razgovora s različitim osobama. Ako je riječ o razgovoru s odborom, najvjerojatnije će prisustvovati između tri i pet osoba. Ako je riječ o skupnom razgovoru,

više je kandidata pozvano da sudjeluje u razgovoru.

Hoćemo li se rukovati?

Da, pristojno je i profesionalno prihvatljivo rukovati se prije i nakon razgovora.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Regruter tijekom razgovora želi saznati o vještinama osobe koja se prijavljuje i mogućim uvjetima zapošljavanja. Za sastanak je zadužen voditelj odjela ili voditelj ljudskih potencijala. Zapošljavanju mogu prethoditi od dva do četiri sastanka i testiranja.

Općenito, ozračje tijekom razgovora ili testiranja je opušteno, prijateljsko i istraživačko. Omjer neprofesionalnih i profesionalnih pitanja tijekom razgovora iznosi 30 : 70 %.

Osoba koja se prijavljuje mora imati aktivnu ulogu u razgovoru i pažljivo slušati pitanja. Treba pokazati profesionalizam i dostojanstvo. Ako se osoba koja se prijavljuje mora preseliti zbog posla, regruter će od nje očekivati da poradi na jeziku, kao i na smještaju te obiteljskim pitanjima.

Kada pitanje nije prikladno?

Pitanja o političkom stajalištu i osobnom životu smatraju se strogo osobnim.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Ovisi o poslodavcu. Obično nisu potrebni, no prijašnji poslodavac može biti referentna

osoba. Od njega se očekuje da ojača položaj osobe koja se prijavljuje potvrdom njegove kvalitete i vještina.

Pisma preporuke obično se ne traže, ali moraju biti dostupna u svakom trenutku. Za zaštitarske poslove i poslove visoke razine možda će biti potrebno priložiti potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Standardni ugovori sadržavaju uvjete trajanja, općih naknada i plaćenoga godišnjeg odmora. Savjetuje se pričekati da vaš poslodavac učini prvi korak. Tada možete pregovarati o plaći i zasebno o svim mogućim godišnjim bonusima. Ako postoje dodatne povlastice, one mogu obuhvaćati dodatnu plaću na kraju godine, dodatno zdravstveno osiguranje, poslovni automobil i proviziju. O njima treba pregovarati s osobljem iz sektora ljudskih potencijala ili voditeljem odjela.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ako ga poslodavac zatraži, niste obvezni pristati na ogledni rad.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Postoji plaćeni pokusni rok koji traje 12 mjeseci. Ako se ugovor raskine tijekom tog razdoblja, otpušteni zaposlenik nema pravo na naknadu.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ovisi o poslodavcu.

Kada ću saznati rezultate?

Cijeli postupak općenito traje mjesec dana.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Obično poslodavac preuzima inicijativu oko organiziranja daljnje komunikacije nakon razgovora. Nije uobičajeno da kandidati traže povratne informacije.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Osoba koja se prijavljuje za posao mora biti točna. Savjetuje se na razgovor za posao doći 10 minuta prije. Međutim, takvu točnost ne biste trebali očekivati i od poslodavca.

Pravila odijevanja

Provjerite kako izgledate i obavezno budite čisti, obrijani i prikladno odjeveni u skladu sa standardima tvrtke.

ŠPANJOLSKA

Službeni jezik → **španjolski**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **46,7 milijuna**

Glavni grad → **Madrid**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

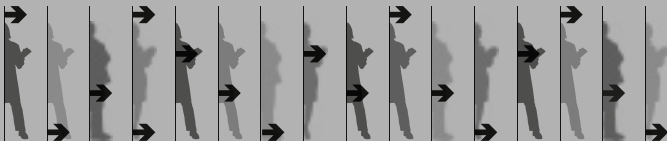
Pozivni broj → **+34**

Internetska domena → **.es**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ŠPANJOLSKU?

Iako je poznata po suncu i kulturi plaža, Španjolska obiluje različitostima, od snijegom prekrivenih planinskih vrhova, kraške unutrašnjosti do bujnih prirodnih rezervata i stjenovitih obalnih putova. Također je među zemljama s najvećim brojem mjesta svjetske baštine pod zaštitom UNESCO-a.

Gospodarska je kriza snažno pogodila Španjolsku. Rastom nezaposlenosti padao je broj inozemnih radnika u Španjolskoj. No turizam i povezani sektori dobro su se oduprli, a rast se bilježi u broju poslova u IT sektoru, umjetničkim, rekreativnim i zabavnim aktivnostima te administraciji. Trendovi pokazuju da će se daljnji rast tržišta rada bilježiti u uslužnom sektoru, industrijskom i tehnološkom razvoju te obnovi poljoprivrednog sektora primjenom novih tehnologija.

POTRAGA ZA POSLOM

Pronaći posao u Španjolskoj zna biti izazov. Koristite se svim dostupnim izvorima (poznanicima, članovima obitelji, medijima, informacijskim centrima, profesionalnim udrugama itd.), kao i mrežom EURES te imajte puno mašte i kreativnosti.

Ako dođete u Španjolsku tražiti posao, pripremite se na čekanje. Čak i kad poslodavac oglasi slobodno radno mjesto na zavodu za zapošljavanje, možda neće brzo odgovoriti na prijave.

„Rad u inozemstvu širi vam vidike i daje uvid u neovisnost. Također pomaže u izgradnji samopouzdanja i širi vašu osobnu mrežu. Ako se preselite, budite otvoreni prema novoj kulturi, ali i spremni te voljni naučiti nove stvari.”

Tražitelj posla iz Litve koji živi i radi u Danskoj

Savjeti za prijave za posao

Najčešći način prijave je slanje životopisa i molbe. Molba ne bi trebala imati više od četiriju kratkih odlomaka na jednoj stranici. Treba biti napisana na jednostavan, topao i formalan način. Također provjerite je li potpisana i navodi li se vaš telefonski broj i puna adresa. Koristite se istom vrstom slova, marginama i vrstom papira kao i za životopis.

Velike ili neproverene datoteke ne šalžite e-poštom. Bolje je poslati samo životopis i molbu te ponuditi slanje dodatnih informacija budu li potrebne. Ako je vaša prijava pisana rukom, neka bude čitljiva te izbjegavajte uporabu vrlo sitnih slova ili tinte u boji.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Fotografija je standard, no nije obavezna. Fotografija treba prikazivati glavu/do ramena (osim ako se ne traži fotografija cijelog tijela) i biti prikladna za položaj. Spremite je u formatu koji u životopisu ne zauzima previše mjesta.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, molba treba biti pisana računalom osim ako se ne traži drukčije.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Općenito se prednost daje nacionalnom formatu životopisa.

Uspostava kontakta telefonom

Javlajte li se telefonom, saznajte tko je osoba na telefonu i navedite s kim želite razgovarati prije nego što navedete svoje ime.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne trebate. Međutim, savjetuje se da izvornost svojih isprava potvrdite pri španjolskim tijelima vlasti ako je to moguće.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Promjenjiv je.

Priprema za razgovor za posao

Dostatno se pripremite kako biste na razgovor za posao došli jasno znajući odlike koje vas čine savršenim kandidatom za radno mjesto.

Često je potrebno obaviti test sposobnosti kako biste pokazali praktične vještine i znate li te razgovarati s osobom iz odjela ljudskih potencijala. Obično morate posjetiti sjedište tvrtke, iako može biti moguće i koristiti se novim medijima (npr. videokonferencijama, Skypeom itd.).

Tko je prisutan?

Razgovor za posao obično vodi poslodavac, druga osoba s direktorske razine ili odjela ljudskih potencijala.

Hoćemo li se rukovati?

Da, ljudi se obično rukuju na početku i kraju sastanka. Uobičajeno je dodirivati drugu osobu (rame, ruku) i, kada su u skupini žene, nije neobično međusobno razmijeniti poljupce (dva poljupca). Ako vas osoba koja vam je nasuprot pokuša poljubiti, nemojte odbiti, ali ne biste trebali prvi inicirati poljubac.

Savjet o osobnom prostoru: Španjolci vole biti blizu i obično prilikom upoznavanja ostavljaju manje mjesta od sjevernih Europljana.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Ne, može biti strukturiran ili nestrukturiran, formalan ili neformalan, pred komisijom ili skupni.

Ispitivač će raspravljati o vašem životopisu, usredotočujući se na osposobljavanje i akademski rad, kao i na radno iskustvo. Može vas pitati o vašim stajalištima i osobnosti. Željete li utvrditi kakvi ste, kako se ponašate u određenim situacijama i kako se uklapate u tim.

Osim predstavnika iz odjela ljudskih potencijala, sastanku može prisustvovati i tehnički stručnjak koji će postavljati pitanja povezana s poslovnim zadaćama. Predstavnik ljudskih potencijala usredotočit će se na osobne i općenite vještine i radne uvjete.

Kandidat tada može postaviti dodatna pitanja, a sastanak se završava praktičnim dogovorima o razdoblju odlučivanja i povratnim informacijama. Pri opraštanju potrudite se pokazati koliko ste optimistični i kako očekujete dobre vijesti.

Budite svjesni da vaša neverbalna komunikacija odaje informacije o vama tijekom cijelog razgovora koje potvrđuju ono što govorite ili mu proturječe. Iskreno odgovorite na pitanja o pogreškama ili kritikama. Svi griješimo. Važno je kako iz te situacije učimo. Priču uvijek kazujte s pozitivne točke gledišta i donosite pozitivne zaključke.

Ako se suočite s neugodnim ili provokativnim pitanjima, pokušajte ostati smireni. Teška pitanja obično se postavljaju pri

odabiru viših rukovoditelja, prodajnog osoblja ili osoblja za vezu s kupcima.

Tehniku za razgovor vježbajte na adresi <http://www.todofp.es> ili uz trenera za razgovore (simulator) na adresi <http://www.educastur.es>.

Kada pitanje nije prikladno?

Poslodavac ne bi smio ispitivati o strogo privatnim stvarima, no u nekim slučajevima, posebno ako ste žena, može vas se pitati o obiteljskom stanju i planovima. Iako je poželjno odgovoriti na sva pitanja, uvijek možete ljubazno upitati: „Kako je to povezano s poslom na koji se prijavljujem?”

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Da, te isprave ponesite na razgovor za posao. Bolje ih je imati pri ruci budete li ih trebali predati. Proteklih se godina povećala uporaba pisama preporuke ili referenci. Ponesite preslike diploma, pisama preporuke prijašnjih poslodavaca, kolega ili učitelja, kao i sve ostale isprave koje se odnose na informacije u vašem životopisu.

Pregovori o plaći i povlasticama

Plaće se obično iskazuju kao mjesečne plaće ili kao ukupan godišnji iznos. Ako plaća nije navedena u oglasu za posao, pitajte sindikat (nije važno jeste li njihov član) o pravnoj i uobičajenoj plaći za taj položaj. U Španjolskoj postoji nacionalna minimalna plaća i kolektivni se ugovori uvelike razlikuju, ovisno o regiji.

Ako vas poslodavac pita koliko želite zadržati, ponudite mu dva iznosa ili ostavite otvorenom mogućnost pregovaranja: primjerice X EUR na početku i dogovoreno povećanje kad dokažete svoju kompetentnost.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni su rokovi za radnike utvrđeni u različitim vrstama ugovora o zapošljavanju.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Najviše šest mjeseci za kvalificirane tehničare i 2 mjeseca za ostale radnike. U slučaju *contrato indefinido de apoyo a los emprendedores* (ugovor na neodređeno vrijeme radi potpore poduzetnika) pokusni rok traje 1 godinu. Tijekom pokusnog roka bilo koja stranka može raskinuti ugovor iz bilo kojeg razloga.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, osoba koja se prijavljuje obično snosi te troškove. O tom se pitanju može pregovarati s poslodavcem prije razgovora.

Kada ću saznati rezultate?

Duljina se razlikuje među poslodavcima. Obično poslodavac osobu koja se prijavila o rezultatu obavijesti ubrzo nakon razgovora, no to nije nužno tako.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako ubrzo nakon razgovora za posao ne primite nikakvu povratnu informaciju, možete

pretpostaviti da vas nisu odabrali. Nije uobičajeno obavješćivati neuspješne kandidate.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Španjolci obično nisu jako točni, ali kandidati ne smiju kasniti. Dovoljno je doći 5 ili 10 minuta prije kako biste potražili osobu s kojom se susrećete.

Pravila odijevanja

Odlazak na razgovor za posao nije isti kao odlazak na zabavu. Na razgovor morate

doći s mišlju da ćete tu raditi. Obično je dovoljno doći čist i uredan. Osobe s visokom stručnom spremom ili rukovoditelji obično nose kravate ako su muškarci i cipele s visokom potpeticom ako su žene. Izbjegavajte upadljiv nakit i žarke boje.

Još koji dodatni savjet?

U Španjolskoj je zakonom zabranjeno pušenje gotovo svugdje i mnogim se Španjolicima to ne sviđa. Kandidatima se stoga savjetuje ne pušiti, čak i ako im je ponuđeno.

FRANCUSKA

Službeni jezik → **francuski**

Vlada → **predsjednička republika**

Stanovništvo → **65,6 milijuna**

Glavni grad → **Pariz**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+33**

Internetska domena → **.fr**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U FRANCUSKU?

Francuska je veliki turistički centar koji godišnje privuče 80 milijuna posjetitelja. Turizam je 2010. činio više od 7 % BDP-a i znatan je izvor poslova.

Francusko gospodarstvo je socijalno tržište koje se temelji na privatnom vlasništvu. Ponajprije je riječ o uslužnom gospodarstvu – tri četvrtine Francuza radi u uslužnom sektoru – iako industrijske tvrtke i dalje čine razmjerno velik udjel bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) i izvoza te zapošljavaju 14 % radne snage. Godine 2011. Francuska je imala više inozemnih ulaganja u industriju od drugih zemalja u Europi, ponajprije u kemikalije, kovine i obradu kovina te trgovinu hranom. Inozemna ulaganja u istraživanje i razvoj rasla su u prosjeku 12 % godišnje od 2007. do 2011.

POTRAGA ZA POSLOM

Najčešći način traženja posla u Francuskoj jest slanje motivacijskog pisma i životopisa poslodavcu. Mnoga su slobodna radna mjesta dostupna preko Francuskog javnog zavoda za zapošljavanje, Pôle emploi (<http://www.pole-emploi.fr>) ili preko privremenih agencija, koje također regrutiraju za srednjoročne i dugoročne ugovore o zapošljavanju. Svakoga se dana na internetskoj stranici zavoda Pôle emploi prosječno prikazuju oglasi za otprilike 150 000 poslova. Svoju prijavu možete poslati e-poštom ili poštom.

Većina procesa regrutiranja obuhvaća najmanje jedan razgovor s poslodavcem.

Savjeti za prijave za posao

Životopis treba imati jednu stranicu ako je riječ o mladim diplomcima ili najviše dvije stranice za iskusnije profile. Životopis na dvije stranice obično se organizira u šest odjeljaka:

- osobne pojedinosti: ime, adresa, telefonski broj (s međunarodnim pozivnim brojem), e-adresa; bračno stanje, dob i nacionalnost (ako ste građanin Europskoga gospodarskog prostora) su opcijski;
- naslov: navedite općenito radno mjesto za koje se javljate, po mogućnosti uz svoje prednosti, primjerice: „trgovački pomoćnik, govori tri jezika: engleski, francuski i španjolski”;
- profesionalno iskustvo: pregled zaposlenja, uključujući datume, položaj, naziv tvrtke, industriju i sjedište te posebno

navedene odgovornosti, zadaće i rezultate;

- osposobljavanje: navedite datum diplomiranja i njihove istoznačnice u francuskom obrazovnom sustavu;
- poznavanje jezika i IT-ja: navedite maternji jezik i specificirajte razinu poznavanja francuskoga – čitanog, pisanog i govorenog;
- ostale informacije, često nazvane „interesi”; spomenite ako ste živjeli u Francuskoj.

Vaša molba ne bi trebala biti dulja od jedne stranice i trebala bi biti pisana računalom (najčešće ju šaljete e-poštom). Pokažite zanimanje za tvrtku i naglasite kako udovoljavate potrebama položaja.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Fotografija se često prilaže životopisu, posebno za poslove koji obuhvaćaju kontakt s klijentom.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ako nije posebno naznačeno, pošaljite molbu pisanu računalom. Ako se poslodavac u postupku izbora koristi grafologijom, u oglasu za posao tražit će se ručno pisana molba. Međutim, više nije zakonski uvrštavati osobe koje se prijavljuju u uži krug samo na temelju grafologije.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Iako se široko ne primjenjuje, sve se češće rabi format životopisa Europass, posebno u velikim tvrtkama. Poslodavci posebno vrednuju dio o jezičnim vještinama.

Uspostava kontakta telefonom

Nije uobičajeno kontaktirati telefonom s poslodavcem prije razgovora za posao. Međutim, želite li to učiniti, savjetujemo vam razgovor na francuskom. Ako ne znate ime osobe odgovorne za regrutiranje, raspitajte se prije slanja molbe. Ako se na posao prijavljujete preko regrutacijske agencije, vrijedi se raspitati barem o području aktivnosti i veličini tvrtke.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Nije potrebno slati diplome s prijavom, no na razgovor ponesite sve. Preslika diploma uz ovjereni prijevod može biti korisna, posebice ako se vaše obrazovanje uvelike razlikuje od francuskoga obrazovnog sustava.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U prosjeku to traje 3 tjedna, no može trajati od 24 sata do nekoliko mjeseci.

Priprema za razgovor za posao

Poslodavac će posebnu pozornost pridati točnosti i općem stavu, uključujući odjeću. Razgovor može potrajati pola dana, uključujući praktično testiranje. Istražite tvrtku kako biste mogli naglasiti svoju motivaciju za položaj.

Tko je prisutan?

Prvi se razgovor obično vodi s predstavnikom odjela ljudskih potencijala. U malim tvrtkama ili obrtima općenito se susrećete s direktorom.

Hoćemo li se rukovati?

Da, rukujte se s ispitivačem prije i nakon sastanka. Francuzi se ponose bontonom te se uljudnost i lijepe manire cijene.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Općenito, poslodavac će uvodno predstaviti tvrtku. Tada će od vas, kandidata, očekivati da pokažete zašto bi vas trebao zaposliti u odnosu na druge kandidate. Savjetuje se da istaknete svoje kompetencije i pokažete kako se one slažu s onim što poslodavac želi kako bi pomogao i udovoljio potrebama tvrtke.

Kada pitanje nije prikladno?

Francusko je zakonodavstvo protiv diskriminacije vrlo jasno. Smijete odbiti odgovor na svako pitanje koje se čini neprimjerenim i/ili nije važno za vašu prijavu za određeni posao.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekašnjanju?

Pisma preporuke nisu nužna. Međutim, kako biste prikazali svoje kompetencije, posebno navedite profesionalno iskustvo. Neki će poslodavci željeti telefonom ili e-poštom kontaktirati s jednim poslodavcem ili

više njih koje ste spomenuli u svojem životopisu. Za određene zaštitarske poslove ili u javnoj administraciji trebat ćete dokazati da niste kažnjavani.

Pregovori o plaći i povlasticama

Općenito je pravilo da se pojedinosti o plaći objavljuju u oglasu za posao. Iskazana je u mjesečnom ili godišnjem bruto iznosu, prije oduzimanja davanja. Međutim, na kraju postupka regrutiranja može postojati način da potaknete razgovor o plaći. Može se i naznačiti da se o plaći može pregovarati. U tom slučaju trebate pokazati da ste dostojni za više od osnovne predložene plaće. Ugovor o zaposlenju morate potpisati prije preuzimanja položaja ili najkasnije na dan početka rada.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Testiranja su uobičajen dio procesa regrutiranja. No ogledni rokovi nisu široko rasprostranjeni. Ako vam poslodavac naloži da odradite jedan ogledni rok prije potpisivanja ugovora, to razdoblje mora biti vrlo kratko i ne bi se smjelo trošiti na obavljanje posla za poslodavca.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Trajanje pokusnog roka kreće se od 1 dana do nekoliko mjeseci, ovisno o vašim kvalifikacijama i vrsti ugovora o zapošljavanju. Za 1-mjesečne ugovore općenito je riječ o jednom tjednu. Razdoblje se može jedanput obnoviti.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Putne troškove dolaska na razgovor može pokriti javni zavod za zapošljavanje ako je kandidat registriran kao tražitelj posla i ako tu potporu traži prije odlaska na razgovor.

Kada ću saznati rezultate?

Rezultati se čekaju od 2 do 4 tjedna: što je viša kvalifikacijska razina, to je postupak regrutiranja dulji. Predlažemo da nakon 4 tjedna nazovete regrutere.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nije uobičajeno pitati zašto vi niste odabrani za posao, no to je moguće ako to izvedete taktički. Povratna informacija bit će korisna za sljedeće razgovore.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Iako Francuzi nisu jako točni, posebno u velikim gradovima poput Pariza, predlažemo da na sastanak dođete 15 minuta prije.

Pravila odijevanja

Odjeća treba biti primjerena poslu za koji se prijavljujete.

HRVATSKA

Službeni jezik → **hrvatski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **4,3 milijuna**

Glavni grad → **Zagreb**

Valuta → **hrvatska kuna (HRK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+385**

Internetska domena → **.hr**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U HRVATSKU?

Previše posjetitelja u Hrvatskoj zaobilazi Zagreb, glavni grad elegantne austrougarske arhitekture, živahne umjetničke scene, s izvrsnim prodavaonicama i brojnim kavanama. No milijunima turista koji svake godine preplave Hrvatsku to se može oprostiti zbog prepuštanja čarima dalmatinske obale s više od 1 000 otoka.

Stopa nezaposlenosti je visoka, posebice među mladima, no postoje poticaji za ulagače i dobar potencijal razvoja tržišta rada. Potražnja postoji u turizmu i ugostiteljstvu, posebice ljeti. Postoji i sezonska potražnja za nekvalificiranim radnicima u poljoprivredi te za liječnicima i ostalim osobljem u medicinskom kolektivu, uglavnom u ruralnim područjima i na otocima. Također mogu postojati prilike za turističke predstavnike i izvorne govornike koji su profesori stranih jezika.

POTRAGA ZA POSLOM

Posao tražite preko osobnih kontakata, internetskih stranica za traženje posla i novinskih oglasa ili slanjem otvorene molbe poslodavcu. Postoje privatne agencije za privremeno zapošljavanje, dok se slobodna radna mjesta u javnom sektoru moraju oglasiti u Narodnim novinama i preko Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Savjeti za prijave za posao

Molba ne bi trebala biti dulja od jedne strane i trebala bi sadržavati točne informacije o razlozima koji vas čine pravim kandidatom za posao. Tekst treba biti gramatički ispravan i u skladu s pravilima poslovne komunikacije. Tekst treba biti razumljiv i čitljiv.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, preporučuje se imati fotografiju.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, poželjnije su prijave pisane računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, u redu je poslati Europassov životopis.

Uspostava kontakta telefonom

Ako je naveden telefonski broj, možete se javiti telefonski. Međutim, brojni poslodavci navode da se informacije ne mogu dobiti telefonski.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Da, ako je to navedeno u oglasu.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Od nekoliko dana do nekoliko mjeseci, ovisno o položaju. Postupak odabira za položaje koji zahtijevaju visokokvalificirane osobe, kao i za zapošljavanje u javnim ustanovama može potrajati. Nekvalificirani položaji ili oni u manjim tvrtkama mogu se brzo popuniti.

Priprema za razgovor za posao

Prvi je dojam izrazito važan. Način odijevanja za razgovor bit će zapažen. Također, trebat ćete se predstaviti na temelju životopisa. Najčešća se pitanja odnose na vaše prednosti i nedostatke. Istražite podatke o tvrtki kako biste se upoznali s njezinim svakodnevnim poslovanjem i zahtjevima posla za koji se javljate. Ako imate veze unutar tvrtke, iskoristite ih da vam pomognu dati prednost.

Prije razgovora mogu se provesti pismeni i usmeni testovi (psihološki, profesionalni).

Ako vas posao više ne zanima, pravodobno o tome obavijestite poslodavca.

Tko je prisutan?

Ovisno o tvrtki, ili jedna osoba ili skupina ljudi.

Hoćemo li se rukovati?

Da. Bonton nalaže da se najprije rukujete sa ženom, potom s najvažnijom osobom, a onda s ostalima.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Struktura se razgovora razlikuje, no postoje neka zajednička obilježja. Ozračje je obično formalno. Ispitivači predstave sebe, a potom pozovu vas da se sami predstavite. Navedite svoje obrazovanje, prijašnje radno iskustvo, bilo koju posebnu vještinu i kompetencije, svoje interese i zašto ste se prijavili za posao.

Poslodavci uglavnom postavljaju pitanja o vašem životopisu, prijašnjem radnom iskustvu i svojim očekivanjima. Razgovor za posao traje otprilike pola sata.

Svoja pitanja sačuvajte za kraj razgovora, neka budu kratka i izbjegavajte previše pojedinosti.

Kada pitanje nije prikladno?

U skladu s hrvatskim Zakonom o suzbijanju diskriminacije, koji je na snagu stupio 2009., pitanja o vjeroispovijesti, etničkom podrijetlu, spolnom opredjeljenju ili trudnoći moraju se izbjegavati. Možete odbiti odgovoriti na pitanja o privatnom životu.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference ili pisma preporuke nisu potrebni u Hrvatskoj ako nisu zatraženi. Neke tvrtke i ustanove traže potvrde o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Poslodavci često odrede plaću i povlastice te je prostor za pregovaranje ograničen. U svakom slučaju, o plaćama se može pregovarati samo u privatnom sektoru; u javnom su sektoru one fiksne i određene zakonom. Plaće se iskazuju kao mjesečne rate i trebale bi obuhvaćati plaćeni godišnji odmor. O bonusima i ostalim povlasticama raspravlja se zasebno.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

S pravnoga gledišta 1-dnevni ogledni rok nije moguć.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Pokusni rok obično traje između 1 i 3 mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Poslodavac nije obavezan pokriti troškove dolaska na razgovor.

Kada ću saznati rezultate?

Na kraju razgovora za posao možete ispitivača pitati kad će rezultati biti objavljeni. Poslodavac će vas o rezultatima obično obavijestiti tjedan ili dva nakon razgovora.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nakon razgovora možete pozvati ispitivača i zatražiti povratne informacije.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Savjetujemo da dođete 10–15 minuta prije kako biste organizirali i pregledali dokumente te se pripremili. Obavijestite poslodavca ako očekujete da ćete kasniti ili ako niste u mogućnosti doći na sastanak.

Pravila odijevanja

Prikladno i uredno odjeven kandidat ostavit će mnogo bolji dojam od onoga odjevenog

u traperice i majicu. Valja izbjegavati pretjerani nakit i modne dodatke te ekstremne frizure i boje kose. Vaš osobni izgled trebao bi odražavati onaj potencijalnog namještenika.

Još koji dodatni savjet?

Vaše ponašanje tijekom razgovora može utjecati na rezultat. Ako ste samopouzdana, održavate kontakt očima s ispitivačima i imate čvrst stisak ruke, to će na potencijalnog poslodavca ostaviti dobar dojam.

Nemojte govoriti loše o prijašnjim poslodavcima. Neka vaša pitanja budu općeniti upiti o tvrtki i poslu za koji se prijavljujete. Izbjegavajte previše ispitivati o plaćama, povlasticama i slobodnim danima.

Konačno, pripazite da govorite o svojim pozitivnim osobinama i nemojte se usredotočiti na negativnosti ili slabosti, čak i ako vas pitaju o njima.

ITALIJA

Službeni jezik → **talijanski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **59,7 milijuna**

Glavni grad → **Rim**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

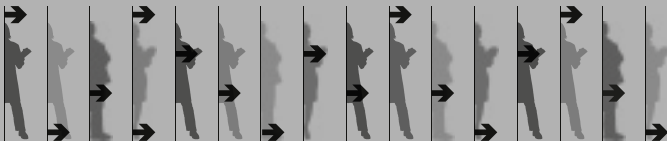
Pozivni broj → **+39**

Internetska domena → **.it**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ITALIJU?

Italija ima sve – od zavidne klime, različitih krajolika te povijesnih i umjetničkih vrijednosti do omiljene nacionalne kuhinje. Njezini stanovnici znaju kako živjeti dobar život, poštujući obitelj, kulturne tradicije i prekrasno okruženje.

Zapošljavanje je u Italiji u porastu od 2012. godine. Nedavno je opažen rast u udjelu visokokvalificiranih poslova u ponudi, posebice za IT stručnjake, proizvodnju i građevinarstvo, kao i za administrativne, financijske i bankovne tehničare. Zabilježen je i rast u potražnji za radnicima i kvalificiranim radnicima te malo manja potražnja za klerikalnim i prodajnim osobljem. Italija zbog velike turističke industrije tradicionalno nudi sezonskim radnicima velik broj poslova. Tvrtke imaju problem popuniti približno 20 % slobodnih radnih mjesta.

POTRAGA ZA POSLOM

Tražitelji posla u Italiji posao obično počnu tražiti na internetu. Mjesni zavodi za zapošljavanje i novine imaju internetske stranice s ponudama poslova. Ministarstvo rada ima novu internetsku stranicu s ponudama poslova: <http://www.cliclavoro.gov.it>. Također je uobičajeno poslodavcima slati otvorenu molbu sa životopisom. Ostale mogućnosti obuhvaćaju mjesne novine ili posjet lokalnom zavodu za zapošljavanje ili privatnim agencijama za zapošljavanje.

Savjeti za prijave za posao

Standardni postupak prijave u Italiji obuhvaća slanje ažuriranog životopisa s molbom e-poštom ili običnom poštom.

U elektroničkim prijavama pojasnite za koji se posao prijavljujete i u postavkama svojeg e-računa aktivirajte opciju potvrde o primitku.

U pismenim prijavama vrlo su važni predložak i izgled same molbe. Molba treba biti bolje strukturirana od elektroničke prijave.

Telefonskim pozivom provjerite je li vaša prijava zaprimljena. Ako je vaša prijava zanimljiva tvrtki, poslodavac će s vama kontaktirati u roku od nekoliko dana. U suprotnome, to znači da niste izabrani. Međutim, životopisi se često dugo pohranjuju te možete primiti telefonski poziv za radno mjesto na koje ste se prijavili prethodne godine.

Ako šaljete otvorenu molbu, vaša prijava mora biti gramatički ispravna i dobro napisana, ali mora biti i vrlo motivacijska. Kako

ćete drukčije privući pozornost poslodavca za položaj koji nije slobodan?

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, no možete to učiniti ako želite.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, ne biste trebali slati rukom pisano pismo.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, prednost se daje formatu Europass.

„Preko EURES-a osigurala sam pripravništvo u dizajnerskom studiju u gradiću Senigallisu u sjevernoj Italiji. Istodobno sam pohađala tečaj talijanskog jezika, za koji se ispostavilo da je odlično mjesto za upoznavanje ljudi iz cijeloga svijeta i stvaranje novih prijateljstava izvan posla. Osobno mi je to bilo vrlo vrijedno iskustvo jer sam naučila organizirati svakodnevni život u zemlji koja je toliko drukčija od moje domovine – i na novom jeziku. Profesionalno se pripravništvo pokazalo vrlo uspješnim jer sam poslije dobila stalan posao dizajnerice proizvoda u Danskoj.”

Ebba, tražiteljica posla iz Švedske

Uspostava kontakta telefonom

Ako se prvi kontakt uspostavlja telefonom, budite pristojni te govorite jasno i točno. Odmah zatražite sastanak i nemojte zaboraviti pitati za kontaktne detalje osobe.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, no sve ponesite sa sobom na razgovor (talijanska birokracija vrlo je stroga).

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Što prije nakon što novi član postane dostupan.

Priprema za razgovor za posao

Ako vas položaj posebno zanima, prikupite informacije o društvu ili poslodavcu; razmislite o tome što bi oni željeli čuti od vas. Društvenost, volja i entuzijazam mogu biti prednost.

Tko je prisutan?

Ovisno o slobodnome radnom mjestu, poslodavac, voditelj odjela, službenik za ljudske potencijale ili čak osoba koja je posebno imenovana da vodi takve razgovore – prisustvovati može bilo koja osoba ili komisija. Pismena se testiranja obično provode u skupinama. Sastanak ili testiranje obično traje najviše 1 sat.

Hoćemo li se rukovati?

Da, to je uobičajena praksa.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor obično počinje pojedinostima o kandidatovu prijašnjem radnom iskustvu. Ozračje je formalno. Na ispitivaču/poslodavcu je da ozračje učini opuštenijim.

Poslodavac pridaje pozornost tomu kako govorite i ponašate se te jesu li vaš izgled i odjeća primjereni radnome mjestu. Trebali biste dobro obrazložiti svoju motivaciju.

Nakon što poslodavac objasni dužnosti i posao koji valja obaviti, osoba koja se prijavljuje može postaviti pitanja o bilo kojoj temi koja joj nije jasna. To može obuhvaćati vrstu i trajanje ugovora, uvjete plaćanja ili što drugo.

Kada pitanje nije prikladno?

Osobe koje se prijavljuju slobodno mogu odbiti odgovoriti na pitanja o osobnom životu. Poslodavac ne smije postavljati strogo privatna pitanja.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Uvijek je prednost priložiti li kandidat reference ili pisma preporuke (prijašnjih poslodavaca, sveučilišnih profesora itd.) koji idu u prilog njegovu prijašnjem radnom iskustvu ili koji svjedoče o njegovim vještinama i sposobnostima.

Pregovori o plaći i povlasticama

U Italiji se ne pregovara o financijskim i ugovornim uvjetima. Ako prihvatite posao, potpisat ćete ugovor koji navodi sve informacije te opis financijskih i radnih uvjeta. Pregovori o plaći, godišnjem odmoru, bonusima itd. ovise o poslodavcu i kolektivnim ugovorima (CCNL).

Najčešće nepropisane povlastice u Italiji obuhvaćaju kupone za jelo, poslovni mobitel

ili automobil. Pregovori o plaći i nepropisnim povlasticama vode se s osobljem iz sektora ljudskih potencijala.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Poslodavac može tražiti 1-dnevni ogledni rok ili pokusni rok. Možete odbiti ako razdoblje premašuje obvezno razdoblje (koje ovisi o specifičnom kolektivnom ugovoru).

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Nema uobičajenog trajanja pokusnog roka.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

U nekim slučajevima i za neke položaje kandidatu se može ponuditi povrat novca za neke ili sve troškove nastale putovanjem na razgovor.

Kada ću saznati rezultate?

Ako vas zaposle, na vašem je novom poslodavcu da vas o tome obavijesti. Poslodavac bi na razgovoru za posao trebao specificirati koliko će vremena biti potrebno za donošenje odluke.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Želite li dobiti povratnu informaciju o svojem razgovoru ili postaviti dodatna pitanja, to možete učiniti telefonski ili e-poštom.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je vrlo važna. Ako ste spriječeni doći na razgovor, obavijestite o tome što prije.

Pravila odijevanja

U nekim tvrtkama postoje pravila primjerena odijevanja. To vrijedi i za nakit. Opće je pravilo: ako ne znate posebna pravila, izaберите elegantnu, ali ležernu odjeću.

ISLAND

Službeni jezik → **islandski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **320 000**

Glavni grad → **Reykjavik**

Valuta → **islandska kruna (ISK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EGP-a**

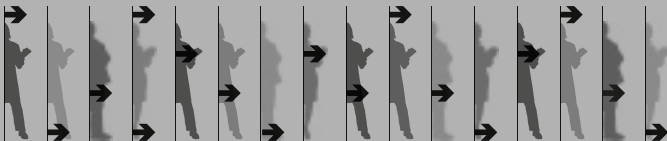
Pozivni broj → **+354**

Internetska domena → **.is**

ZAŠTO OTIĆI RADITI NA ISLAND?

Island je otok prirodnih čuda s vulkanima, ledenjacima, gejzirima i blatnim jamama. Ne bojte se Vikinga: Islandčani su prijateljski nastrojeni, stoički i humoristični, a njihov glavni grad Reykjavik siguran je i šarmantan poput sela.

Povijesno gledajući, nezaposlenost je na Islandu bila vrlo niska, otprilike 1 %. To je promijenila financijska kriza i krah banaka 2008. godine pa je nezaposlenost narasla na 8 %, iako je otad ponovno opala. Gospodarska je kriza također dovela do prevrata u turizmu zbog devalvacije valute. Rast u sektoru razvoja softvera doveo je do potrebe za kvalificiranim IT radnicima, a nedostaje i kvalificiranih radnika u metalnoj industriji, uključujući zavarivače i obrađivače željeza. Zemlji nedostaje i liječnika jer je mnogo islandskih liječnika otišlo raditi u inozemstvo.

POTRAGA ZA POSLOM

Ako ne govorite islandski, najbolji način traženja posla je preko EURES-a. Za neka slobodna radna mjesta morat ćete ispuniti mrežni obrazac za prijavu na adresi <http://www.vinnumalastofnun.is/eures>. Za ostala svoju prijavu možete poslati izravno poslodavcu. Provjerite jeste li ispunili obrazac sa što više pojedinosti.

Također se besplatno možete registrirati u privatnoj agenciji za zapošljavanje ili u više njih (*ráðningarþjónustur*), provjeravati oglase za posao u mjesnim novinama ili objaviti vlastiti oglas.

Možete se obratiti mjesnoj podružnici sindikata (*stéttarfélag*): oni imaju informacije o trenutanim trendovima u zapošljavanju u vašoj profesiji i mogu vam savjetovati gdje početi tražiti.

Budite također svjesni i činjenice da je usmena predaja vrlo važna u malim zajednicama poput Islanda te da mnogi posao nađu preko obiteljskih kontakata ili drugih osobnih mreža.

Savjeti za prijave za posao

Slanje životopisa i molbe najčešći je postupak prijave za posao. Životopis nikada ne smije biti dulji od dvije stranice te treba biti precizan i nedavno ažuriran. U molbi trebete navesti zašto ste zainteresirani za slobodno radno mjesto i zašto ste prava osoba za taj položaj.

Ako šaljete otvorenu molbu, pokušajte ju uručiti izravno osobi koja će biti zadužena

za selekcijski postupak. To će ostaviti bolji dojam.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, fotografije su česte u životopisima. Pomnivo odaberite fotografiju: na njoj trebete biti samo vi bez ikakve pozadine. Fotografije s plaže ili zabave na kojoj ste bili prošli vikend nisu dobar izbor.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Nikako: rukom pisane molbe općenito se smatraju neprofesionalnima.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Formati poput Europassa obično su dugi i vrlo detaljni. Važnije je da životopis bude kratak i jasan, ne dulji od dvije stranice.

Uspostava kontakta telefonom

Ako se prijavljujete telefonom, zapamtite da Islandani nisu vrlo formalni. Unatoč tome, na početku razgovora običaj je navesti svoje ime i razlog poziva. Pripazite da ne govorite predugo i nikada ne prekidajte osobu s kojom razgovarate.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Na Islandu biste trebali ujednačiti diplomu kako bi bila priznana. To poslodavcima olakšava procjenu vašeg znanja i vještina. Može vam pomoći i da nađete bolji i bolje plaćen posao.

Osnovno je načelo da su kvalifikacije koje su u vašoj domovini valjane za obavljanje profesije valjane i u ostalim državama EGP-a. Viši stupnjevi, 3-godišnji studiji (prvostupnici) i stručni studiji uz srednjoškolsko obrazovanje trebali bi se priznati diljem EGP-a.

Ministarstvo obrazovanja, znanosti i kulture zaduženo je za koordinaciju postupaka priznavanja. Međutim, ostala ministarstva bave se priznavanjem u svojim područjima, primjerice Ministarstvo zdravlja zaduženo je za priznavanje kvalifikacija medicinskih i zdravstvenih radnika. Najbolje mjesto za početak prikupljanja potrebnih informacija jest stranica <http://www.menntagatt.is>, nacionalna referentna točka za procjenu i priznavanje kvalifikacija.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Na niskokvalificiranim poslovima od osobe koja se prijavljuje očekuje se da s radom počne u roku nekoliko dana ili najviše jednog mjeseca. Za visokokvalificirane stručne položaje postoji više prostora za pregovaranje. Obično je riječ o jednom do tri mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Pripremite se prije odlaska na razgovor. Pročitajte o tvrtki na njezinoj internetskoj stranici i budite spremni odgovoriti na sva moguća pitanja. Neka od njih mogu biti: koje su vaše prednosti i nedostaci? Kako biste se opisali kao radnika? Zašto ste napustili zadnji posao? Pokažite da želite saznati što više o tvrtki i slobodnome radnom mjestu.

Tko je prisutan?

S poslodavčeve strane može prisustvovati od jedne osobe do četiriju osoba. Općenito, što je posao stručniji, to više osoba sudjeluje u razgovoru.

Hoćemo li se rukovati?

Ljudi se uvijek rukuju u formalnim prilikama kao što su razgovori za posao. Rukujte se čvrsto, gledajući u oči. Slab stisak ruke nije dobar početak.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovori obično traju od 30 minuta do jednog sata. Nema posebne strukture. Najbolje što možete jest predstaviti se što iskrenije te ne precijeniti ili podcijeniti svoje vještine. Budite pristojni i pokušajte biti smireni.

Poslodavci tijekom razgovora žele otkriti tko ste vi. Nemojte se čuditi ako vam postavljaju pitanja o privatnom životu. Neprofesionalne teme obično čine mali dio razgovora te služe samo da bi ozračje učinile opuštenijim. Poslodavac će osnovne čimbenike o vašem iskustvu znati iz životopisa. Iskoristite priliku kako biste podrobnije obrazložili svoje vještine i zašto ste najbolji kandidat. Također ih pokušajte uvjeriti da ćete pridonijeti nečime što će povećati kvalitetu njihove tvrtke te da ste voljni naporno raditi kako biste to postigli.

Cijeni se svako vaše pitanje o naravi posla, no s pitanjima o plaći bolje je pričekati dok ne budete sigurni da ste dobili posao, osim ako ih poslodavac prvi ne spomene.

Na kraju razgovora poslodavac vam obično kaže kada možete očekivati da će se ponovno javiti. Ako to ne učini, vjerojatno nije zainteresiran. Ako vam se poslodavac ne obrati u rečenom razdoblju, najbolje je jednostavno obratiti mu se i zamoliti za povratnu informaciju.

Iako ćete se uvijek bolje predstaviti uživo, ako ne možete prisustvovati razgovoru, provjerite može li poslodavac razgovor odraditi kao konferencijski poziv. Videokonferencije su sve popularnije na Islandu.

Kada pitanje nije prikladno?

Zakoni protiv diskriminacije na Islandu vrlo su jasni. Poslodavci vas mogu pitati jeste li vjenčani i imate li djece. Ne mogu vas pitati o spolnom opredjeljenju, političkim stajalištima ili kanite li imati djecu. Spomenu li se ta pitanja, najbolje je pristojno istaknuti da vas ta pitanja čine nelagodnim te da dvojite jesu li legalna.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

U životopisu navedite pojedinosti najmanje dviju osoba, poput prijašnjeg poslodavca ili učitelja, koje će biti dobra referenca. Unaprijed zatražite njihovo odobrenje. Oni bi trebali znati kako radite i trebali bi moći potvrditi da posjedujete onakve vještine i odnos prema radu kao što tvrdite.

Pisma preporuke mogu pomoći, ali većina poslodavaca više voli samostalno čuti reference. Unatoč tome, u životopisu spomenite pisma i budite spremni priložiti ih na razgovoru za posao.

Neki poslodavci žele potvrdu mjesnih vlasti da niste kažnjavani. To se posebice odnosi na poslove skrbi i čišćenja koje obavljate sami, obično u privatnim kućama ili uredima.

Pregovori o plaći i povlasticama

O plaćama i trajanju ugovora može se pregovarati na razgovoru za posao ili nakon što posao bude ponuđen. Islandski zakon o radu propisuje da ugovor o radu morate dobiti najkasnije 2 mjeseca nakon početka rada. U ugovoru mora biti navedena vaša plaća. Uvijek postoji prostor za pregovore o plaći. Svake godine imate pravo na jedan razgovor o plaći s poslodavcem.

Najčešće se pregovara o mjesečnoj plaći. Ako radite posao na kojem često ostajete raditi prekovremeno, bilo bi dobro dogovoriti cijenu po satu. Plaćeni godišnji odmor i bonusi su fiksni pa o njima ne treba pregovarati.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Obično nema potrebe za oglednim rokom jer je na Islandu vrlo jednostavno zaposliti i otpustiti ljude te je otkazni rok na početku rada vrlo kratak. Trebali biste biti plaćeni za svaki dan koji odradite.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Ako imate pokusni rok, on obično traje između 1 i 3 mjeseca. Ako poslodavac nema namjeru platiti taj rok, trebali biste ga odbiti i o tome obavijestiti Upravu za rad i sindikat.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Vrlo rijetko, osim u slučajevima visokokvalificiranih stručnih poslova. To ovisi o poslodavcu.

Kada ću saznati rezultate?

Poslodavci ne vole kontaktirati s ljudima kako bi im rekli da nisu dobili posao. Stoga je dobra ideja kontaktirati s poslodavcem 1 tjedan nakon roka prijave kako biste saznali status radnog mjesta. U praksi, ako 1 mjesec nakon roka niste zaposleni, ne žele vas zaposliti.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Dobra je zamisao preuzeti inicijativu i zatražiti povratnu informaciju od poslodavca. To pokazuje da ste zainteresirani i da preuzimate inicijativu kad je to potrebno.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Islandani su vrlo točni kad je riječ o poslu. Stoga je nužno da na razgovor za posao dođete na vrijeme.

Pravila odijevanja

Odjenite se ležerno i elegantno ili konvencionalno. Izbjegavajte previše nakita. Na muški se nakit, osim zaručničkog ili vjenčanog prstena, u islandskom društvu ne gleda s odobravanjem.

Još koji dodatni savjet?

Islandani vole ljude koji si znaju sami pomoći i ne pridaju previše pozornosti formalnostima i hijerarhiji. Imajući to na umu, koristite se svim metodama da biste prošli posao i budite proaktivni.

„Uključivanje prekograničnog tržišta rada u potragu za zaposlenjem stvorit će nove prilike i poboljšati vaše šanse da uistinu nađete novo radno okruženje. Pobrinite se da budete dobro informirani, organizirajte svoju papirologiju, prihvatite izazov i iskusite novu kulturu bez gnjavaže oko selidbe.”

Sarah O'Brien, EURES-ova koordinatorica, prekogranična regija Scheldemond, Nizozemska

CIPAR

Službeni jezici → **grčki, turski**
 Vlada → **predsjednička republika**
 Stanovništvo → **870 000**
 Glavni grad → **Nikozija**
 Valuta → **euro (EUR)**
 Član EU-a ili EGP-a → **EU-a**
 Pozivni broj → **+357**
 Internetska domena → **.cy**

ZAŠTO OTIĆI RADITI NA CIPAR?

Na Cipru se mogu naći ostaci civilizacije stare 10 000 godina, ali i velik broj popularnih mjesta za zabavu. Daleko od odmarališta nalaze se sela i ruševine natopljene tipičnim mediteranskim mirisima. Slabo je poznata činjenica da je na Cipru jedno od najjužnijih europskih skijališta.

U zemlji se smanjio broj radnih mjesta u građevinarstvu, hotelijerskim i ugostiteljskim industrijama te maloprodaji i trgovini. Nezaposlenost je znatno porasla u zadnjih nekoliko godina, osobito među mladima. Osobe sa srednjoškolskom spremom imaju najbolje izgleda za zaposlenje kao prodavači i blagajnici, konobari, pekari, u skrbi za djecu i sektoru skrbi. Osobe s visokom stručnom spremom imaju veću vjerojatnost zaposliti se u računovodstvu i financijama, informacijskim tehnologijama, telekomunikacijama i elektrotehnici.

POTRAGA ZA POSLOM

Kandidati mogu potražiti slobodna radna mjesta na EURES-ovu portalu na stranici za Cipar, u zavodima za zapošljavanje ili privatnim agencijama za zapošljavanje, ili u novinama. Korisne veze mogu se pronaći na stranici **Poveznice** na EURES-ovu portalu.

Savjeti za prijave za posao

Najčešći način prijave jest slanje pisma i životopisa pisanih računalom. Za nekvalificirana zanimanja prijava je najčešće usmena. Ako zavod za zapošljavanje pošalje osobu koja se prijavljuje za posao, izdaje se standardni dopis — koji ispunjava potencijalni poslodavac i u njemu navodi svoju konačnu odluku — i predaje uredu za zapošljavanje.

Ako se prijavite za slobodno radno mjesto koje ste pronašli na EURES-ovu portalu, navedite nacionalni identifikacijski broj. Elektroničke i pismene prijave moraju sadržavati kratku i jasno molbu od najviše jedne stranice pisanu računalom. U toj se molbi, adresiranoj na poslodavca ili organizaciju koja je objavila oglas za posao, moraju nalaziti važni podaci koji nisu navedeni u životopisu. Uvijek mora biti potpisana.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, na Cipru je uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, poželjnija su pisma pisana računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, dobro je prihvaćen i razumljiv ciparskim poslodavcima.

Uspostava kontakta telefonom

U traženju posla na Cipru prvi se kontakt uspostavlja telefonom. Preporučuje se da kao potencijalni kandidat provjerite je li radno mjesto još uvijek slobodno i zatražite pojedinosti o postupku prijave.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Uvijek je potrebna preslika diplome, najčešće na samom početku prijave. Malokad se provjerava autentičnost dokumenata, osim pri reguliranim zanimanjima za koje je potrebna registracija, primjerice liječnici, arhitekti, inženjeri itd.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Nakon što se postigne dogovor između dvije strane, s radom se počinje od idućega kalendarskog mjeseca pri zanimanjima s mjesečnom plaćom ili od idućeg tjedna pri nekvalificiranim zanimanjima s tjednom plaćom.

Priprema za razgovor za posao

Osoba koja se prijavljuje za posao mora biti općenito upoznana s radom, veličinom tvrtke itd. Poslodavci obično pridaju pozornost kandidatovu izgledu i odjeći. Kandidati moraju biti samouvjereni i uljudni.

Tko je prisutan?

Imajte na umu da su na Cipru poslovni objekti većinom male jedinice u kojima je vlasnik istodobno i direktor i voditelj ljudskih potencijala. Direktor ili voditelj ljudskih potencijala najčešće vodi razgovor za posao.

Hoćemo li se rukovati?

Običaj je rukovati se s osobom koju prvi put upoznajete.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao nema posebnu strukturu. Moglo bi se od vas tražiti da se predstavite, navedete svoje pozitivne i negativne strane te kvalifikacije i iskustvo povezano s opisom posla.

Pitanja se najčešće odnose na kvalifikacije i iskustvo primjerice: Zašto mislite da ste prikladni za ovaj posao? Kakvog iskustva imate na ovom području? Što očekujete od ovog posla? Pri niskokvalificiranim zanimanjima poslodavac bi mogao zatražiti od kandidata da odmah pokaže svoje vještine.

Kada pitanje nije prikladno?

Na Cipru postoje zakoni protiv diskriminacije i za zaštitu osobnih podataka. Tijekom razgovora za posao kandidat nije obavezan odgovoriti na vrlo osobna pitanja ili otkriti povjerljive informacije kao što je nečije spolno opredjeljenje.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference i pisma preporuke uobičajena su za poslove na visokim položajima. Prije navođenja referentnih osoba u prijavi osoba koja se prijavljuje mora unaprijed o tome obavijestiti te osobe i tražiti njihovo dopuštenje da navede njihovo ime, telefonski broj i poslovnu titulu u životopisu.

Za regulirana zanimanja obično je potrebno dostaviti potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Na Cipru su odredbe i uvjeti zapošljavanja utvrđeni kolektivnim ugovorima. Potiču se kandidati da saznaju više o odredbama tih ugovora. Međutim, kolektivni ugovori nisu zakonom obvezujući pa poslodavac i zaposlenik često pregovaraju o plaći i drugim povlasticama.

Poslodavci su obvezni pismeno obavijestiti zaposlenika o odredbama i uvjetima ponuđenog radnog mjesta unutar 1 mjeseca od početka zaposlenja. U tom bi se dokumentu trebali nalaziti podaci o plaći, radnom vremenu, godišnjem odmoru itd.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Strane mogu postići dogovor o oglednom roku, no on nije utvrđen zakonom ili kolektivnim ugovorima.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Uobičajeno traje 1 mjesec.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, to nije uobičajeno na Cipru.

Kada ću saznati rezultate?

Nema pravila o tome kada će se obavijestiti kandidate o ishodu razgovora za posao.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nije uobičajeno kandidatima davati povratne informacije. Međutim, na sve se pismene upite kandidata u pravilu pravodobno odgovara.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Potiču se kandidati da dođu na vrijeme na razgovor za posao. Obvezno unaprijed obavijestite poslodavca ako ne možete doći.

Pravila odijevanja

Kandidatima se preporučuje da odjenu poslovnu, ali ležernu odjeću i izbjegavaju pretjerivanje.

Još koji dodatni savjet?

Ako se prijavljujete za posao na Cipru iz inozemstva, obvezno provjerite je li radno mjesto još uvijek slobodno u trenutku prijave. To možete učiniti tako da se izravno obratite poslodavcu.

LATVIJA

Službeni jezik → **latvijski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **2 milijuna**

Glavni grad → **Riga**

Valuta → **latvijski lats (LVL), od 2014. euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+371**

Internetska domena → **.lv**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U LATVIJU?

Jedna od najbolje čuvanih tajni u Europi, latvijski živahni glavni grad Riga, dom je trećini stanovništva zemlje, bogat je nevjerojatnim primjercima secesijske arhitekture, a kao nekadašnji član srednjovjekovnog Hanzeatskog saveza ima dugu i ponosnu povijest domaće i međunarodne trgovine.

Domaće tržište rada oporavilo se od gospodarske krize, a trenutačno je stabilno s povećanjem zaposlenosti. U nekim sektorima već postoji manjak stručnjaka: postoji potražnja za IT stručnjacima, inženjerima i visokokvalificiranim stručnjacima. Da bi imali uspjeha u potrazi za poslom u Latviji, kandidati moraju biti prilagodljivi i posjedovati brojne vještine, primjerice vještine za pokretanje i vođenje poduzeća, dobre IT i komunikacijske vještine te moraju znati latvijski i/ili engleski i/ili ruski.

POTRAGA ZA POSLOM

Najčešći način da pronađete posao u Latviji jest preko osobnih poznanstava, na društvenim mrežama i u državnoj agenciji za zapošljavanje (NVA).

Savjeti za prijave za posao

Uz prijavu se obično moraju predati životopis i molba. U pravilu se šalju e-poštom ili ponekad običnom poštom. Za sezonski ili nekvalificirani posao možete se prijaviti telefonom jer poslodavci obično obavljaju predodabir za takve vrste poslova.

Iako mnoga latvijska poduzeća nastoje prilagoditi svoje postupke zapadnoeuropskim standardima koji su (u većini slučajeva) neformalniji, u većini latvijskih tvrtki ipak postoji određena strukturna i menadžerska hijerarhija. To također vrijedi i za postupak prijave.

Molba je vrlo važna, a treba biti pouzdana i uvjerljiva. Poslodavci traže kandidate koji razumiju njihov posao, poslanstvo i tržište. Lažno radno iskustvo ili druge netočne informacije nisu prihvatljive. Kandidat se uvijek mora odnositi s poštovanjem prema poslodavcu.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Vaša je odluka želite li imati fotografiju uz životopisu ili ne. Neki će poslodavci tražiti fotografiju, osobito za radna mjesta povezana s korisničkim uslugama.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, najčešći je oblik prijave u Latviji molba pisana računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, no može se predati nacionalni ili europski format životopisa, dok god je ciljno, jasno i dobro napisan.

Uspostava kontakta telefonom

Umjesto slanja životopisa raznim tvrtkama, učinkovitije je uspostaviti izravni kontakt s voditeljem ljudskih potencijala u tvrtki i telefonski se raspitati o postupku prijave.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Preslike diploma i drugi dokazi vaših kvalifikacija moraju se dostaviti na zahtjev.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U prosjeku jedan mjesec.

Priprema za razgovor za posao

Razgovor za posao i testovi za utvrđivanje psiholoških i karakternih osobina ili praktičnih vještina u pravilu se rabe u svim tvrtkama. Poslodavci se ne usredotočuju samo na profesionalne osobine već i na ljudske kvalitete.

Vrlo je važno pokazati motivaciju za posao, svoje sposobnosti i volju. Morate biti iskreni te objasniti što možete poboljšati i na koji

način. Morate pokazati iskrenu želju za radom u tvrtki.

Tko je prisutan?

U manjim tvrtkama direktor ili nadređeni voditelj obavljaju razgovor za posao. U većim tvrtkama obično su prisutna tri ispitivača, uključujući direktora tvrtke ili voditelja određenog odjela i stručnjaka za ljudske potencijale.

Hoćemo li se rukovati?

Rukovanje je prihvatljiv pozdrav, no pričekaite da poslodavac prvi ponudi ruku.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

U Latviji su razgovori za posao formalni. Poslodavci mogu obaviti takozvane „pokusne razgovore za posao“ telefonom ili u skupini radi utvrđivanja vođe.

Razgovor za posao rijetko traje dulje od pola sata po kandidatu. Postavljaju se vrlo slična pitanja svim osobama koje se prijave za posao ako je razgovor za posao služben i formalan. Od kandidata se očekuje da se pripremio za razgovor za posao te da je upoznat s poduzećem i radnim mjestom. Kandidati mogu postaviti pitanja o radnome mjestu i dužnostima na koja još nisu dobili odgovor.

Kada pitanje nije prikladno?

Postoji niz dokumenta koji zabranjuju diskriminaciju na temelju rase, etničkog podrijetla, vjere, invalidnosti, dobi, spolnog opredjeljenja, roda, staleža, jezika, političkih

stajališta itd. U pravilu se ne krše neotuđiva zakonska prava, no ipak postoji određen otpor raznolikosti.

Diskriminacijska pitanja odnose se na bračno stanje ili planiranje obitelji. Pitanja o dobi, bračnom stanju, osobnim podacima (visina, težina itd.) mogu se također smatrati diskriminacijskima. Ponekad se na prijeveru izvlače takve informacije: primjerice, poslodavac može tražiti od kandidata da mu pošalje fotografiju cijelog tijela ili može obaviti „test reakcije na stres“ tijekom kojeg se ispituje kako se potencijalni zaposlenik ponaša u neugodnim situacijama, koliko je osoba kreativna itd. To je zanimljiva metoda, no na tankoj je granici između legitimne metode i kršenja prava osobe koja se prijavljuje za posao.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Pisma preporuke mogu biti od pomoći u Latviji jer su osobna poznanstva vrlo čest i učinkovit način pronalaženja posla. Reference i pisma preporuke mogu također biti dijelom formalnog postupka prijave. Mogu biti od prijašnjih poslodavaca ili kolega, no ne i rodbine.

Za neka je radna mjesta obvezno dostaviti potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Prije potpisivanja ugovora zaposlenik i poslodavac moraju raspraviti radne uvjete: plaću, učestalost isplate plaće, radno vrijeme i prekovremeni rad, pokusni rok, dodatne povlastice i druge teme. Plaća se

u Latviji obično isplaćuje jedanput ili dva-put mjesečno.

Imajte na umu da samo pisani ugovori o radu mogu zaštititi prava zaposlenika i poslodavca. Ako je posrijedi usmeni dogovor, radni je odnos podložan građanskim zakonima, a zaposlenik može izgubiti prava na socijalno osiguranje.

Povlastice uz neotuđiva zakonska prava mogu obuhvaćati zdravstveno osiguranje, putne ili životne troškove, članstvo u tere-tani itd. Svi bonusi ovise o dobroj volji i mogućnostima poslodavca.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ne, u Latviji ne postoji ogledni rok.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Poslodavac može tražiti od zaposlenika da odradi pokusni rok. To je obično navedeno u ugovoru o zaposlenju, a može trajati do 3 mjeseca. Pokusni rok za radna mjesta u državi/vladi može trajati i do 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Poslodavci malokad pokrivaju troškove dolaska na razgovor za posao.

Kada ću saznati rezultate?

Većina tvrtki obavijestit će vas o rezul-tima prijave unutar 2 tjedna od razgovora za posao. Neki vas možda neće obavijestiti o rezultatima.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nakon razgovora za posao možete pitati kada možete očekivati povratne informa-cije. Ako vam se ne jave unutar dogovo-renog roka, možete ih nazvati i zatražiti rezultate.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Poslodavac očekuje da dođete na vrijeme na razgovor za posao. To je dokaz vaše toč-nosti i osjećaja odgovornosti.

Pravila odijevanja

Pravila odijevanja ovise o sektoru i radnome mjestu. Za posao u banci, državnim institu-cijama ili uredu morate se odjenuti tradici-onalno. U pravilu trebali biste biti uredni i njegovani.

LIHTENŠTAJN

Službeni jezik → **njemački**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **36 800**

Glavni grad → **Vaduz**

Valuta → **švicarski franak (CHF)**

Član EU-a ili EGP-a → **EGP-a i EFTA-e**

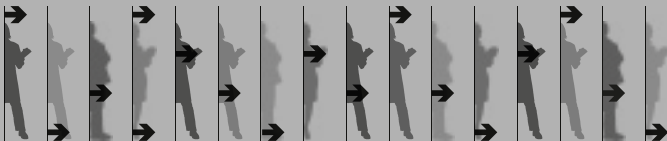
Pozivni broj → **+423**

Internetska domena → **.li**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U LIHTENŠTAJN?

Lihtenštajn, zadnji ostatak Svetoga Rimskog Carstva, stvoren je 1719. i tijesno je povezan sa Švicarskom. Najpoznatiji je po niskim porezima i visokim plaćama te kao središte bankarstva i trgovine, no također ima najveću koncentraciju industrije od svih zemalja u Europi. Nema je baš puno – zemlja je duga samo 25 km i široka 6 km – no glavni grad Vaduz krasi predivni gorski krajolik koji je popularan među planinarima, biciklistima, a zimi skijašima.

Stopa nezaposlenosti bila je 2012. najniža u Europi (u prosjeku 2,4 % i u mladih 2,75 %). Na tržištu rada nedostaje obrtnika i kvalificiranih tehničara.

POTRAGA ZA POSLOM

Najbolja je internetska stranica za poslove u Lihtenštajnu Arbeitsmarkt Service Liechtenstein (<http://amsfl.li>). Dodatne informacije možete potražiti u javnoj službi tržišta rada.

Savjeti za prijave za posao

U Lihtenštajnu su najčešće pisane prijave. Ako se prijavljujete e-poštom, uporabite PDF datoteke ako možete. Pošaljite cjelovit dosje za zaposlenje: molbu, životopis s fotografijom, reference i pisma preporuke, diplomu i druge dokumente koji su važni za posao. Nemojte zaboraviti navesti svoje kontaktne podatke.

Nakon prijave primit ćete pozivnicu za razgovor za posao ili (pisanu) odbijenicu. Nakon razgovora za posao možete očekivati testiranje ili provjeru. Do potpisivanja ugovora mogu se održati jedan do tri razgovora za posao.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, svakako se preporučuje prilažanje fotografije uz životopis.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, rukom pisane prijave rabe se samo kada to izričito zahtijeva poslodavac.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ne, preporučuje se korištenje švicarskog formata životopisa. Primjer životopisa potražite na <http://www.amsfl.li>.

Uspostava kontakta telefonom

Kada zovete poslodavca, zatražite navedenu osobu za kontakt. Nemojte postavljati previše pitanja te budite kratki i jasni. Nemojte nepotrebno produljivati poziv.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Poželjno je da to učinite ili ih barem ponesete sa sobom na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Između 1 i 3 mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Osobe koje se prijavljuju za posao moraju saznati što je više moguće o tvrtki koja ih zanima: informacije o samoj tvrtki, prometu, veličini, sektoru, zemljopisnom položaju, organizacijskoj kulturi itd.

Pripremite se za pitanja poput sljedećih: Zašto želite raditi za našu tvrtku? Što znate o našoj tvrtki? Zapišite pitanja koje želite postaviti. Pripazite kad su u pitanju osobne ili profesionalne informacije koje poslodavac može pronaći na internetu.

Tko je prisutan?

Razgovor za posao po pravilu vode jedna do tri osobe, uključujući barem jednog predstavnika odjela za ljudske potencijale i nadzornika.

Hoćemo li se rukovati?

Da, običaj je rukovati se u Lihtenštajnu.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao traje između 1 i 2 sata. Testiranja ili provjere mogu potrajati još nekoliko sati.

Razgovori za posao mogu biti strukturirani (ustaljena pitanja – jednostavna usporedba kandidata), polustrukturirani i nestrukturirani. Najčešće se primjenjuju polustrukturirani razgovori za posao. Mogu biti strukturirani na sljedeći način: uvod, predstavljanje poduzeća, pitanja za osobu koja se prijavljuje za posao (posao, obrazovanje, interesi, dodatni tečajevi, vještine, timski duh itd.), hobiji i amaterska zanimanja, osobni ciljevi, pregovori o ugovoru, sažetak i budući koraci.

Ozračje je suradničko, otvoreno i iskreno. Postavit će se podjednaka količina pitanja povezana i nepovezana s poslom. Vrlo je važno dokazati svoju motivaciju. Poslodavac želi saznati što više o kandidatovoj motivaciji, znanju i vještinama, no i o njegovoj osobnosti.

Možete postaviti pitanja na kraju prvog razgovora za posao. Pitanja o plaći po pravilu

se rješavaju tijekom drugog razgovora za posao.

Kada pitanje nije prikladno?

Na pitanja o planiranoj trudnoći, bolestima, vjeri ili političkom opredjeljenju ne treba odgovarati ako nisu važna za posao.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Pisma preporuke i reference vrlo su važne za poslodavca, no dostavljaju se samo na zahtjev.

Pregovori o plaći i povlasticama

O povlasticama možete pregovarati. Obično ćete pregovarati s voditeljem ljudskih potencijala. Bilo bi korisno da se najprije obratite sindikatu kako biste saznali koji je raspon plaće za to zanimanje. Po pravilu se plaće navode u mjesečnim ili godišnjim iznosima. Fiksna plaća obuhvaća plaćeni godišnji odmor, no ne i bonuse. Najčešće povlastice koje nisu zakonski utvrđene jesu kuponi za jelo, službeni automobil, mobilni telefon, kuponi za sportske aktivnosti, službena restauracija, prijenosno računalo itd.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni rok od 1 dana nije čest, no može biti koristan u određenim situacijama. Možete odbiti odraditi ogledni rok, no moglo bi biti korisno za kandidata da se upozna s poslom.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Od jednog do najviše tri mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Da, no unaprijed to provjerite.

Kada ću saznati rezultate?

Na kraju razgovora za posao poslodavac bi vas trebao obavijestiti o roku za odluku ili drugim budućim koracima. Ako to ne učini, morate ga to pitati.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nakon razgovora za posao povratne informacije možete zatražiti telefonom.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Uobičajeno je da se dođe 10 minuta prije. Po dolasku se morate javiti nekome.

Pravila odijevanja

Vaša odjeća trebala bi biti prilagođena tvrtki i ulozi. Po pravilu izbjegavajte jarke boje i previše otvorenu odjeću te budite umjereni sa šminkom i nakitom.

Još koji dodatni savjet?

Zbog svoje veličine i privlačnog regulatornog okruženja, Lihtenštajn je već neko vrijeme obvezan regulirati ulazak stranih građana. Stoga je ograničena mogućnost nastanjivanja u zemlji.

LITVA

Službeni jezik → **litavski**

Vlada → **predsjednička republika**

Stanovništvo → **3 milijuna**

Glavni grad → **Vilnius**

Valuta → **litavski litas (LTL)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

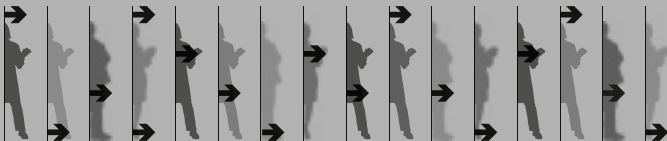
Pozivni broj → **+370**

Internetska domena → **.lt**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U LITVU?

Valovitim krajolikom Litve, koji su ledenjaci zagladili u zadnjem ledenom dobu, nižu se jezera, močvare i šume te mnoštvo prostora za istraživanje i skupljanje šumskih bobica i gljiva. Veća od Belgije i Nizozemske, ima manje od trećine njihova stanovništva.

Prije financijske krize 2008. Litva je imala jedno od najbrže rastućih gospodarstava u istočnoj Europi. Uložila je trud u razvoj gospodarstva koje se temelji na znanju s naglaskom na biotehnologiji. Nakon teškog razdoblja 2009.–2010. tržište rada ponovno se pokrenulo s velikom potražnjom za osobama koje bi popunile ove uloge: voditelji prodaje, liječnici, zastupnici osiguranja, međunarodni vozači kamiona, krojači, prodavači, višenamjenski građevinski radnici, ugostiteljsko osoblje i operateri strojeva za obradu kovina.

POTRAGA ZA POSLOM

U najprodavanijim novinama *Lietuvos rytas* svakodnevno se objavljuju slobodna radna mjesta. Slobodna radna mjesta također se objavljuju u novinama *Alio reklama* i *Noriu*. Sve tri novine objavljuju oglase i na svojim internetskim stranicama. Litavska burza rada također daje pregled svih registriranih slobodnih radnih mjesta, kao što mnoge druge internetske stranice koje nude poslove. Te i druge korisne internetske stranice potražite na EURES-ovu portalu na stranici **Poveznice**.

Agencije za zapošljavanje također se često koriste, a odjeli za ljudske potencijale velikih tvrtki često sastavljaju baze podataka potencijalnih zaposlenika pa im možete izravno poslati životopis.

Savjeti za prijave za posao

Litavski poslodavci obično žele primiti pisani životopis prije nego što zatraže razgovor s kandidatom. U današnje vrijeme popularno je uporabiti životopis Europass.

Ako šaljete otvorenu molbu, odaberite najveće tvrtke i pošaljite im životopis skupa s molbom. Životopis ne smije biti dulji od dvije stranice, mora sadržavati najvažnije pojedinosti, a najnovije aktivnosti moraju biti navedene na početku. Možete priložiti presliku putovnice ili osobne iskaznice, diploma ili kvalifikacija. Životopis i molba trebali bi biti napisani na litavskome ili na engleskome ako je riječ o međunarodnim tvrtkama.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, ako je fotografija potrebna, to će biti navedeno u oglasu za posao.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, češće su molbe pisane računalom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Rabi se državni format životopisa i format Europass, a jedan nema prednost pred drugim.

Uspostava kontakta telefonom

Uspostava prvog kontakta s tražiteljem posla telefonom nije česta pojava. Poslodavci smatraju poželjnim razgovor za posao uživo.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Da, pošaljite preslike s prijavom, a izvornike ponesite na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Uobičajeno je razdoblje od 1 do 3 mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Po pravilu se održava samo jedan razgovor za posao. Najčešće je to detaljni razgovor između osobe odgovorne za zapošljavanje i kandidata.

Tko je prisutan?

U velikim tvrtkama, kada je popis kandidata dug, a položaj vrlo važan, voditelj ljudskih potencijala mogao bi održati preliminarni razgovor za posao. Drugi razgovor za posao najčešće obavlja nadređeni voditelj jer on/ona zna koja pitanja specifična za radno mjesto treba postaviti i jer će osoba koja se prijavljuje za posao raditi izravno za tu osobu. Usluge centara za odabir (evaluacijskih centara) ne traže se u Litvi, no neki poslodavci koriste se uslugama tvrtki za zapošljavanje radi predodabira osoblja.

Hoćemo li se rukovati?

Da, uobičajeno je čvrsto se rukovati s ispitivačem.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Ne, no možete očekivati pitanja poput ovih: Čime ste se bavili prije? Recite nam nešto važno o sebi (to vam je odlična prilika da se predstavite potencijalnom poslodavcu i spomenete važne informacije kako bi u njemu pobudili interes za vas). Zašto želite raditi za nas? Zašto ste napustili prijašnji posao? Što mislite, koje će biti vaše odgovornosti u našoj tvrtki? Što nam možete ponuditi? Koje su vaše prednosti i nedostaci te vaši interesi izvan posla? Koje su vaše ambicije u budućnosti?

Pokažite entuzijazam. Dajte do znanja da želite posao. Pokažite da ste pripremljeni. U svojim odgovorima pokažite da ste proučili tvrtku, no pritom nemojte biti previše očiti. Pitanja postavite nakon toga.

Budite spremni odgovoriti na pitanje o tome kakvu plaću očekujete. Odgovori mogu biti neki od ovih: „Smatram da ne bih trebao zarađivati manje od zaposlenika koji je prethodno bio na tome radnom mjestu” ili „Budući da je riječ o prestižnoj tvrtki, siguran sam da ću biti plaćen prema trenutčnim stopama”. Osobama koje se prijavljuju za posao preporučuje se da se raspitaju o plaćama u odabranom području prije odgovora o plaći.

Kada pitanje nije prikladno?

Pitanja poslodavaca o dobi, bračnom stanju, trudnoći, ovisnostima ili vjeri nisu taktična.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Možete zatražiti reference od prijašnjih poslodavaca. Preporučuje se da donesete izvornike, a ne preslike diploma na razgovor za posao. Pisma preporuke nisu česta pojava u Litvi, no ipak ih ponesite ako ih imate (ako su na stranom jeziku, moraju se prevesti).

Pregovori o plaći i povlasticama

Po pravilu će vas poslodavac pitati o željenoj plaći koja se navodi u mjesečnom iznosu. O plaći se pregovara s poslodavcem ili voditeljem ljudskih potencijala. Plaćeni godišnji odmor dio je ugovora i utvrđen je zakonom o radu.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Da, ogledni su rokovi česta pojava u Litvi i navedeni su u ugovoru.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Može trajati do 3 mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, nije uobičajeno da poslodavac pokriva putne troškove.

Kada ću saznati rezultate?

U pravilu ćete saznati rezultate u roku od 2 tjedna.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Evaluaciju možete telefonom zatražiti od poslodavca nakon nekoliko dana.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Savjetuje se na razgovor za posao doći 10 minuta prije. Točnost i glatki početak sastanka cijene se u Litvi.

Pravila odijevanja

Ovisi o slobodnome radnom mjestu. Uvijek je prikladno odjenuti odijelo ili haljinu. Nakit i kozmetiku treba uporabiti u umjerenim količinama.

LUKSEMBURG

Službeni jezici → **francuski, njemački, luksemburški**

Vlada → **ustavno Veliko Vojvodstvo**

Stanovništvo → **537 000**

Glavni grad → **Luxembourg**

Valuta → **euro (EUR)**

Član EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+352**

Internetska domena → **.lu**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U LUKSEMBURG?

Luksemburg, malen poput zrna pijeska, poznat je po bankarskom sektoru, niskim porezima i bajkovitim dvorcima. Okolica grada također je čarobna sa strmim brdima, a bujne šumovite doline savršene su za šetnju prije objeda u rustikalnoj restauraciji pokraj plemićke kuće s tornjevima. Gotovo polovicu stanovništva čine stranci. Još više ljudi svakodnevno putuje u Luksemburg na posao preko svih okolnih granica.

Tržište rada zabilježilo je brz porast zadnjih godina – do 30 % od 2004. do 2012. s porastom u poslovnim i financijskim uslugama, zdravstvenim i socijalnim uslugama, građevinarstvu, prijevozu i komunikaciji. Građevinarstvo, hoteli i restauracije, poslovne usluge, industrija, veleprodaja i maloprodaja, prijevoz i zdravstvo te socijalne usluge imaju potencijala za zapošljavanje.

POTRAGA ZA POSLOM

Slobodna radna mjesta u Luksemburgu objavljuju se na oglasnim pločama zavoda za zapošljavanje, u subotnjim izdanjima državnih novina, na internetskim stranicama privatnih organizacija za zapošljavanje i na internetskim stranicama organizacija za zapošljavanje i velikih tvrtki. Korisne luksemburške internetske stranice potražite na stranici **Poveznice** na EURES-ovu portalu.

Otvorene molbe vrlo su česte u Luksemburgu, osobito kad su u pitanju mlade tek diplomirane osobe i osobe koje se prijavljuju za posao u velikim tvrtkama. Ne ustručavajte se prijaviti na taj način jer ćete se tako istaknuti u tvrtki. Vaša će se prijava najvjerojatnije pohraniti u bazu podataka.

S obzirom na to da je Luksemburg u središtu Europe i ima tri službena jezika (francuski, njemački i luksemburški), u mnogim oglasima za posao traže se kandidati s poznavanjem različitih jezika. Budući da tvrtke u Luksemburgu djeluju i surađuju s drugim poduzećima u cijeloj Europi, poznavanje dodatnih jezika, primjerice nizozemskoga, engleskoga, talijanskoga, portugalskoga ili španjolskoga, nužno je ili se u najmanju ruku izrazito cijeni. Ako želite pronaći posao, vrlo je važno poznavati dva jezika, uključujući jedan službeni jezik zemlje.

Savjeti za prijave za posao

Najčešći način prijave jest slanje životopisa i molbe kao odgovor na oglas za posao. U pismu mora biti jasno naznačeno

da vrlo dobro shvaćate što tvrtka očekuje od novog zaposlenika te da vaše vještine i odlike odgovaraju njihovim potrebama. Trebali biste objasniti motivaciju za posao i razlog zbog kojeg želite raditi za tvrtku. Pismo bi trebalo biti napisano bez pogrešaka i na jeziku oglasa, osim ako je drugačije navedeno.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, uobičajeno je staviti fotografiju u životopis.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ponekad jer mnoge tvrtke i dalje zahtijevaju rukom pisanu molbu. Međutim, to će se u pravilu napomenuti u oglasu.

Je li format Životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ne, nije u širokoj primjeni. Poslodavcima je format Europass predug i sadržava previše informacija.

Životopis ne bi smio premašivati dvije stranice, a u njemu bi trebalo navesti obrazovanje, tečajeve za osposobljavanje i radno iskustvo, jezične i računalne vještine te područja interesa.

Uspostava kontakta telefonom

Ne preporučuje se uspostava telefonskog kontakta s poslodavcem.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Preporučuje se da pošaljete preslike diploma uz prijavu.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Ovisi o vrsti radnog mjesta i dostupnosti osobe.

Priprema za razgovor za posao

Teško je pronaći posao. Morate uložiti puno truda da biste bili uspješni u tome što je brže moguće. Da biste se pripremili za razgovor za posao, obvezno morate:

- pomnivo procijeniti sami sebe: prednosti i nedostatke, vještine i sposobnosti, svoj doprinos;
- ako ste doživjeli neuspjeh u prijašnjim prijavama, ustrajte i dalje te obvezno jasno istaknite zašto se prijavljujete;
- obvezno detaljno objasnite poslodavcu kakav posao i radne uvjete očekujete;
- saznajte više o tvrtki, njezinim proizvodima i reputaciji;
- pokažite poslodavcu da ste se pripremili za razgovor za posao. Ako poslodavac dobije dojam da se niste dobro pripremili, smatrat će da ste neodgovorni i neprofesionalni.

Obvezno se kratko i jasno opišite, spomenite svoju motivaciju i prednosti povezane sa zahtjevima radnog mjesta.

Tko je prisutan?

Broj prisutnih osoba i njihova uloga ovisi o vrsti radnog mjesta.

Hoćemo li se rukovati?

Da, uvijek se rukujte s ispitivačem (ispitivačima).

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Struktura razgovora za posao ovisit će o radnom mjestu i poduzeću (veličina i sektor djelovanja).

S obzirom na to, osoba koja vodi razgovor za posao mogla bi vam postaviti škljiva pitanja, primjerice zašto ste napustili prijašnji posao ili poslodavca. Obvezno se unaprijed pripremite za takva pitanja. Uvijek možete izvežbati svoje odgovore pred obitelji ili prijateljima. Trebali bi vam iskreno reći jesu li vaši odgovori uvjerljivi.

Uglavnom, pokušajte dati pozitivan ton odgovoru na pitanje o lošim iskustvima. Nikada nemojte ocrnjivati prijašnje poslodavce ili kolege. Uz opis lošeg iskustva navedite nekoliko primjera dobro razriješenih situacija.

Da biste ostavili dobar dojam na potencijalnog poslodavca, imajte pozitivan stav, držite se uspravno i gledajte u oči osobu koja vodi razgovor za posao.

Kada pitanje nije prikladno?

Luksemburg ima zakone kojima se štiti privatni život tako da se vrlo osobne teme ne smiju pitati u razgovoru za posao.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Nema konkretnih pravila o referencama ili pismima preporuke. Po pravilu je uglasu za posao navedeno koji su dokumenti ili reference potrebni. Često se preporučuje da se ponesu primjerci tih dokumenata na razgovor za posao. To također vrijedi i za potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

U nekim se tvrtkama može pregovarati o financijskim aspektima, no ne i u onima u kojima su poslodavci pristali plaću urediti kolektivnim ugovorom o radu ili u kojima je plaća utvrđena rasponom plaća.

Plaća za uredska ili administrativna i menadžerska radna mjesta navodi se u mjesečnom iznosu. Proizvodni radnici dobivaju plaću po satu. Plaćeni godišnji odmor nije uobičajen, a godišnji bonusi ovise o poduzeću i sektoru. U nekim slučajevima sastavni su dio kolektivnih ugovora.

Odaberite plaću koja odgovara vašim sposobnostima. Važno je uvjeriti poslodavca da vas nagradi za te sposobnosti. Stoga ćete morati dokazati da ćete imati dodatnu vrijednost za poslodavca kada vas zaposli.

Nije uvijek potrebno navesti točan iznos na pitanje o očekivanoj plaći. Unaprijed saznajte više o uobičajenim plaćama u sektoru ili tvrtki. Plaća se može sastojati od gotovinskog plaćanja i povlastica koje nisu zakonski utvrđene.

Ako se raspiate među onima rade na takvome radnome mjestu u drugim tvrtkama ili proučite specijalističke časopise o ljudskim potencijalima, to će vam pomoći utvrditi standarde za pregovore.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Da, po pravilu postoji 3-mjesečni ogledni rok za nekvalificirane radnike i 6-mjesečni ogledni rok za kvalificirane radnike.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Pokusni rok u pravilu traje 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, po pravilu se ne pokrivaju putni troškovi kandidata.

Kada ću saznati rezultate?

Po pravilu ćete ih saznati nakon 1 tjedna.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Možete nazvati poslodavca i tražiti povratne informacije o učinku na razgovoru za posao.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost i poštovanje dogovorenog sastanka smatraju se vrlo važnima.

Pravila odijevanja

Prilagodite odjeću i izgled situaciji i vrsti tvrtke u kojoj se prijavljujete za posao. U financijskom će sektoru regruteri očekivati da muškarci nose odijela i kravatu.

MAĐARSKA

Službeni jezik → **mađarski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **9,9 milijuna**

Glavni grad → **Budimpešta**

Valuta → **mađarska forinta (HUF)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

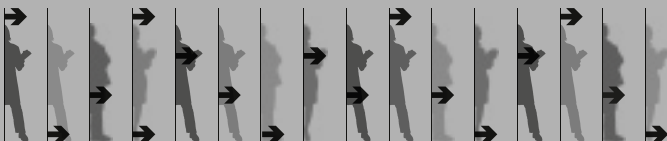
Pozivni broj → **+36**

Internetska domena → **.hu**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U MAĐARSKU?

Mađarska kultura i jezik jedinstveni su u središnjoj Europi. Glavni grad, Budimpešta, živahan je i prekrasan grad na obalama Dunava koji privlači ljubitelje arhitekture i kulture. Pravo blago zemlje jesu najveće svjetske rezerve vode nakon Islanda, a kultura toplica i kupališta vrlo je važna za Mađare.

Zemlja je privukla znatan broj stranih ulaganja u zadnja dva desetljeća, no zadnjih godina ona su se prebacila s tekstilne i prehrambene industrije na proizvodnju luksuznih vozila, obnovljive energetske sustave, luksuzni turizam i informacijske tehnologije. Nezaposlenost je porasla zbog financijske krize. Najveći broj oglasa za posao pojavljuje se za radnike na proizvodnoj traci, radnike i tehničare u metalurgiji te hotelsko i ugostiteljsko osoblje.

POTRAGA ZA POSLOM

Najveći broj radnih mjesta u Mađarskoj popunjava se osobnim poznavstima. Ostala se oglašavaju u novinama i na internetskim portalima.

Savjeti za prijave za posao

Najčešći način prijave jest slanje životopisa i molbe, no za proizvodna radna mjesta često je dovoljno za početak nazvati poslodavca. U većim tvrtkama kandidati će možda trebati ispuniti obrazac za prijavu (ponekad na mreži).

Priprema osobe koja se prijavljuje za posao sastoji se od pronalaženja informacija o aktivnostima i profilu tvrtke te o radnome mjestu kako bi kandidat odlučio je li za ista zainteresiran i saznao zahtjeve radnog mjesta.

Pri elektroničkim prijavama ispunite mrežni obrazac za prijavu (ako postoji) ili pošaljite (samo) dokumente tražene u oglasu.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, po pravilu se prilaže fotografija.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, molbu nemojte pisati rukom osim ako to nije izričito navedeno.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Nije u širokoj primjeni, no općenito je prihvaćen.

Uspostava kontakta telefonom

Bilo bi dobro uspostaviti kontakt ubrzo nakon slanja prijave kako biste pokazali svoj interes. Time također podsjećate poduzeće na svoje ime.

Uvijek se pripremite za razgovor telefonom jer morate dobiti odgovore na svoja pitanja (nemojte ih zaboraviti) i istodobno spontano odgovoriti na tuđa pitanja. Pobrinite se da vas upute koji je sljedeći korak.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Na zahtjev pošaljite presliku. Vrlo ćete ih vjerojatno trebati dostaviti na razgovor za posao ili prije potpisivanja ugovora. Autentičnost dokumenata u početku se ne provjerava, no za određena radna mjesta (npr. za liječnike) mora se provjeriti prije potpisivanja ugovora.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Poslodavac će obično donijeti odluku za nekoliko tjedana nakon roka za prijavu iako to ovisi o radnom mjestu i broju osoba koje su se prijavile za posao. Ponekad mogu proći mjeseci od prijave do početka rada.

Priprema za razgovor za posao

Poslodavci većinom žele vidjeti osobnost i predanost tijekom razgovora za posao. Oni također žele vidjeti kako reagirate u profesionalnim situacijama i neočekivanim okolnostima.

Tko je prisutan?

Po pravilu su tijekom razgovora za posao prisutne od jedne do triju osoba.

Hoćemo li se rukovati?

Po pravilu da, rukujete se s ispitivačima.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao obično traje pola sata, iako neke tvrtke provode nekoliko razgovora za posao ili testova (npr. profesionalni, osobni itd.). Struktura razgovora za posao razlikuje se, no ozračje uvijek formalno (čak i ako je prijateljsko). Morate biti pomalo rezervirani, osim ako poslodavac ne zauzme opušteniji stav. Sadržaj razgovora za posao obično je povezan s radnim mjestom, no sve se više spominju i osobnost, vještine i stajalište, inteligencija i ponašanje. Uvijek se pokušajte predstaviti u najboljem svjetlu, objasnite svoju motivaciju i razlog zbog kojeg bi vas trebali odabrati, no pritom nemojte biti previše nametljivi. Često se spominje životopis tijekom razgovora za posao, a kandidati se gotovo uvijek pitaju zašto su napustili prijašnji posao te da navedu svoji pet najboljih i najgorih značajki.

Možete postaviti pitanja o radnome mjestu, no nemojte počinjati razgovor za posao pitanjem o plaći – tu temu prvi započinje poslodavac. Međutim, trebali biste se pripremiti za raspravu o svojim očekivanjima u vezi s plaćom, a tada je bolje ponuditi raspon plaće umjesto preciznog iznosa. Danas osoba koja se prijavljuje za posao mora navesti cijenu za svoj rad u uredu.

Kada pitanje nije prikladno?

U Mađarskoj postoje zakoni protiv diskriminacije, što znači da poslodavcima ne trebate otkrivati „osjetljive” informacije o sebi (vjera, političko ili spolno opredjeljenje, planirana trudnoća itd.). Ako niste sigurni je li pitanje važno za radno mjesto, možete pitati zašto se traži taj podatak.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference nisu česte u Mađarskoj, no mogu biti korisne ako su važne, primjerice, pisana izjava o vašem prijašnjem poslu ili ocjena vaših sposobnosti. Poslodavac bi mogao nazvati vašeg prijašnjeg poslodavca ako nemate primjedbe na to.

Pisma preporuke nisu česta, no mogu ostaviti dobar dojam ako potječu od poznate tvrtke, osobito tvrtke iz istog područja. Za neke je poslove potrebna potvrda o nekažnjavanju (čak i ako je suvišna), no to je obično navedeno u oglasu.

Pregovori o plaći i povlasticama

O ugovoru se obično pregovara tek na kraju postupka prijave. Možete pregovarati o plaći, no to morate opravdati. Također morate uzeti u obzir da su za neka područja (npr. upravni službenici) plaće utvrđene zakonom. Plaća se navodi u mjesečnom iznosu, a u ugovoru treba biti spomenuto pravo na godišnji odmor (minimum je utvrđen zakonom). O bonusima se pregovara zasebno, no ako većina zarade otpada na njih, oni su navedeni u ugovoru. O plaći i povlasticama koje nisu utvrđene zakonom raspravlja se s direktorom.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Da, gotovo bez iznimke.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Pokusni rok u pravilu traje 3 mjeseca ili se može produljiti na 3 mjeseca ako je kraći. Ako poduzeće ima kolektivni ugovor, pokusni rok može trajati do 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Troškovi nastali pri dolasku na razgovor na posao gotovo se nikada ne nadoknađuju.

Kada ću saznati rezultate?

Po pravilu ćete ih saznati unutar nekoliko tjedana, no ponekad unutar mjesec ili dva.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nije uobičajeno tražiti povratnu informaciju – dobit ćete posao ili odbijenicu.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je nužna. Ako kasnite, obavijestite poslodavca ako možete. Morate potvrditi dolazak na razgovor za posao. Po potrebi dogovorite novi sastanak, no obavezno dođite na njega.

Pravila odijevanja

Pravila odijevanja ovise o radnome mjestu, no obično je riječ o formalnoj odjeći (odijelo, haljina itd.). Prihvatljiva je umjerena količina nakita, no samo za žene.

Još koji dodatni savjet?

Nemojte ostaviti dojam da ste nemotivirani na razgovoru za posao. Pitanja o plaći postavite na kraju razgovora za posao ako nemate informacija o tome.

Pomnivo slušajte pitanja i nemojte odati previše informacija. Odgovorite na sva pitanja – odgovarajte u tri do četiri dulje rečenice umjesto mnogo kraćih. Smijte se i nemojte se bojati. Ako postoji nešto što ne znate, recite to. Pripremite se za pitanja poput sljedećeg: „Što biste htjeli znati o nama?”

MALTA

Službeni jezici → **engleski, malteški**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **420 000**

Glavni grad → **Valletta**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

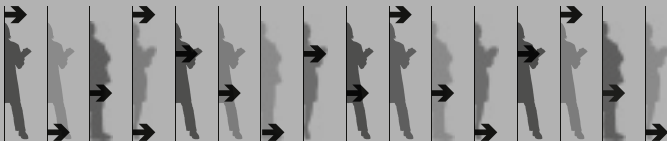
Pozivni broj → **+356**

Internetska domena → **.mt**

ZAŠTO OTIĆI RADITI NA MALTU?

Malteški arhipelag, jedna od najmanjih i najgušće naseljenih država na svijetu, sastoji se od tri naseljena i 18 nenaseljenih otoka. Kao prava turistička meka, svake godine privlači tri puta više posjetitelja od broja stanovnika. Iako je iznimno razvijena, pravi je svjedok nevjerojatne priče o osvajanju na Sredozemlju, s mnogim povijesnim spomenicima raznih otočkih vladara koji su opstali sve godine kako bi ispričali priču o njezinim 7 000 godina povijesti.

Na tržištu rada prevladavaju uslužni sektor i obrtnički poslovi. Nedavna su istraživanja pokazala da postoji velik broj slobodnih radnih mjesta za nastavnike, uredsko i trgovačko osoblje, konobare i konobarice, njegovatelje, građevinske radnike, medicinske sestre, čistače i IT stručnjake.

POTRAGA ZA POSLOM

Mjesni zavod za zapošljavanje jest Employment and Training Corporation. Slobodna radna mjesta objavljuju se na internetskim stranicama Zavoda i njegovim centrima za rad na otoku. Nekoliko privatnih agencija za zapošljavanje također objavljuje slobodna radna mjesta na svojim internetskim stranicama i tijekom razgovora uživo. Mjesna slobodna radna mjesta objavljuju organizacije javnog i privatnog sektora u mjesnim novinama. Korisne internetske poveznice možete pronaći na stranici **Poveznice** na EURES-ovu portalu.

Savjeti za prijave za posao

Prijave se obično šalju e-poštom ili običnom poštom, ovisno o tome što je navedeno u oglasu. Uvijek morate priložiti životopis uz molbu. Molba i životopis moraju se predati na engleskom jeziku, osim ako nije drugačije naznačeno.

Obvezno dodajte privitke i omogućite da se mogu otvoriti. Jasno naznačite za koje se radno mjesto prijavljujete. Izbjegavajte animacije i kičasto oblikovanje, osobito ako je riječ o specijaliziranom radnom mjestu i oblikovanje nije važno za radno mjesto.

Kada šaljete otvorenu molbu, jasno naznačite ulogu za koju ste zainteresirani. Navedite svoju dostupnost. Navedite sve važne kvalifikacije.

„Tijekom Europskog dana poslova u Bruxellesu većina kandidata koji su

posjetili naše štandove diplomirali su financije, pravo, marketing i komunikacije te turizam. To su područja u kojima imamo manjak radnika na Malti i taj nam je događaj omogućio povezivanje tih mladih ljudi s mjesnim poslodavcima koji imaju slobodna radna mjesta u tim sektorima.”

Jonathan Brimmer, EURES-ov savjetnik, Malta

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, životopisi na Malti nemaju fotografiju.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne baš. Ako je potrebna rukom pisana prijava, to će biti navedeno u oglasu.

Je li format Životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, prihvaćen je format životopisa Europass.

Uspostava kontakta telefonom

Po pravilu će poslodavac nazvati osobu koja se prijavila za posao radi prvog razgovora za posao. Zatim se uživo obavlja razgovor.

Pokušajte saznati ime kontaktne osobe i uporabiti točno ime tvrtke tijekom telefonskog razgovora. Uvijek morate biti pristojni tijekom razgovora. Budite kratki i jasni, no nemojte izostaviti važne podatke. Pojasnite koji je sljedeći korak.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Dokaz o kvalifikacijama po pravilu nije potreban pri prijavi. Međutim, na razgovor za posao morat ćete donijeti izvornike dokumenata. Preslike potvrda ponesite sa sobom za slučaj da su potrebne ispitivaču. Moraju se prihvaćati kvalifikacije iz obrazovnih institucija izvan Malte, primjerice sa stranih sveučilišta. To možete zatražiti od zavoda Malta Qualifications Recognition Information Centre (MQRIC) koji je sastavni dio Nacionalne komisije za daljnje i visoko obrazovanje (<http://www.ncfhe.org.mt>).

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

To ovisi o tvrtki, postupku odabira i vašoj dostupnosti.

Priprema za razgovor za posao

Recrutirer od osobe koja se prijavljuje za posao očekuje dostupnost, znanje o poduzeću i – u slučaju stranog kandidata – osnovno poznavanje malteške kulture. Znanje engleskog jezika nužno je u većini tvrtki na Malti.

Tko je prisutan?

Po pravilu je poslodavac prisutan na razgovoru za posao osim ako nije riječ o većoj organizaciji jer će tada biti prisutni voditelj ljudskih potencijala i nadzornik odjela.

Hoćemo li se rukovati?

Da, to je prvo što biste trebali napraviti kada upoznate ispitivača. Rukujte se i predstavite tako da kažete svoje ime i prezime. Nemojte

se zaboraviti smijati. Nemojte sjesti prije nego što vas zamole.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao obično je vrlo prijateljski, a kandidati se osjećaju kao doma. Razgovori za posao obično se vode između dviju osoba. Ako radno mjesto nije specijalizirano, obaviti će samo jedan razgovor za posao, no za specijalizirana zvanja koja zahtijevaju iskustvo obvezno je stvaranje užeg izbora nakon čega slijede jedan ili dva dodatna razgovora za posao. U tom slučaju neće se od vas očekivati prezentacija.

Nemojte se udaljavati od rasprave/pitanja i nemojte izmišljati vještine koje ne posjedujete. Pokažite da ste spremni učiti. Gledanje u oči i govor tijela vrlo su važni.

Možete postavljati pitanja, no najbolje je da ih je što manje i da su relevantna. Preporučuje se postavljanje pitanja o opisu radnog mjesta i radnim uvjetima. Na drugom razgovoru za posao ne preporučuje se raspravljanje o plaći u tom trenutku.

Što više znate o tvrtki, to bolje. To pokažite da želite upoznati tvrtku, njezine prošle rezultate i buduće planove. Vaš entuzijizam može povećati mogućnost odabira. Očekuje se da osoba koja se prijavljuje za posao može odgovoriti na najčešće pitanje o osnovnoj funkciji tvrtke. Drugo pitanje odnosi se na to je li poduzeće podružnica drugog poduzeća ili izvozi li svoje proizvode i u koje zemlje ako izvozi.

Jedno škakljivo pitanje koje poslodavac može postaviti jest o plaći koju očekujete.

Postoje različiti načini na koje možete na to odgovoriti, osobito ako ste proučili tu temu i imate dovoljno iskustva.

Kada pitanje nije prikladno?

Zakon zabranjuje poslodavcima postavljanje pitanja koja diskriminiraju na temelju roda, spolnog opredjeljenja, vjere, etničke pripadnosti ili zemlje podrijetla. Možete pristojno odbiti odgovoriti na pitanja o osobnom životu i reći ispitivaču da vaš osobni život neće biti prepreka za zaposlenje i rad. Ispitivač može postaviti pitanja o osobnim interesima i slobodnom vremenu ili tražiti vaše mišljenje o raznim pitanjima, uključujući tekuća pitanja.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference su obično potrebne ako je radno mjesto povezano s uslužnom industrijom, financijama i slično. Prijašnji poslodavac, pouzdani stručnjak ili svećenik mogu biti prikladne referentne osobe. Oni obično potvrđuju da je kandidat pouzdana osoba od koje se može očekivati izvršavanje te vrste posla bez ikakvih problema.

Pisma preporuke potrebna su samo ako ih poslodavac zatraži.

Pregovori o plaći i povlasticama

O plaći možete pregovarati, osobito ako imate mnogo iskustva u poslu za koji ste prijavljujete. Plaća se obično navodi u tjednom ili mjesečnom iznosu. Plaćeni godišnji odmor i godišnji bonusi dio su ponuđene plaće.

Među osobama koje pregovaraju o plaći i povlasticama koje nisu utvrđene zakonom je voditelj ljudskih potencijala ako je riječ o velikoj tvrtki ili poslodavac ako je riječ o manjoj tvrtki.

Ako vas zaposli, tvrtka je obvezna zakonom obavijestiti lokalne vlasti o vašem zaposlenju ispunjavanjem „obrasca o zapošljavanju” i njegovom predajom zavodu Employment and Training Corporation vašeg prvog radnog dana. Taj obrazac morate i vi potpisati. Pobrinite se da poslodavac pošalje taj obrazac zavodu prvog radnog dana.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ne, neće vas tražiti da odradite ogledni rok jer je to protuzakonito. To znači da ga možete odbiti ako tko zatraži da ga odradite.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Obično traje između 6 i 12 mjeseci, no to ovisi o tvrtki pa saznajte više o tome prije početka rada.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ovisi o tvrtki.

Kada ću saznati rezultate?

Po pravilu će vas poslodavac obavijestiti o rezultatu razgovora za posao na neki kasniji datum. Poslodavac će vam također reći ako ste pozvani na dodatni razgovor za posao. Ako vas odaberu za posao, vrlo će vas

vjerojatno obavijestiti o tome telefonom ako je riječ o maloj tvrtki ili poštom ako je riječ o velikoj tvrtki.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Moguće je dogovoriti sastanak radi provjere ili ju obaviti telefonom.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost se vrlo ozbiljno shvaća na razgovoru za posao. Ako ne znate gdje se točno održava razgovor, krenite prije da biste stigli na vrijeme.

Ako neće stići tog dana, osoba koja se prijavljuje za posao može jednostavno prebaciti sastanak na drugi dan ako unaprijed o tome obavijesti poslodavca telefonom (najmanje 1 dan prije).

Pametno je znati tko će biti ispitivač.

Pravila odijevanja

Odjenite se poslovno za sve razgovore za posao. Muškarcima se preporučuje tamno odijelo, bijela ili svijetla košulja i elegantna kravata. Ženama se preporučuje odijelo i košulja. Nemojte nositi previše nakita i šminke. Muškarci ne bi trebali nositi naušnice ili sličan nakit. Ako imate tetovažu, dobro je prekrijte odjećom. Mjesni poslodavci uglavnom ne odobravaju tetovaže. Preporučuje se lagan i svjež parfem, osobito ljeti.

Još koji dodatni savjet?

Nemojte previše duljiti u odgovorima na pitanja i nemojte pretjerano reagirati na kritike ispitivača. Nikada nemojte kritizirati prijašnjeg poslodavca. Pokušajte biti pozitivni i, što je najvažnije, svoji. Poslodavci prije svega zapošljavaju iskrene i zrele osobe.

NIZOZEMSKA

Službeni jezik → **nizozemski**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **16,8 milijuna**

Glavni grad → **Amsterdam**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+31**

Internetska domena → **.nl**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U NIZOZEMSKU?

Nizozemska ima mnoštvo prekrasnih gradova, liberalan pogled na svijet te dobro organizirana i pristupna prirodna područja.

Broj radnih mjesta u većini se sektora smanjio u 2012. u odnosu na prethodnu godinu, većinom u javnoj upravi, građevinarstvu te zakupu nekretnina i prodaji. Međutim, nekolicina se sektora proširila, uključujući njegu/socijalnu skrb, trgovinu/prijevoz/ugostiteljstvo te informacije/komunikaciju. Najveći broj nepopunjenih slobodnih radnih mjesta otpada na tehničke i prodajne predstavnike, elektromehaničare i instalatere. Mehaničari i instalateri poljoprivrednih i industrijskih strojeva te vodoinstalateri i monterii cijevi također imaju velike mogućnosti u pronalaženju posla zbog potražnje koja premašuje ponudu. Imajte na umu da bi moglo biti potrebno znanje nizozemskog jezika, osobito u komercijalnim poslovima.

POTRAGA ZA POSLOM

Slobodna radna mjesta objavljuju se na internetskim stranicama tvrtki ili specijaliziranim internetskim stranicama koje nude poslove, u novinama (prilog s ponudom poslova u izdanju vikendom), preko posredničkih organizacija ili u zavodu za zapošljavanje (UWV). Uobičajeno je predati otvorenu prijavu kako bi se saznalo koja slobodna mjesta postoje u tvrtki.

Savjeti za prijave za posao

Za nisko plaćene poslove i nekvalificirane poslove (hotelska i ugostiteljska industrija, maloprodaja) uobičajeno je prijaviti se telefonom ili sve više e-poštom. Za druge je poslove uobičajeno poslati molbu i životopis e-poštom ili običnom poštom. Obavezno navedite istinite osobne podatke te detaljan opis radnog iskustva i stupnja obrazovanja.

Posredničke organizacije, koje može angažirati tvrtka radi popunjavanja slobodnih radnih mjesta, često obavljaju predodabir kandidata i predaju odabrane životopise poslodavcu.

Ako želite poslati poduzeću otvorenu molbu, obratite se odjelu ili osobi koji vam mogu pružiti informacije o slobodnim radnim mjestima. Objasnite svoje planove, posao koji tražite te opišite svoje vještine i iskustvo. Pitajte ako možete poslati molbu i životopis. Ako odgovore potvrdno, možete poslati ciljano pismo odgovarajućoj osobi ili odjelu. Taj pristup može biti vrlo učinkovit u Nizozemskoj za dobivanje poziva na razgovor za posao.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, no prihvatljivo ju je imati.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, ne preporučuju se rukom pisane prijave.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ako imate format životopisa Europass kao dokaz radnog iskustva, tečajeva za osposobljavanje, vještina i sposobnosti, nemojte se ustručavati da ga uporate.

Uspostava kontakta telefonom

Ako se telefonski obratite tvrtki, zatražite osobu za kontakt ili odjel naveden u oglasu za posao. Pripazite da obavite poziv u prikladno vrijeme. Ukratko recite zovete li radi dobivanja dodatnih informacija ili radi prijave za posao. Ako ste strani kandidat i zovete iz inozemstva, istaknite to i pitajte može li se razgovarati na vašem jeziku ili nekom drugom stranom jeziku. Odlučan je prvi dojam koji ostavite.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, po potrebi će vas tvrtka zatražiti njihove preslike na razgovoru za posao i na vaš prvi radni dan. Pametno je nabaviti prijevod diplome na nizozemski ili engleski jezik i ovjeriti svoje kvalifikacije.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Od 1 dana do nekoliko mjeseci.

Priprema za razgovor za posao

Kandidati mogu biti pozvani na informativni razgovor, vrlo vjerojatno s posredničkom organizacijom. To je prilika da se upoznate. Ozračje je na granici između formalnog i neformalnog, a temelji se na jednakosti među sudionicima rasprave.

Poslodavac očekuje da pokažete znanje o radnim uvjetima, tvrtki i njezinim aktivnostima. Dobit ćete priliku postaviti pitanja. Iskoristite tu priliku da pokažete zanimanje i motiviranost za posao, no nemojte postavljati pitanja o plaći.

Pitanja su uglavnom povezana s vašim iskustvom i vještinama. Nakon razgovora za posao vaša prijava može biti odbijena ili možete biti pozvani na drugi razgovor za posao.

Nedostatak osnovnog znanja o tvrtki jedan je od glavnih razloga zašto nizozemski poslodavci ne pozivaju kandidate na drugi razgovor za posao ili im ne ponude posao. Pregledajte internetske stranice tvrtke, pročitajte godišnje izvješće i pokušajte stvoriti sliku sektora u kojem djeluje tvrtka, proučite najnovije vijesti i moguće promjene. To će vam pomoći s motivacijom.

Dodatni razgovori za posao detaljni su razgovori o radnome mjestu, vještinama rješavanja problema i vašem iskustvu. Evaluacije se mogu provesti nakon prvog ili drugog razgovora za posao.

Najčešće ćete biti obaviješteni o tome jeste li dobili posao ubrzo nakon razgovora za posao.

Nizozemski poslodavci sve više traže sposobnosti zajedno s diplomama ili referencama. Pripremite se za pitanja o svojim sposobnostima tako da vježbate takozvanu metodu STAR (situacija, zadaća, aktivnost, rezultat) (potražite na str. 18.).

Tko je prisutan?

Po pravilu jedna ili dvije osobe.

Hoćemo li se rukovati?

Da, čvrsto rukovanje obvezno je u Nizozemskoj.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao u prosjeku traje između 1 sata i 1 sata i 30 minuta.

Ispitivač će predstaviti sebe i tvrtku prije nego što od vas zatraži da se predstavite. Zatim će vas uputiti u radno mjesto prije nego što vam postavi pitanja o vašem životopisu. Mogli bi vam također postaviti pitanja o osobnom životu.

Zatim će uslijediti pitanja o vašim odlikama, vještinama i sposobnostima. Nakon toga možete postaviti pitanja o temama kojih se niste dotaknuli ili onome što treba razjasniti.

Ispitivač će završiti razgovor za posao objašnjenjem sljedećih koraka.

Škakljiva pitanja mogu biti sljedeća: Znete li što podrazumijeva radno mjesto? Usporedite ovo radno mjesto sa sličnim mjestima u drugim tvrtkama. Zašto da izaberemo vas umjesto nekog drugog? Možete li objasniti prazninu u svojem životopisu?

Kada pitanje nije prikladno?

Postoje zakoni protiv diskriminacije. Nisu dopuštena pitanja o rasi ili boji kože, vjeri (iako su dopuštena pitanja kao što je „Odgovara li radno vrijeme vašoj vjeri?”), nacionalnosti, mjestu rođenja, trudnoći, zdravlju ili planiranju obitelji.

Mnoge nizozemske tvrtke prihvatile su kodeks dobrog ponašanja pri zapošljavanju koji je donio Nizozemski sindikat za upravljanje kadrovima i organizacijski razvoj (NVP). Ako smatrate da se tvrtka koja je potpisala kodeks nije ispravno ponijela prema vama, možete uložiti žalbu. To također možete prijaviti komisiji za jednakoost ako smatrate da su povrijeđena vaša prava na jednakost.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference nisu obvezne. O vama ovisi hoćete li navesti imena referentnih osoba u životopisu. Vaš novi poslodavac može im se obratiti nakon što pristanete na to. S referentnim osobama ne smije se raspravljati o osobnim stvarima ili razlozima otkaza.

Ako je potrebna potvrda o nekažnjavanju, to mora biti navedeno u oglasu za posao.

Kada napustite tvrtku, poslodavac vam mora izdati potvrdu. Ona može sadržavati neutralne informacije, no nikada ne smije navoditi ništa negativno o vašoj osobnosti i radu.

Pregovori o plaći i povlasticama

Ako vam poduzeće ponudi posao, možete pregovarati o plaći i probnom roku. Ako vas zaposle preko posredničke organizacije, oni će vrlo vjerojatno pregovarati o vašim zahtjevima za plaću i drugim uvjetima i povlasticama. U Nizozemskoj se može pregovarati o plaći i povlasticama koje nisu utvrđene zakonom. Dobro promislite o zahtjevima za plaću i pobrinite se da odgovara vašem poslu.

Za različite vrste poslova vrijede različite platne ljestvice. Svaka ljestvica podijeljena je na takozvane razrede. Na temelju vašeg iskustva računa se razred u koji pripadate. O svemu tome može se pregovarati. Nemojte zaboraviti da se volontiranje smatra radnim iskustvom. Radni su uvjeti u mnogim zvanjima i velikim tvrtkama uređeni kolektivnim ugovorima o radu. Postoji minimalna plaća za osobe mlađe od 23 godine i za starije osobe. Ne smije se biti plaćen manje od toga. Plaća se navodi u mjesečnom iznosu.

Pravo na godišnji odmor i formula za izračun plaćenoga godišnjeg odmora utvrđeni su zakonom. Ovisno o ugovorima o radu ili vašoj dobi, prava na godišnji odmor mogu se povećati. O bonusima se može pregovarati kada počnete raditi i u sklopu vašega godišnjeg izvješća. U nekim kolektivnim ugovorima o radu navedene su obveze oko udjela u dobiti ili dividendi.

Osim o plaći i plaćenome godišnjem odmoru, možete pregovarati o drugim uvjetima, primjerice službenom automobilu, putnim troškovima, mirovinskom osiguranju, troškovima osposobljavanja itd. U mnogim su slučajevima ti uvjeti utvrđeni kolektivnim ugovorima o radu.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Da, to je vrlo vjerojatno.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Pokusni rok u prosjeku traje 2 mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

To se ne podrazumijeva. Međutim, nije nepristojno i nemoguće zatražiti naknadu troškova.

Kada ću saznati rezultate?

Tvrtke koje primjenjuju kodeks dobrog ponašanja pri zapošljavanju obavijestit će neuspješne kandidate zašto nisu odabrani unutar dva tjedna ili pismeno. Možete zatražiti dodatne informacije.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako vas ne odaberu, uobičajeno je obratiti se ispitivaču radi ocjene vašeg postupka

prijave. Možete pitati koje ste stvari učinili dobro i što je pošlo po krivu, tako da iz toga možete naučiti nešto i za druge razgovore za posao.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je potrebna. Novi datum sastanka možete zatražiti samo zbog ozbiljnih razloga (npr. bolest ili smrt rodbine).

Pravila odijevanja

Iznimno se cijeni ako ste odgovarajuće odjeveni i uredni. Pokušajte odabrati odjeću koja odgovara kulturi tvrtke umjesto trenutačno moderne odjeće. Za poslove u banci muškarci moraju nositi odijela, a žene moraju nositi dvodijelni kostim.

Preporučuje se nošenje diskretnog nakita. Muškarci mogu nositi prsten, no narukvice su pretjerivanje. Za žene je prihvatljiv ili čak poželjan jedan ili više prstena. Drugi bi nakit trebao odgovarati odjeći.

Još koji dodatni savjet?

Neka vam odgovori budu kratki i jasni. Prijevod diplome, ovjerena titula ili registrirano zvanje mogu biti prednost.

NORVEŠKA

Službeni jezik → **norveški**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **5,1 milijuna**

Glavni grad → **Oslo**

Valuta → **norveška kruna (NOK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EGP-a**

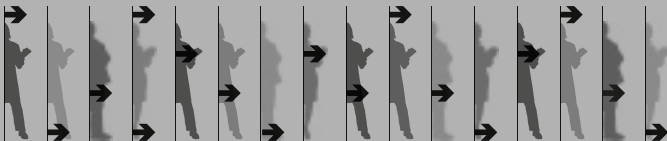
Pozivni broj → **+47**

Internetska domena → **.no**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U NORVEŠKU?

Iako je mlada nacija, Norveška ima dugu povijest i bogato naslijeđe. Tijekom godina njezini običaji i tradicije stopili su se s utjecajima iz inozemstva. Uz karakteristični netaknuti krajolik, Norveška nudi nebrojene mogućnosti za vanjske aktivnosti, kao i sportske izazove.

Tražitelji posla koje zanima posao u Norveškoj trebali bi biti svjesni da su nedavna istraživanja pokazala pad u broju slobodnih radnih mjesta u financijama i osiguranju, građevinarstvu i upravi, rudarstvu i proizvodnji, ali i porast na području informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Na tržištu rada postoji velika potražnja za inženjerima i radnicima u informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te naftnim inženjerima i geoznanstvenicima. Također postoji manjak zdravstvenog i medicinskog osoblja te njegovatelja, osobito medicinskih sestara.

POTRAGA ZA POSLOM

Poslovi se objavljuju na internetskim stranicama tvrtki, specijaliziranim internetskim stranicama koje nude poslove, u novinama, preko posredničkih organizacija ili zavoda za zapošljavanje (<http://www.nav.no>).

Savjeti za prijave za posao

Pošaljite prijavu na engleskom jeziku (ili jednom od skandinavskih jezika ako ga znate) zajedno s molbom i životopisom (najviše jedna stranica iako životopisi za kandidate za tehnička zanimanja mogu biti dulji i detaljniji).

Ako šaljete otvorenu molbu, potražite ime predstavnika ljudskih potencijala da biste mu poslali prijavu. Napišite molbu (najviše jedna stranica) i priložite životopis.

Pošaljite samo jednu prijavu po slobodnome radnome mjestu ili tvrtki. Ako se prijavljujete u veliku tvrtku, nazovite regrutera ili mu pošaljite poruku e-poštom nekoliko dana nakon slanja prijave kako biste saznali jesu li pročitali vaš životopis i što misle o njemu, jesu li zaprimili mnogo prijava, kada možete očekivati odgovor itd.

Budite kratki i jasni kada opisujete sebe i svoje kvalifikacije. Budite iskreni i nemojte pretjerivati. Neka vam životopis bude jednostavan i skroman. Budite iskreni o svojim jezičnim vještinama, osobito za engleski jezik. „Dobro” znanje engleskog jezika nije isto što i „školsko” znanje engleskog jezika.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Nije uobičajeno staviti fotografiju.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, u Norveškoj nisu u uporabi rukom pisane prijave.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ne, nije.

Uspostava kontakta telefonom

Uobičajeno je stupiti u kontakt s kontaktom osobom radi dodatnih informacija o poslu. Pripremite pitanja bitna za posao/tvrtku i nazovite od ponedjeljka do petka između 9 i 15 sati.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Pošaljite preslike diploma/potvrda zajedno s prijavom samo ako je tako navedeno u oglasu za posao. Ako nije, pošaljite ih kada to od vas zatraži regruter. Poslodavcima je potrebna ovjerena preslika vaših diploma ili ovjereni prijevod (na norveški ili barem na engleski jezik).

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Razlikuje se. Za neka slobodna radna mjesta navedeno je da se može „početi što je

prije moguće", a za druga početak rada može biti nakon 3 mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Najčešće će vas pozvati na razgovor za posao u četiri oka. U nekim slučajevima prvi kontakt mogao bi biti telefonski razgovor za posao.

Nemojte zaboraviti da su vaš životopis i molba vaša ulaznica za razgovor za posao. Njima pokazujete svoje sposobnosti. Razgovor za posao više se temelji na vašim sposobnostima i osobnosti u radnoj situaciji. Odnos između vas i regrutera mogao bi biti odlučujući čimbenik. Budite zainteresirani, motivirani, postavite prava pitanja, usudite se govoriti o sebi i izraziti svoje mišljenje.

Može biti samo jedan razgovor za posao (najčešće) ili dva ili tri (za visokokvalificirano osoblje). Razgovor za posao u prosjeku traje 45–90 minuta.

Tko je prisutan?

Razgovor za posao može voditi jedna do pet osoba. To mogu biti predstavnici sindikata i osoblja, osobito za poslove u javnom sektoru.

Hoćemo li se rukovati?

Rukovanje je uobičajeno, a stisak mora biti čvrst.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Osoba odgovorna za sastanak ispričat će vam nešto o tvrtki i radnome mjestu. Zatim ćete dobiti malo vremena da se predstavite i objasnite zašto ste se prijavili. Nemojte se ustručavati postaviti profesionalna pitanja o tvrtki i radnome mjestu. Na kraju razgovora za posao možete postaviti pitanja o plaći i radnim uvjetima. Zatim bi vas regruter trebao obavijestiti o tome kada ćete dobiti povratne informacije ili odgovor.

Uglavnom se raspravlja o profesionalnim temama, no regruter će vas najviše ocijeniti na temelju vašeg pristupa u predstavljanju profesionalnih kvalifikacija. Budite staloženi i svoji. Pokažite da ćete biti prava vrijednost za poduzeće. Nemojte pokušati impresionirati regrutera. Budite iskreni, skromni i staloženi.

Kada pitanje nije prikladno?

Diskriminacija na temelju političkog usmjerenja, vjere, spolnog opredjeljenja, dobi, invalidnosti ili članstva u sindikatu protuzakonita je osim ako su ti čimbenici izravno povezani s radnim mjestom. Ne trebate odgovoriti na pitanja o trudnoći ili primanju naknada. Međutim, uporabite zdravi razum. Poslodavci očekuju da budete poticajni, preuzmete odgovornost za vlastiti rad i budete sposobni za samostalan rad.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Norveški poslodavci sustavno provjeravaju reference. Navedite popis referentnih osoba na kraju životopisa. Oni će trebati obrazložiti norveškom regruteru (na engleskome ili na jednome od skandinavskih jezika) vaše prijašnje profesionalne odgovornosti te vaše profesionalne i privatne sposobnosti.

Pisma preporuke nisu potrebna i ne zahtijevaju se često osim ako nemate nijednu referentnu osobu.

Za poslove u zaštitarskom i obrazovnom sektoru morate dostaviti potvrdu o nekažnjavanju, no to će biti navedeno u oglasu za posao.

Pregovori o plaći i povlasticama

Obično se govori o mjesečnoj plaći, a ako je riječ o sezonskom poslu, moglo bi se govoriti i o plaći po satu. Često nije potrebno ulaziti u pregovore jer postoje standardni ugovori. Međutim, bilo bi pametno provjeriti razinu plaće sa sindikatom odgovornim za to područje, tako znate što možete očekivati. Pregovori o plaći obično počinju nakon ponude posla.

Plaćeni godišnji odmor utvrđen je zakonom i dio je vaše plaće. Sindikati pregovara o plaćama i dodatnim povlasticama utvrđenima zakonom na nacionalnoj razini.

Predstavnici sindikata odgovorni su za lokalne pregovore na radnome mjestu, no samo za svoje članove.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ne, nije uobičajeno odraditi 1-dnevni ogledni rok.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Poslodavac bi vas mogao za početak zaposliti na pokusni rok. On obično ne traje dulje od 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Mnoge tvrtke isplaćuju naknadu za putne troškove dolaska na razgovor za posao. Međutim, to bi se unaprijed trebalo provjeriti s poslodavcem.

Kada ću saznati rezultate?

Ako vas zaposle, dobit ćete pismenu potvrdu i vrlo vjerojatno poziv. Ako niste primljeni, dobit ćete obavijest poštom ili e-poštom.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako niste primljeni, možete nazvati regrutera i pitati ga zašto niste primljeni ili ga pitati koje je kvalifikacije imala osoba koju su zaposlili, a koje vi niste imali. To vam

može pomoći da spoznate kako kotirate u svojem zvanju.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Morate biti točni. Ako nećete moći doći u ugovoreno vrijeme, zatražite što je prije moguće novi sastanak.

Pravila odijevanja

U Norveškoj vrijede pravila ležernog odijevanja. Pravilo o „bijeloj košulji i kravati” vrijedi samo za kandidate za menadžerske

položaje u financijama, nekretninama, savjetovanju i gdje je poslovni izgled nužan za posao. Na početnoj stranici tvrtke potražite fotografije osoblja i pogledajte kako su odjeveni.

Još koji dodatni savjet?

Nemojte pokušati ostaviti dojam na regrutere svojim izgledom. Neka vaše profesionalne i osobne vještine ostave dojam. Budite jednostavni i kratki. Norveška poslovna kultura manje je formalna u odnosu na druge europske zemlje.

AUSTRIJA

Službeni jezik → **njemački**

Vlada → **federalna parlamentarna republika**

Stanovništvo → **8,5 milijuna**

Glavni grad → **Beč**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+43**

Internetska domena → **.at**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U AUSTRIJU?

Kompaktna i raznolika, tradicionalna i moderna, puna kulture, no avanturistička, Austrija nudi bogat izbor životnih stilova, od elegantnog sjevernjačkog u Beču do utjecaja Sredozemlja i gora na jugu. Meka za zaljubljenike u zimske sportove, zemlja je ipak najpoznatija kao nekadašnja glazbena prijestolnica.

Austrijsko gospodarstvo oporavlja se od pada iz 2009. Posao mogu naći osobe koje su završile specijalistički pripravnički staž, primjerice električari, instalateri cijevi, tokari, zidari, tesari i stolari. Također postoji potražnja za radnicima u turizmu te hotelskom i ugostiteljskom sektoru. To vrijedi za prodavače i trgovce.

POTRAGA ZA POSLOM

Slobodna radna mjesta objavljuju se u novinama ili na mreži. Za nekvalificirane poslove prvi se kontakt uspostavlja telefonom, iako su sve češće mrežne prijave.

Za kvalificirane poslove mora se napisati molba i poslati životopis. Tvrtka će razmotriti prijave i pozvati odabrane kandidate na razgovor za posao. Ako je riječ o menadžerskim položajima, mogli bi vas pozvati na evaluaciju.

Savjeti za prijave za posao

Molbe se u pravilu ispisuju na pisaču. Vaša pismena prijava uvijek mora sadržavati molbu u kojoj je navedeno za koji se posao prijavljujete. Obvezno navedite točnu adresu i ime kontaktne osobe.

Životopis mora biti kratak, jasan i potpun, a podaci predstavljeni kronološkim redoslijedom. Vaš osobni profil mora biti prilagođen ponudi za posao. U dokumentima koje šaljete poslodavcu ne bi smjelo biti napomena.

Ako šaljete otvorenu molbu, pobrinite se da se vaša prijava pohrani u bazu podataka potencijalnih kandidata ako u tom trenutku nema slobodnih radnih mjesta. Ako je tvrtki potreban radnik, odjel za ljudske potencijale najprije će pretražiti tu bazu podataka.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, poslodavci su naviknuti na to da osobe koje se prijavljuju za posao prilože svoju fotografiju uz molbu.

Je li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, poduzeće će ih izričito tražiti po potrebi.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Nažalost ne, previše je podroban.

Uspostava kontakta telefonom

Kada se telefonom obraćate tvrtki, važno je znati ime kontaktne osobe. Pitajte za nju po imenu. Kratko i jasno se predstavite, objasnite o kojoj se ponudi za posao raspitujete i pokušajte se dogovoriti za razgovor za posao. Nemojte biti u prostoru s glasnom pozadinom ili ljudima koji govore tijekom poziva, osobito ako se služite mobilnim telefonom.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Da, morate priložiti preslike potvrda o osposobljavanju (najnovijeg strukovnog osposobljavanja, dodatnih kvalifikacija, potvrde o radu ili barem potvrdu o razdoblju rada). Sve potvrde moraju biti prevedene na njemački, osim kada se prijavljujete za posao u međunarodnoj tvrtki.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Većina se poslova popuni unutar 1 do 3 mjeseca. Međutim, za specijalističke poslove (menadžerske ili one za koje je potrebno mnogo iskustva) kandidati moraju proći nekoliko razgovora za posao i vrlo vjerojatno sudjelovati u evaluaciji. U nekim je slučajevima u ponudi za posao navedeno da rad počinje za 6 mjeseci.

Priprema za razgovor za posao

Ako ima mnogo kandidata, tvrtke obično organiziraju predodabir ili testiranja. Za vodeća ili menadžerska radna mjesta često se koristi uslugama evaluacijskih centara.

Poslodavci traže kandidate koji odgovaraju opisanom profilu što je više moguće. Očekuju da kandidati pokažu na koji način njihove kvalifikacije i iskustvo odgovaraju tom profilu, navedu svoje profesionalne te osobne prednosti i nedostatke te odgovore na pitanja o motivaciji, društvenim vještinama i potencijalu kao zaposleniku. Morate biti spremni i za pitanja o životopisu (npr. ako ste često mijenjali poslove).

Po pravilu možete očekivati da će poslodavci voditi razgovor u kojem mogu saznati više o vama, vašim kvalifikacijama i očekivanjima povezanim s poslom. Ostavit će se vremena i za vaša pitanja o radnom vremenu, radnim aktivnostima i odgovornostima. Ozračje je prijateljsko, no objektivno i nepristrano.

Kandidati bi trebali dobro poznavati tvrtku: što radi ili proizvodi, njezinu veličinu, je li centralizirana ili decentralizirana i ima li sjedište u inozemstvu te kakvu ima reputaciju i filozofiju.

Verbalna je komunikacija važna, osobito izgovor i argumentacija u skladu s poslom na koji se prijavljuje (jasna motivacija za posao, društvene vještine, timski rad, autoritet i vodstvo, otpornost na stres, fleksibilnost). Pripazite i na neverbalnu komunikaciju: točnost, stav, gledanje u oči, geste i izraze lica.

Razgovor za posao obično traje 1 sat. Može se obaviti putem videokonferencije, no Skype se rabi samo u iznimnim okolnostima i pri zapošljavanju na akademska radna mjesta.

Tko je prisutan?

Razgovoru mogu prisustvovati sljedeće osobe: voditelj odjela koji nudi posao, voditelj ljudskih potencijala, predstavnik vijeća zaposlenika.

Hoćemo li se rukovati?

Da, uobičajeno je rukovati se.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

U razgovoru za posao obvezno se postavljaju pitanja koja se odnose na uvjete opisane u oglasu za posao i pokušava se otkriti imate li odgovarajuće vještine i kvalifikacije. Zbog objektivnosti svim bi se kandidatima

trebala postaviti ista pitanja. Međutim, poslodavac bi mogao tražiti dodatne informacije ovisno o pojedincu ili na temelju kandidatovih odgovora.

Kada pitanje nije prikladno?

Federalni zakoni o jednakosti zabranjuju diskriminaciju na temelju dobi, spola, vjere, spolnog opredjeljenja ili etničke pripadnosti. Zakonom su utvrđeni svi postupci za objavu ponuda za posao, postupci prijave i odnos između poslodavca i zaposlenika. Ne morate odgovoriti na pitanja o trudnoći, planiranju obitelji ili bolestima. Zabranjena je diskriminacija osoba s invalidnošću. Imajte na umu da neki poslodavci možda nisu svjesni da postavljaju zabranjena pitanja.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Na zahtjev ćete morati dostaviti referencu od prijašnjeg poslodavca, prevedenu na njemački, kao i potvrdu svojih kvalifikacija i iskustava.

Preslika najnovije i najstručnije diplome trebala bi se dostaviti tvrtki najkasnije na razgovoru za posao. Pisma preporuke rabe se samo prilikom prijave za akademska radna mjesta. Ako je potrebna potvrda o nekažnjavanju, to će vjerojatno biti navedeno u oglasu za posao.

Pregovori o plaći i povlasticama

Po pravilu se može pregovarati o plaći i radnim uvjetima, osim u javnom sektoru za koji postoje fiksni rasponi plaća. Pregovara se

s voditeljem odjela u kojem je ponuđeno radno mjesto.

Najčešće je riječ o mjesečnoj plaći koja obuhvaća plaćeni godišnji odmor i božićnicu. O drugim povlasticama koje nisu utvrđene zakonom mora se pregovarati zasebno. Za neke će vam poslove poslodavac ponuditi fiksnu minimalnu plaću i na nju dodati proviziju ovisno o vašem učinku ili rezultatima na poslu. Za poslove za koje je uobičajeno primanje napojnica od kupaca (npr. moteli, hoteli itd.) često će vam se ponuditi minimalna plaća. Smatra se da se napojnicama povećava plaća, što ovisi o vašem trudu.

Obično se može pregovarati o radnom vremenu, fleksibilnosti u radnim satima i mjestu rada, prilagodbi radnog vremena, dostupnosti skrbi za djecu (*kindergarten*) itd.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Moglo bi se od vas tražiti da odradite 1-dnevni ogledni rok. Poslodavac vam ga mora platiti.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Najviše do mjesec dana. Tijekom tog razdoblja ugovor se može raskinuti u bilo kojem trenutku bez navođenja razloga.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, no ako možete dokazati postojanje financijskih poteškoća, poslodavci iz javnog sektora mogli bi vam ponuditi financijsku pomoć za postupak prijave.

Kada ću saznati rezultate?

Poslodavci očekuju da se nakon određenog vremena obratite tvrtki telefonom da biste saznali rezultate razgovora za posao. Tvrtke vas neće uvijek obavijestiti o rezultatima.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako vas nisu odabrali, možete zatražiti dodatne informacije. Ako možete dokazati nepoštovanje zakona o jednakim mogućnostima, moguća je službena intervencija.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Poslodavci ozbiljno shvaćaju točnost. Nemojte kasniti ili otkažite sastanak ako imate valjan razlog. U takvim slučajevima (npr. bolest) poslodavci očekuju da ćete ih unaprijed obavijestiti o tome i sami ugovoriti novi datum razgovora za posao.

Pravila odijevanja

Pravila odijevanja ovise o poslu, sektoru, radnome mjestu, kontaktu s korisnicima, nastupu, kulturi tvrtke itd. Vrlo je važno ne glumiti prilikom predstavljanja. Odijelo je obvezno za muškarce koji se prijavljuju na odgovorna radna mjesta. Kravata više nije obvezna.

„Već sam znao nekoliko stvari o životu u Mađarskoj jer sam studirao ondje, no EURES mi je pomogao s ‚tehničkim‘ pojedinostima života u dvije zemlje, primjerice s razlikama u poreznim sustavima i sustavima socijalnog osiguranja. Kada se preselite u novu zemlju, ne znate što očekivati. Svaka je zemlja jedinstvena na svoj način pa su ti savjeti neprocjenjivi.“

Marcel, tražitelj posla iz Njemačke koji živi u Mađarskoj, a putuje na posao u Austriju

POLJSKA

Službeni jezik → **poljski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **38,5 milijuna**

Glavni grad → **Varšava**

Valuta → **poljski zlot (PLN)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+48**

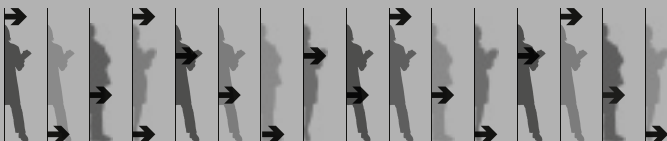
Internetska domena → **.pl**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U POLJSKU?

Poljska je bogata prirodnim ljepotama, od 500 km duge obale Baltičkog mora, prostranih područja s jezerima i gustim šumama koje pokrivaju gotovo trećinu njezina teritorija do planina na jugu.

Također je jedina zemlja u Europi koja je postojano preživjela sveobuhvatnu financijsku i gospodarsku krizu. U zadnje se vrijeme ulaže trud u privlačenje međunarodnih kapitalnih ulaganja i ulagača da bi se pokrenuli novi projekti u Poljskoj.

Zemlja ima dinamičan i rastući sektor informacijskih i komunikacijskih tehnologija u kojem postoji potražnja za programerima, web-dizajnerima, softverskim programerima i administratorima baza podataka. Međunarodne tvrtke istodobno imaju potrebu za ljudima s poznavanjem jezika za poslove agenata i savjetnika službe za korisnike i tehničke potpore, recenzenata sadržaja, ispitivača igara, voditelja projekata te financijskih i logističkih stručnjaka.

POTRAGA ZA POSLOM

Poslove objavljuju zavod za zapošljavanje (regionalni i mjesni uredi za rad), privatne agencije za zapošljavanje, novine i mrežni portali koji nude poslove.

Savjeti za prijave za posao

Najčešći način prijave jest slanje životopisa i molbe. Poslodavac po pravilu zahtijeva da se prijava pošalje e-poštom ili običnom poštom.

Prilikom elektroničkog slanja prijave obvezno napomenite za koje se slobodno radno mjesto prijavljujete, najbolje u retku za predmet poruke. Životopis bi trebao biti pisan računalom i u njemu bi se trebao nalaziti popis radnog iskustva, vještina i obrazovanja u obrnutom kronološkom redoslijedu. Molba bi trebala biti duga najviše jednu stranicu, a životopis najviše dvije stranice. Format Europass dobar je primjer životopisa.

Prilikom slanja otvorene molbe tražite-lji posla trebali bi uz nju poslati životopis. Također bi se trebali pripremiti za razgovor za posao.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Fotografija daje prednost, no nije obvezna.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne postoji sklonost rukom pisanim prijavama.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Prihvaća se, no nije u širokoj primjeni.

Uspostava kontakta telefonom

Prilikom telefonskog razgovora kandidati se moraju predstaviti i navesti zašto zovu. Nemojte zamoliti nekoga da zove u vaše ime i budite spremni zapisati informacije koje s vama podijeli poslodavac.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

U nekim bi slučajevima preslike potvrda, diploma itd. trebale biti priložene u životopis. Poslodavci ih uzimaju u obzir pri odluci žele li vas pozvati na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Obično prođe jedan do dva mjeseca.

Priprema za razgovor za posao

Kandidati bi trebali skupiti što je više moguće informacija o tvrtki prije razgovora za posao. Trebali bi biti spremni pokazati motivaciju i raspravljati o tome što mogu

raditi, što znaju i tko su, ali bi trebali imati i vlastita pitanja.

Poslodavci se usredotočuju na to ima li kandidat odgovarajuće znanje i razmišlja li kreativno. Traže komunikativne ljude s pozitivnim stavom. Poslodavac može angažirati stručnjaka za neverbalnu komunikaciju na razgovoru za posao da bi potvrdio usklađenost kandidatove verbalne i neverbalne komunikacije.

Tko je prisutan?

Na razgovoru za posao obično su prisutna dva predstavnika poslodavca. Ako je riječ o testiranju, kandidat bi mogao biti sam ili u skupini.

Hoćemo li se rukovati?

Hoćete li se rukovati, odluka je poslodavca ili regrutera. Nemojte vi prvi pružiti ruku.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao obično traje od 45 minuta do sat vremena. Ako je riječ o testiranju, ono može trajati od 2 do 3 sata. Po pravilu svaki razgovor za posao ima određenu strukturu.

- Uvod: prvi je dio razgovora za posao informativan. Osoba koja vodi razgovor upoznat će kandidata s uvjetima sastanka, radnim mjestom, odgovornostima itd. i pokušati stvoriti ugodno ozračje.
- Upoznavanje s radnim iskustvom: u ovom će dijelu regruter postaviti činjenična pitanja radi prikupljanja informacija. Ona će

biti povezana s osobnim podacima, radnim iskustvom, obrazovanjem, zvanjem itd.

- Tumačenje činjenica: ovaj se dio sastoji od tumačenja činjenica prikupljenih tijekom drugog dijela razgovora. Ispitivač će pitati kandidata na koji način njegovo obrazovanje i radno iskustvo odgovaraju radnome mjestu za koje se prijavljuje. Na taj se način otkrivaju kandidatova motivacija, stajališta i vrijednost koju pridaje poslu.
- Osobna mišljenja, razmatranja, stajališta: tijekom ovog dijela kandidati izražavaju svoje osobno mišljenje i pokazuju na koji način razmišljaju pri donošenju odluka na poslu (poslodavac ili osoba koja vodi razgovor za posao postavlja pitanja o motivima osobnih odluka).
- Sažetak: u ovom dijelu kandidati mogu postaviti pitanja o temama koje nisu dotad pokrivene. Ispitivači bi trebali ponuditi informacije o sljedećim fazama postupka zapošljavanja.

Pripremite se za škakljiva pitanja poput ovih:

- Što ćete raditi za 5 godina?
- Kako biste riješili sukob na poslu?
- Čime se bavite u slobodno vrijeme?
- Kakvu plaću očekujete?

Kada pitanje nije prikladno?

Postoje zakoni protiv diskriminacije na temelju spola, dobi, invaliditeta, rase, etničkog podrijetla, nacionalnosti, spolnog opredjeljenja, političkih uvjerenja, vjerske pripadnosti i članstva u sindikatu. Kandidat ima pravo odbiti odgovoriti na diskriminacijska pitanja. Pitanja o vašim seksualnim sklonostima, političkom usmjerenju, trudnoći ili vjeri nisu prihvatljiva.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference nisu česta pojava. Umjesto njih predaju se pisana potvrda o zaposlenju i dokumenti povezani s obrazovanjem. Ako ipak želite predati reference, navedite prijašnje poslodavce ili nastavnike kao referentne osobe. Po pravilu nisu potrebna pisma preporuke, iako mogu biti korisna ako ih je napisao ugledni poslodavac. Za poslove u javnom sektoru potrebna je izjava da kandidati nisu kažnjavani ili počinili porezno kazneno djelo.

Pregovori o plaći i povlasticama

Uvjeti plaće utvrđeni su u sljedećem:

- ugovorima tvrtke ili kolektivnim ugovorima (koje sklapaju poslodavci s aktivnim sindikatima u tvrtki),
- propisima o plaći (u slučaju poslodavca s najmanje 20 zaposlenika koji nemaju ugovore tvrtke ili kolektivne ugovore), i/ili
- ugovorima o radu.

Zaposlenici su obično plaćeni po jedinici vremena (sat, dan ili mjesec) ili, u nekim slučajevima, po jedinici obavljenog posla (po učinku). Zaposleniku se isplaćuje plaća barem jedanput mjesečno na prije toga utvrđeni datum.

Kandidati moraju pregovarati o plaći s poslodavcem prije potpisivanja ugovora. Bonusi ovise o postignutim rezultatima. Tijekom godišnjeg odmora zaposlenik prima redovitu plaću utvrđenu ugovorom o radu. Povlastice koje nisu utvrđene zakonom jesu bonovi za prehranu, mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, božićnica, nagrada za posebna postignuća i izvedbu te poticaj za osobni razvoj, osobito u privatnom sektoru.

Vrlo je malo prostora za pregovore u javnom sektoru.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Poslodavci će vam prije ponuditi pokusni rok od 1 do 3 mjeseca umjesto 1-dnevnog oglednog roka.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Potražiti u prethodnom tekstu.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Po pravilu ne. O tome biste trebali pregovarati.

Kada ću saznati rezultate?

Unutar 1 do 2 tjedna. Ako ne saznate dotad, nazovite poslodavca.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako vam je rečeno da će vam se netko obratiti nakon razgovora za posao, a taj je rok prošao, nazovite i raspitajte se o rezultatima razgovora za posao. Nećete pogriješiti ako pitate. To pokazuje da ste zainteresirani za posao.

Ako vam ne ponude posao, možete pitati koji je razlog za tu odluku. Pokušajte saznati koji su čimbenici bili odlučni da su vas odbili. To bi vam moglo pomoći u budućnosti.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Uvijek dođite na vrijeme. Poštujte ispitivačevo vrijeme.

Pravila odijevanja

Odjenite se profesionalno za razgovor za posao, čak i ako je radno okruženje ležerno.

Muškarci: odijelo neutralne boje, košulja dugih rukava i kravata, tamne čarape i konzervativne kožne cipele, malo ili nimalo nakita, uredna i profesionalna frizura, umjerena količina losiona poslije brijanja, uredno podrezani nokti i poslovna torba ili aktovka.

Žene: tamni kostim sa suknjom dovoljno dugom za udobno sjedenje, odgovarajuća bluza, konzervativne cipele, najlonke neutralnih boja, mala količina nakita (bez visećih naušnica ili mnoštva narukvica), profesionalna frizura, umjerena količina šminke i parfema, čisti te uredni i manikirani nokti, poslovna torba ili aktovka.

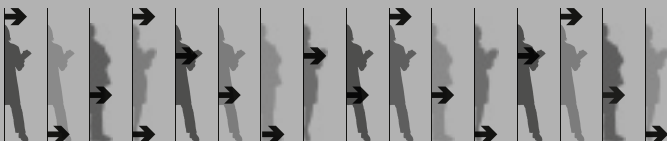
PORTUGAL

Službeni jezik → **portugalski**
 Vlada → **parlamentarna republika**
 Stanovništvo → **10,5 milijuna**
 Glavni grad → **Lisabon**
 Valuta → **euro (EUR)**
 Član EU-a ili EGP-a → **EU-a**
 Pozivni broj → **+351**
 Internetska domena → **.pt**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U PORTUGAL?

Portugal i njegovi teritoriji – Azori i Madeira – popularna su turistička odredišta. Osim turizma, najviše poslova nalazi se u uslužnom sektoru. U proizvodnji je zaposleno manje od 20 % radne snage. Temelji se na tradicionalnim proizvodima kao što su tekstil, odjeća, obuća, pluto, proizvodi od drva, pića, keramika, staklo, konzerviranje ribe, obrada kovina, prerada nafte i kemikalije. Zemlja je povećala svoju ulogu u europskom automobilskom sektoru, a središte je industrije za izradu kalupa svjetske klase.

Gotovo je 4 od 10 mladih nezaposleno, a plaće su među najnižima po glavi stanovnika u EU-u. Unatoč tome, postoji potražnja u određenim sektorima, kao što je potražnja za sezonskim radnicima u turizmu i poljoprivredi, liječnicima, IT stručnjacima i profesionalcima s poznavanjem jezika koje je teško pronaći u Portugalu.

POTRAGA ZA POSLOM

Slobodna radna mjesta objavljuju se u novinama, u centrima za zapošljavanje, privatnim agencijama za zapošljavanje, profesionalnim i sindikalnim udrugama, supermarketima, općinama, župama, drugim javnim objektima i sve više putem (javnih i privatnih) mrežnih banaka za zapošljavanje.

Neki tražitelji posla sve više primjenjuju proaktivni pristup i šalju otvorene molbe, objavljuju oglase i životopise na internet-skim stranicama te u sveučilišnim uredima za karijeru, koriste se društvenim medijima i čak postavljaju internetske stranice.

U zemlji u kojoj je više od 90 % malih tvrtki, osobna poznanstva još uvijek su najučinkovitiji način pronalaska slobodnih radnih mjesta i pristupa potencijalnim poslodavcima. Ako imate društvenu mrežu u Portugalu, nemojte se ustručavati koristiti se njome.

Savjeti za prijave za posao

Gotovo je nemoguće ispuniti sve zahtjeve navedene u oglasu za posao. No nemojte da vas to zastraši. Ako ispunjavate većinu od njih, nemojte se ustručavati prijaviti. Portugalski su poslodavci fleksibilni po tom pitanju.

Većina prijava mora sadržavati molbu i životopis (iako molba ne treba biti priložena ako se izričito ne zahtijeva). Pripremite životopis na portugalskome ako možete. Mora

biti kratak i jasan (najviše dvije stranice) te prilagođen svakoj prijavi.

Kada se prijavljujete e-poštom, molbu unesite izravno u tekst poruke e-pošte. Trebate priložiti samo životopis. Napišite kratke odlomke, izbjegavajte neformalne simbole i kratice koje se često rabe u e-pošti i tekstovnim porukama. Ako se prijavljujete poštom, molba ne smije biti dulja od jedne stranice A4 i mora biti pisana računalom.

Obvezno poštujujte rokove, osobito ako se prijavljujete iz inozemstva. Pobrinite se da ranije predate prijavu kako biste sudjelovali od početka postupka odabira i provjerili nije li tvrtka već izabrala kandidata.

Otvorene molbe mogu biti vrlo korisne. Mnoge portugalske tvrtke arhivirat će primljene životopise i najprije njih pregledati kada imaju slobodno radno mjesto kako bi uštedjeli vrijeme i troškove objave oglasa za posao.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Profesionalna fotografija poput one za putovnicu u životopisu može biti korisna, iako se obično ne zahtijeva.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Posljednjih godina napušten je običaj pisanja prijave rukom, iako je za neke poslodavce i dalje poželjan. Provjerite to ako prvi kontakt uspostavljate telefonom.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Portugalski se poslodavci privikavaju na format životopisa Europass, iako je možda još uvijek poželjniji portugalski format životopisa dug najviše dvije do tri stranice.

Uspostava kontakta telefonom

Nazovite samo ako je to navedeno u oglasu. Ako zovete, pokušajte razgovarati na portugalskome i jasno se predstavite. Pitajte s kime morate razgovarati i obratite im se imenom. Imajte spreman životopis i budite spremni predstaviti se i odgovoriti na pitanja. Pripremite vlastita važna pitanja i zapišite podatke o razgovoru za posao. Ako ugovarate razgovor za posao, pitajte koje dokumente morate ponijeti sa sobom.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, osim ako to nije navedeno u oglasu za posao. Međutim, ponesite presliku na razgovor za posao. Ako je vaša prijava uspješna, tražit će od vas dokumente pri formalizaciji ugovora.

Kada nosite preslike diploma ili kvalifikacija na razgovor za posao, pomnijivo ih odaberite i budite svjesni da portugalski poslodavci možda ne poznaju obrazovni sustav i sustav osposobljavanja te znanja i vještine koje ste stekli u svojoj domovini. Dokumenti kao što su dopunska isprava Europass o diplomu ili dopunska potvrda može biti korisna.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U oglasu za posao moglo bi pisati da posao počinje „što je prije moguće“, no postupak odabira traje u prosjeku 2 do 3 mjeseca. Nekvalificirana ili privremena radna mjesta mogu se popuniti unutar tjedan dana.

Priprema za razgovor za posao

Razgovor za posao po pravilu ne traje dulje od 45 minuta. Testiranje može potrajati pola dana zajedno s pauzama.

Tko je prisutan?

Po pravilu jedan ispitivač.

Hoćemo li se rukovati?

Da, rukujte se ako vam se ponudi ruka.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Ne postoji uobičajena struktura, no možete očekivati pitanja o sljedećim temama:

osobni podaci (zemlja rođenja, mjesto studiranja, obitelj itd.),

vaš životopis: vaše obrazovanje/profesionalno iskustvo i druge aktivnosti/hobiji,

vaša motivacija po pitanju tvrtke i radnog mjesta, i

vaše osobne i društvene vještine (jasna pitanja o vama, vašim stajalištima, odlukama, nedostacima).

U drugom dijelu razgovora ispitivač će vas upoznati s tvrtkom i radnim mjestom. U tom dijelu možete postaviti pitanja o samostalnosti i odgovornostima, putnim zahtjevima, radnom vremenu, očekivanoj plaći itd.

Na samom kraju poslodavac će vam obično reći kada će vas obavijestiti o svojoj odluci. Tada im trebate zahvaliti na sastanku.

Videokonferencija ili Skype rijetko se rabe za razgovore za posao, no vjerojatno će se sve češće rabiti za prvi odabir međunarodnih kandidata.

Kada pitanje nije prikladno?

Pitanja o vjerskoj pripadnosti, političkom i spolnom opredjeljenju smatraju se iznimno privatnima. Međutim, postoji opće uvjerenje da se dotiču češće (čak i na suptilan način) nego u drugim europskim zemljama.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Nije uobičajena praksa u Portugalu tražiti reference ili čitati pisma preporuke, iako ih neki poslodavci mogu smatrati prednošću.

Pregovori o plaći i povlasticama

Najčešće se govori o mjesečnoj plaći. Nemojte zaboraviti da redovito zaposlenje u Portugalu podrazumijeva 14 mjesečnih plaća po godini (tj. obuhvaća plaćeni godišnji odmor i božićnicu koji se isplaćuju

u svibnju/lipnju odnosno studenome/prosincu), iako se to trenutačno mijenja zbog izvanrednih vladinih mjera. Ako vas zaposli multinacionalna kompanija, možete pregovarati o godišnjoj plaći, kao i naknadama i drugim povlasticama.

Godišnji bonusi za produktivnost nisu uobičajena pojava, iako može postojati mogućnost isplate bonusa na kraju godine ovisno o ostvarenoj dobiti. Samo u velikim tvrtkama ili tvrtkama srednje veličine, uglavnom međunarodnim, godišnji bonusi nužno su dio politike o plaćama.

Druge povlastice mogu obuhvaćati sljedeće: poboljšanu policu zdravstvenog osiguranja ili zdravstvene usluge u slučaju većih tvrtki te mobilni telefon i službeni automobil uglavnom za više osoblje (voditelje i direktore), iako ta praksa polako nestaje.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Sve više izlazi iz prakse. Neki poslodavci radije sklapaju kratkoročni ugovor (npr. 3 do 6 mjeseci) da bi provjerili zaposlenika.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Zakonski pokusni rok razlikuje se ovisno o trajanju ugovora i složenosti uloge. Pri kratkoročnim ugovorima on može trajati do 1 mjeseca. Pri ugovorima na neodređeno vrijeme obično traje između 3 i 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

To nije česta pojava, osim ako poslodavac očajnički ne traži određene vještine, profesionalne kvalifikacije ili profil osobe.

Kada ću saznati rezultate?

Nije uobičajeno primiti odgovor na prijavu. Ako ste bili na razgovoru za posao, mogli biste pitati kada možete očekivati informaciju o odluci. Ako poslodavac ne odgovori u tom roku, pristojnim pozivom kao podsjetnikom možete ponovno iskazati svoje zanimanje. Međutim, ne smijete biti previše nasrtljivi.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nije uobičajeno tražiti povratne informacije nakon razgovora za posao.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Pokušajte stići barem 10 minuta prije razgovora za posao.

Pravila odijevanja

Odjenite se u skladu s prilikom. Čak i ako poslovna haljina nije važna za posao, pokazat će vaš profesionalizam i poštovanje prema poslodavcu ili ispitivaču. Izbjegavajte prekomjernu količinu šminke ili nakita, *piercing*, vidljive tetovaže i radikalne frizure.

RUMUNJSKA

Službeni jezik → **rumunjski**

Vlada → **predsjednička republika**

Stanovništvo → **20,1 milijun**

Glavni grad → **Bukurešt**

Valuta → **rumunjski lev (RON)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

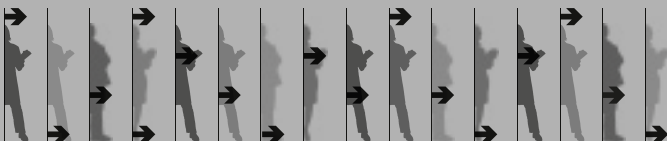
Pozivni broj → **+40**

Internetska domena → **.ro**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U RUMUNJSKU?

Prirodne su atrakcije ušće Dunava, obala Crnog mora i Karpati. Zapadno od gorja prostire se povijesna regija Transilvanija, sa srednjovjekovnim gradovima i bajkovitim dvorcima te je neizostavno odredište svih ljubitelja knjiga o vampirima.

Rumunjska je zadnjih godina privukla znatnu količinu stranih ulaganja i doživjela znatan porast u privatnom sektoru, djelomično zahvaljujući tome što ima jednu od najnižih stopa poreza u Europskoj uniji – proporcionalna porezna stopa od 16 %. Iako su plaće među najnižima u Europi, nezaposlenost je također niska. Ima veću industrijsku i poljoprivrednu bazu, no ti su sektori u padu u korist uslužnog sektora – trgovina i brzo rastući turistički sektor. Slobodna radna mjesta najčešće se objavljuju za tekstilnu industriju, upravljanje teretima, montažu dijelova, ambalažu, građevinarstvo i prodaju.

POTRAGA ZA POSLOM

Najbolje mjesto za traženje niskokvalificiranih i nekvalificiranih poslova jesu novine ili mjesni zavodi za zapošljavanje. Visokokvalificirani i visokoobrazovani tražitelji posla imaju naviku tražiti posao na internetu.

Savjeti za prijave za posao

Kandidat koji je zainteresiran za slobodno radno mjesto može se izravno prijaviti poslodavcu slanjem e-poruke ili telefonskim pozivom.

Regruter će odlučiti hoće li se razgovor za posao temeljiti na sukladnosti vašeg životopisa i njihovih zahtjeva. Molba je važna za visokokvalificirana radna mjesta (liječnici, inženjeri) i ne smije biti dulja od dvije stranice. Molba nije važna za poslove za koje je potreban niski stupanj kvalifikacija/obrazovanja.

Poslodavci mogu organizirati nekoliko razgovora za posao, pri čemu se prvi razgovor za posao najčešće obavlja telefonom. Tijekom telefonskog razgovora za posao regruter će potvrditi jesu li podaci iz životopisa istiniti i zatražit će dodatne informacije o kandidatovim vještinama, sposobnostima i profesionalnom iskustvu. Telefonski razgovor za posao traje otprilike 10–15 minuta.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Po pravilu fotografija nije potrebna, osim ako je poslodavac ne spomene u oglasu za posao.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, danas su poželjnije prijave ispisane na pisaču.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Format životopisa Europass nije prihvaćen i u širokoj primjeni, no ipak ga preporučujemo. Osobe s visokim obrazovanjem često ga rabe, dok ga oni s nižim obrazovanjem kvalifikacijama ne rabe jer ga smatraju prilično dugim i složenim.

Uspostava kontakta telefonom

Cilj telefonskog poziva obično bi bilo ugovaranje datuma i vremena za razgovor za posao. Možete zvati čak i ako ste poslali životopis nekoliko tjedana prije, a niste dobili odgovor. Unaprijed pripremite što želite reći te budite kratki i jasni. Predstavite se, podsjetite poslodavca da ste nedavno predali životopis i napomenite za koje ste radno mjesto zainteresirani. Razgovor bi trebao biti kratak. Nemojte nazivati nekoliko puta.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Samo ako ih zatraže. Neki poslodavci zahtijevaju presliku diplome na početku postupka, dok drugi zapošljavaju kandidate bez toga.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

U pravilu dva do četiri tjedna, no razlikuje se. Ponekad poslodavac želi razgovarati s

više kandidata ili zahtijeva dodatne dokumente o kandidatovu prijašnjem radnom iskustvu ili studiju.

Priprema za razgovor za posao

Mnoge tvrtke obavljaju telefonski razgovor za posao prije odluke o sastanku uživo. Pritom se važno pripremiti kao za razgovor za posao uživo i jasno pokazati svoju osobnost od samog početka razgovora. Nemojte prekidati osobu dok govori i pobrinite se da razumijete pitanje prije nego na njega odgovorite.

Obvezno saznajte na kojem području djeluje tvrtka i koji su zahtjevi radnog mjesta. Rekruter će očekivati profesionalni stav i zahtijevat će poštenu i iskrenu raspravu. Usredotočite se na pojedinosti iz životopisa. Poslodavci znaju da je dio životopisa s vještinama i sposobnostima po pravilu malo uljepšan.

Tko je prisutan?

Uobičajeno je da su prisutni predstavnik ljudskih potencijala zadužen za postupak zapošljavanja, voditelj odjela za koji je raspisano slobodno radno mjesto i u nekim slučajevima glavni direktor/predsjednik tvrtke.

Hoćemo li se rukovati?

Da, u Rumunjskoj je pristojno rukovati se.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Kada regruter odluči da se želi sastati s vama, razgovor za posao može trajati između 30 minuta i 2 sata. Važni su svi aspekti verbalne i neverbalne komunikacije. Rekruter će razmatrati pozitivne i negativne komunikacijske vještine te ih analizirati kako bi vas ocijenio.

Većina poslodavaca koristi polustrukturirani razgovor za posao. Struktura može biti sljedeća na prvom sastanku:

- neobvezni razgovor kako biste se opustili,
- predstavljanje regrutera i kandidata,
- pitanja o iskustvu, vještinama i znanju; potvrda informacija iz životopisa,
- regruter će vas obavijestiti o zahtjevima i glavnim odgovornostima radnog mjesta te općenito o tvrtki: u kojim sektorima djeluje, njezina postignuća itd.,
- regruter će provjeriti jeste li razumjeli sve o čemu ste raspravljali,
- vaša pitanja, primjerice: Koji je radni raspored? Koju plaću nudite? Postoji li pauza za ručak?

Preporučuje se da pripremite pitanja prije sastanka, no budite fleksibilni i pokušajte smisliti druga pitanja koja bi se mogla pojaviti tijekom razgovora za posao.

Ozračje bi trebalo biti otvoreno, opušteno i komunikativno. Obvezno zauzmite profesionalni stav i objasnite svoju motivaciju za posao.

Kada pitanje nije prikladno?

U Rumunjskoj postoje zakoni protiv diskriminacije.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Poslodavci po pravilu traže reference ili pisma preporuke.

Svi poslodavci zahtijevaju potvrdu o nekažnjavanju (tj. imate li kaznenu evidenciju). Po pravilu morate to dokazati za svako radno mjesto.

Pregovori o plaći i povlasticama

Možete pregovarati o plaći i povlasticama koje nisu utvrđene zakonom te drugim povlasticama. Plaća se navodi u mjesečnom iznosu. O plaćenim godišnjim odmorima i godišnjim bonusima pregovara se zasebno. Ako su ponuđene, najčešće povlastice koje nisu utvrđene zakonom jesu bonovi za prehranu i plaćeni godišnji odmor. Odjel za ljudske potencijale obično je odgovoran za pregovore. Oni su upoznati s najvećim iznosom plaće koju tvrtka može ponuditi za određeno radno mjesto. Konačna je odluka u rukama uprave tvrtke.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

U rumunjskom zakonu o radu spominje se mogućnost oglednog roka do 90 dana za radna mjesta koja nisu menadžerska i do 120 dana za menadžerske položaje.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Prema zakonu o radu svaka kategorija radnika ima pokusni rok.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, u Rumunjskoj poslodavac neće pokriti te troškove.

Kada ću saznati rezultate?

Regruter će vam na razgovoru za posao reći jeste li primljeni ili ne ili kada će vam se ponovno obratiti.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako vam se nitko ne javi ubrzo nakon razgovora za posao, možete pretpostaviti da vas nisu odabrali. Poslodavci po pravilu ne obavješćuju neuspjeшне kandidate o ishodu. Međutim, prihvatljivo je nazvati poslodavca radi povratnih informacija.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je veoma važna. Morate poštovati ugovoreno vrijeme razgovora. Međutim, ako kasnite nekoliko minuta, poslodavac će to razumjeti ako imate vrlo dobar razlog za to.

Pravila odijevanja

Budite dostojno i pristojno odjeveni.

Još koji dodatni savjet?

Nemojte lagati o svojim kvalifikacijama, iskustvu, vještinama ili znanju tijekom postupka prijave. Budite realistični i iskreni. Kandidati moraju biti razumni i iskreni ako žele biti uspješni.

ŠVICARSKA

Službeni jezici → **francuski, njemački, talijanski, retoromanski**

Vlada → **predstavnička izravna demokracija**

Stanovništvo → **8 milijuna**

Glavni grad → **Bern**

Valuta → **švicarski franak (CHF)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EFTA-e**

Pozivni broj → **+41**

Internetska domena → **.ch**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ŠVICARSKU?

Švicarska ima jedno od najjačih gospodarstava u svijetu. Najveći dio otpada na proizvodnju kemikalija, zdravstvenih i farmaceutskih proizvoda te znanstvenih i preciznih instrumenata.

Velika je potražnja za visokokvalificiranim stranim radnicima nakon promjena u pravilima slobode kretanja. Više od četvrtine stalnih zaposlenika strani su državljani, a još mnogo njih radnici su na kratko razdoblje ili radnici koji putuju preko granice. Većina poslova u Švicarskoj otpada na uslužni sektor, četvrtina na industriju i trgovinu te 4 % na poljoprivredu. Došlo je do znatnog pada u bankarstvu, no do porasta u osiguranju. Jaka valuta dovela je do pada broja turista, što je utjecalo na poslove u tom sektoru. Najčešći su oglasi za posao za kvalificirane građevinske radnike i profesionalne njegovatelje.

POTRAGA ZA POSLOM

Osim traženja posla u novinama i na internetu, u Švicarskoj je uobičajeno raspitati se kod osoba u vašoj privatnoj mreži ako imaju kontakte u tvrtki koji vas mogu uputiti u potrebe za osobljem. Na temelju te informacije možete napisati jednostavnu molbu.

Savjeti za prijave za posao

Pisane prijave u širokoj su primjeni za zapošljavanje stručnjaka i voditelja. S niskokvalificiranim radnicima prvi se kontakt uspostavlja telefonom ili na internetu. Nemojte slati dokumente koji ostavljaju dojam da su pripremljeni za opću uporabu. Nikada nemojte spominjati referentne osobe ili pisma preporuke u molbi ili životopisu.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Da, poželjna je fotografija dobre kvalitete.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Nikako, one nisu poželjne.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ne, u potpunosti je nepoznat.

Uspostava kontakta telefonom

To je najbolji način za dobivanje posla u turizmu, građevinarstvu i sektoru čišćenja.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ako je tako navedeno u oglasu, uz molbu priložite presliku diplome najviše razine. Međutim, nemojte ju priložiti ako šaljete otvorenu molbu. Predajte ju prilikom prvog sastanka u tvrtki.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Od 1 tjedna za poslove u hotelima i restoranima do nekoliko tjedana za menadžerske poslove u javnoj upravi ili međunarodnim tvrtkama.

Priprema za razgovor za posao

Unaprijed proučite tvrtku: saznajte sastav upravnog odbora, broj zaposlenika, gospodarski sektor u kojem djeluje, konkurente i korisnike. Proučite njihovu politiku o okolišu, stav o poštenom trgovanju i postoji li povelja društva ili etička povelja. Imajte na umu njihovu opću reputaciju i reputaciju kao poslodavca.

Najčešća pitanja koja možete očekivati o vlastitim sposobnostima jesu pitanja o vašim prednostima i nedostacima, fleksibilnosti i geografskoj mobilnosti, dostupnosti i očekivanoj plaći.

Ispitivači će uzeti u obzir vaše poznavanje jezika koji se koristi za posao, odjeću, pristojnost, ton glasa i iskazano poštovanje. Obvezno je da se dobro pripremite i date pozitivne odgovore na škakljiva pitanja.

Važno je dati specifične primjere situacija koje se odnose na tražene odgovore i dokazati da doista imate iskustva u tim situacijama. Tijekom razgovora za posao za poslove

koji zahtijevaju poznavanje nekoliko jezika ispitivači bi se mogli prebaciti na jedan od tih jezika pa budite iskreni kada u životopisu navodite razinu znanja pojedinih jezika.

Tko je prisutan?

Ovisno o radnome mjestu i postojanju odjela za ljudske potencijale, prisutne mogu biti dvije do tri osobe. U manjim tvrtkama mogao bi to biti samo poslodavac.

Hoćemo li se rukovati?

Da, rukujte se sa svima koji su prisutni na razgovoru za posao.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Razgovor za posao ima vrlo specifičnu strukturu: ispitivač se predstavi, odredi trajanje razgovora i njegove ciljeve, a zatim ukratko predstavi tvrtku i radno mjesto. Zatim zatraži kandidate da se predstave i objasne svoju motivaciju. Nakon toga slijede detaljnija pitanja. Na kraju razgovora za posao kandidati moraju navesti svoja očekivanja te ako su i dalje zainteresirani za posao, ugovoriti novi sastanak.

Uobičajena su najmanje dva razgovora za posao. Svaki traje u prosjeku 90 minuta (manje od sat vremena za niskokvalificirane poslove).

Ako je ispitivač stručnjak za ljudske potencijale, otprilike polovica pitanja bit će povezana s vašim društvenim i osobnim sposobnostima. Iskoristite tu priliku da biste pokazali motivaciju za posao i pokušali istaknuti svoje vještine i prednosti.

Kandidat mora pokazati iskreno zanimanje za posao, biti pošten i iskren te pozorno slušati. Na prvom razgovoru za posao trebali biste pitati je li moguće praviti bilješke. Također biste trebali pričekati da od vas zatraže da postavite pitanja.

Kada pitanje nije prikladno?

Sljedeće se teme smatraju privatnima: seksualnost, namjera o vjenčanju, političko usmjerenje, plaća na prijašnjem poslu, zdravstveno stanje i prisilni otkaz s prijašnjeg posla. Unatoč tome, neki poslodavci mogli bi kandidatkinjama postaviti pitanja o planiranju obitelji.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Na zahtjev biste trebali ponuditi popis imena osoba koje mogu biti referentne osobe. Pisma preporuke rijetko se koriste. Ako vam je potrebna potvrda o nekažnjavanju, to je obično navedeno u oglasu za posao.

Pregovori o plaći i povlasticama

Da biste uspješno pregovarali o ugovoru i radnim uvjetima, trebali biste biti upoznati s uobičajenim praksama u sektoru i izbjegavati sitničavost. U sektoru u kojem je plaća službeno dogovorena, primjerice javni i polujavni sektor, postoji vrlo malo prostora za pregovore.

Za poslove s minimalnom i niskom plaćom može se dogovoriti bonus 5–10 % na plaću koju je predložila tvrtka. Za menadžerske poslove često je kandidat taj koji daje prvi

prijedlog o plaći. Da bi to bilo prihvatljivo, važno je biti upoznat sa sektorom i običajima tvrtke. Nemojte zaboraviti da postoje velike regionalne razlike u plaći u Švicarskoj. U mnogim poduzećima plaća je ženama barem 15 % manja od plaća muškaraca.

Normalnim dijelom plaće smatra se 13. mjesečna plaća. Neke tvrtke nude čak i 14. mjesečnu plaću. Bonusi se isplaćuju samo ako ostvarite ciljeve.

Plaća u Švicarskoj vrlo je visoka, no ne obuhvaća mnoge povlastice koje nisu utvrđene zakonom, osim ako nije riječ o visokim menadžerskim poslovima. Najčešće povlastice koje nisu utvrđene zakonom, a o kojima se može pregovarati jesu: vrijeme koje se potroši na putovanje može se smatrati radnim vremenom, zdravstveno osiguranje, dodatni doprinosi poslodavca u mirovinsko osiguranje i službeni automobil. O tim se povlasticama može pregovarati osim ako nisu već utvrđene općim ugovorima između udruga poslodavaca i sindikata.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni rok česta je pojava za niskokvalificirana radna mjesta. Uobičajen je 1-dnevni ogledni rok za hotelske poslove i poslove čišćenja. Mora biti plaćen. Možete odbiti odraditi ogledni rok ako poslodavac traži da bude neplaćen. Evaluacija može potrajati od 1 do 2 dana, no nećete biti plaćeni za to.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Na početku svakog ugovora o radu postoji pokusni rok koji često služi kao testno razdoblje. Ono može trajati najviše 3 mjeseca.

Tijekom tog razdoblja možete odmah dati ili dobiti otkaz dokle god se poštuju ugovoreni otkazni rokovi.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, osim ako je riječ o javnim uslugama.

Kada ću saznati rezultate?

Obavijestit će vas telefonom, pismom ili e-poštom. Samo kada zaprimite pismenu potvrdu, možete smatrati da je postupak zaključen.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Poslodavac ne očekuje da tražite povratne informacije nakon razgovora za posao ili rezultata testiranja, no uvijek možete reći da vas zanimaju i vidjeti kako poslodavac reagira na to.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Dodite nekoliko minuta ranije na razgovor za posao. Možete očekivati da će poslodavac također doći na vrijeme.

Pravila odijevanja

Saznajte koja su pravila odijevanja za sektor i radno mjesto te nemojte pretjerivati. Upadljiva odjeća i nakit prikladni su samo za određena radna mjesta, primjerice za prodavačice nakita ili luksuznih proizvoda.

SLOVENIJA

Službeni jezik → **slovenski**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **2,1 milijun**

Glavni grad → **Ljubljana**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

Pozivni broj → **+386**

Internetska domena → **.si**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U SLOVENIJU?

Slovenija je vrlo privlačna planinarima i skijašima zbog svojeg prekrasnog krajolika i klime na kojoj bi svatko zavidio. Smještena na jugu Alpa, bogata je sunčanim alpskim livadama prekrivenima divljim cvijećem, nježnom sredozemnom obalom i bujnim šumama koje prekrivaju 58 % njezina teritorija.

Slovenija je iznimno ovisna o uvozu i pogodila ju je svjetska recesija. Znači oporavka mogli su se vidjeti u porastu na tržištu rada 2011., no 2012. donijela je ponovni pad gospodarskih uvjeta. Još uvijek postoji potražnja za inženjerima mehanike, elektrotehnike i elektronike, zdravstvenim djelatnicima, softverskim programerima, ugostiteljskim osobljem, vozačima teretnih vozila i zavarivačima. Osobe s diplomom iz humanističkih i društvenih znanosti bez radnog iskustva i nekvalificirani radnici suočavaju se s najvećim problemima u potrazi za poslom.

POTRAGA ZA POSLOM

Osim objavljivanja oglasa za posao na mreži, u medijima i agencijama za zapošljavanje, poslodavci u Sloveniji obvezni su obavijestiti zavod za zapošljavanje o svim slobodnim radnim mjestima. Također navode žele li zaposliti međunarodne radnike iz EGP-a ili zemalja koje nisu članice.

Slovenski zavod za zapošljavanje objavljuje slobodna radna mjesta na oglašnim pločama ili internetskim stranicama, EURES-ovu portalu ili drugim medijima. Tražitelji posla registriraju se u bazu podataka životopisa zavoda za zapošljavanje što omogućuje poslodavcima da stupe u kontakt s odgovarajućim kandidatima.

„Nedavni prekogranični Slovensko-austrijski dan karijera u Mariboru privukao je više od 6 000 tražitelja posla – i na njemu su poslodavci i agencije za zapošljavanje predstavile više od 600 slobodnih radnih mjesta. Slovensko-talijanski dan karijera u gradu Kopru privukao je 2 000 tražitelja posla i 46 predstavnika poslodavaca, udruga poslodavca i agencija za zapošljavanje.”

Darja Grauf, EURES-ova savjetnica, Slovenija

Savjeti za prijave za posao

Većina prijava za posao sastoji se od molbe i životopisa. Molba bi trebala navesti poslodavca da vas pozove na razgovor za posao. Ne smije sadržavati previše pojedinosti o iskustvu i kvalifikacijama jer se to nalazi u životopisu.

Vaš životopis ne bi smio biti dulji od dvije stranice ili, još bolje, jedne stranice A4. Prijašnja zaposlenja moraju se navesti u obrnutom kronološkom redoslijedu. To također vrijedi i za dio s obrazovanjem i osposobljavanjem.

Prijava je obično napisana na slovenskome, no radnici iz drugih zemalja mogu ju napisati na drugom jeziku, najčešće na engleskome, njemačkome ili talijanskome, osobito za prekogranična radna mjesta ili prilikom prijave za posao u međunarodnoj tvrtci.

Ako šaljete otvorenu molbu, razmislite o sljedećim uvodnim odlomcima.

- „Već sam dugo vremena vaš korisnik i smatram da sam vrlo dobro upoznat s vašim područjem rada. Zbog toga bih se htio pridružiti vašoj tvrtki.”
- „Možda ćete u budućnosti biti u potrazi za kolegom s iskustvom i sposobnostima koje ja posjedujem. Dopustite mi da vam se predstavim.”

Zatim navedite svoje stručno osposobljavanje, radno iskustvo, vještine, postignuća i poznavanje stranih jezika. Objasnite zašto vjerujete da biste mogli biti od koristi.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, iako bi mogla biti korisna za određene uloge poput onih u marketingu ili u radu s klijentima.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

One su vrlo rijetke u Sloveniji.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, osobito za prijave iz inozemstva.

Uspostava kontakta telefonom

Ako zovete u vezi s poslom, budite prijateljski nastrojeni i opušteni, imajte pripremljena pitanja kao i odgovore na moguća pitanja poslodavca te obvezno završite razgovor optimističnim i stimulativnim riječima.

Poslodavac bi mogao izraziti želju da se razgovor za posao obavi telefonom ili Skypeom ako kandidat živi u inozemstvu. Također bi mogli raspravljati o sadržaju ugovora o zaposlenju s odgovarajućim kandidatima i poslati ga e-poštom ili faksom potencijalnim zaposlenicima radi pregleda. Nakon toga mogu organizirati dolazak kandidata u Sloveniju.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Preslike potvrda o obrazovanju i kvalifikacijama obično se moraju priložiti ili se prilažu svojevrijedno. Također možete navesti da ćete po potrebi dostaviti te dokumente. Preporučuje se da na razgovor za posao donesete izvornike dokumenata. Važno je predložiti dokaz jezičnih sposobnosti, računalnih vještina, dokumente o radnom iskustvu i postignućima na natječajima u kojima ste sudjelovali.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

To može biti razdoblje između 2 tjedna do mjesec dana ili više.

Priprema za razgovor za posao

Regruter će se usredotočiti na iskustvo, motivaciju i međuljudske društvene vještine. Psihološka i psihometrijska testiranja, testovi inteligencije i sposobnosti u širokoj su primjeni, osobito za poslove za koje je potreban visok stupanj obrazovanja.

Kandidati moraju pripremiti popis svojih postignuća, podrobno poznavati područje rada poslodavca, razgovarati o svojim sposobnostima i praktičnom iskustvu stečenom prijašnjim radom, navesti realistične ambicije za rad i biti sposobni izraziti sve prije navedeno na jasan i učinkovit način.

Kandidati moraju pripremiti pitanja o svojim srednjoročnim i dugoročnim ciljevima u karijeri. Najvažnije je imati jasan plan o osobnom razvoju. Neki slovenski regruteri također očekuju da navedete kakvu plaću očekujete.

Tko je prisutan?

Testiranja se obično provode u skupinama i vodi ih psiholog. Skupni sastanak također bi se mogao održati radi predstavljanja tvrtke i radnih mjesta. Jedan je razgovor za posao u pravilu dovoljan da bi se poslodavac odlučio za kandidata, no možda će biti potrebni dodatni razgovori za posao. Razgovor za posao obično traje 15–45 minuta.

Hoćemo li se rukovati?

Da, rukujte se na početku i kraju razgovora za posao.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Nakon uvoda slijedi predstavljanje tvrtke i radnog mjesta. Nakon toga poslodavac može obaviti razgovor s kandidatom kako bi pojasnio informacije iz dokumenata u prijavi. To je dio u kojem kandidati mogu pokazati originale dokumenata čije su preslike poslone u prijavi za posao. Na kraju tog dijela tražitelj posla može postaviti pitanja ako ih ima. Na samom kraju razgovora za posao ispitivač će reći kandidatu koji su sljedeći koraci. Ozračje je poslovno.

Kada pitanje nije prikladno?

Kandidat mora odgovoriti samo na pitanja koja su važna za radno mjesto za koje se prijavljuje.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Reference se očekuju. Prijašnji zaposlenik, predavač ili nastavnik može napisati pismo preporuke ili možete predati njihove kontaktne podatke tako da ih potencijalni poslodavci mogu nazvati i zatražiti njihove dojmove o vama. Dobrodošla su pisma preporuke i mogu biti vrlo korisna. Ako je potrebna potvrda o nekažnjavanju, to je navedeno u oglasu za posao.

Pregovori o plaći i povlasticama

Postoji nepisano pravilo da je poslodavac taj koji mora prvi spomenuti plaću tijekom razgovora za posao, a ne tražitelj posla. Tek tada možete reći raspon (najmanji i najveći iznos) koji smatrate prikladnim.

Plaća se sastoji od osnovice, dijela plaće koji se odnosi na učinak i bonusa. Plaća se obično navodi u mjesečnom iznosu. Plaćeni godišnji odmor i godišnji bonusi dio su ponuđene plaće.

Poslodavci su obavezni prijaviti zaposlenike u mirovinsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje te osiguranje nezaposlenih unutar 8 dana od prvog radnog dana. Također zaposleniku moraju predati presliku registracije unutar 15 dana od početka rada.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Da, mogli bi vas zatražiti da odradite ogledni rok.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Ovisi, no obično traje između 3 i 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, to nije uobičajeno u Sloveniji.

Kada ću saznati rezultate?

Poslodavci obično kažu kandidatima kada će im javiti svoju odluku.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako je poslodavac rekao da će vam javiti odluku unutar tjedan dana, možete ih nazvati nakon 1 tjedna, ne prije. Nije uobičajeno telefonom tražiti povratne informacije nakon donošenja odluke.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je važna. Dodite 5–10 minuta prije.

Pravila odijevanja

Budite poslovni, uredni i čisti. Cipele bi vam trebale biti u dobrom stanju, a frizura uredna.

Još koji dodatni savjet?

Budite originalni i iskreni. Nemojte prekidati ispitivača. Nikada nemojte govoriti neistine o sebi (vještine, kvalifikacije, iskustvo) i nikada nemojte ocrnjivati prijašnje poslodavce.

SLOVAČKA

Službeni jezik → **slovački**

Vlada → **parlamentarna republika**

Stanovništvo → **5,4 milijuna**

Glavni grad → **Bratislava**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

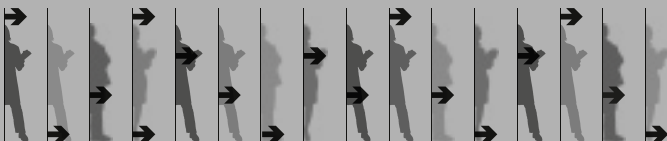
Pozivni broj → **+421**

Internetska domena → **.sk**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U SLOVAČKU?

„Tatra Tiger” (tigar s Tatra), kako nazivaju Slovačku, doživio je znatan gospodarski porast prije svjetske recesije. Od tada javili su se tek neznatni znakovi oporavka. Međutim, zadnjih je godina došlo do porasta u broju zaposlenih i broju radnih mjesta. Osim u sektoru informacijskih tehnologija, do porasta je došlo i u prijevozu i skladištenju, informacijskim i komunikacijskim aktivnostima te industrijskoj proizvodnji. Glavni su industrijski sektori proizvodnja automobila i elektrotehnika – Slovačka je najveći proizvođač automobila po glavi stanovnika u svijetu.

Osim posla, ova kompaktna kopnena zemlja nudi dobru prometnu povezanost te bezbroj prirodnih i kulturnih atrakcija, uključujući povijesne gradove, nevjerojatne špilje, prekrasan gorski krajolik i energičan sportski život tijekom zime.

POTRAGA ZA POSLOM

Oglasi za posao objavljuju se na internetu, u novinama i regionalnim novinama. Mrežni portali koji nude poslove, privatne tvrtke za zapošljavanje i zavod za zapošljavanje objavljuju slobodna radna mjesta u Slovačkoj. Ondje se nalaze svi podaci o poslovima i zahtjevima za osobe koje se prijavljuju za posao.

Savjeti za prijave za posao

Slijedite upute iz oglasa za posao. Nemojte slati istu prijavu nekolicini poslodavaca. Obratite se svakom poslodavcu zasebno. Sadržaj prijave poslane e-poštom mora odgovarati sadržaju rukom pisane prijave. Običaj je poslati molbu u kojoj objašnjavate zašto želite raditi za tvrtku, priložiti životopis i presliku diplome.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, to je uobičajeno samo s prijavama kod stranih poslodavaca.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, prihvatljive su prijave pisane računalom. Ako predajete rukom pisanu prijavu, neka obvezno bude čitljiva.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Da, često se rabi.

Uspostava kontakta telefonom

Budite pristojni i prijateljski nastrojeni u svim kontaktima s poslodavcem. Odgovorite na sva pitanja i pomnjivo opišite svoja očekivanja.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne uvijek. Ponekad se moraju priložiti s prijavom, a ponekad se moraju donijeti na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Od 2 tjedna do mjesec dana ili dulje.

Priprema za razgovor za posao

Za stručna radna mjesta očekuje se da se podvrgnete testiranju vještina. Za nekvalificirana radna mjesta očekuje se iskaz spremnosti na rad.

Dobro se pripremite za razgovor za posao. Ponesite preslike diploma, licenci i drugih potrebnih dokumenata, ukažite na rezultate vašeg rada i pokažite dokaze vašeg iskustva i vještina. Budite pristojni te odgovorajte jasno i iskreno.

Tko je prisutan?

U pravilu je tijekom razgovora za posao prisutan jedan do tri predstavnika tvrtke. Obaviti će razgovor za posao s 10–30 osoba koje su se prijavile za posao. Ponekad se mogu održati skupni razgovori za posao.

Hoćemo li se rukovati?

Ne, to je uobičajeno samo za uspješnog kandidata na kraju postupka zapošljavanja.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

U većini će slučajeva poslodavci započeti tako da predstave tvrtku i kažu što se očekuje od novog zaposlenika. Zatim će pitati kandidate da kažu zašto žele posao i da opišu svoje znanje i vještine. Poslodavac također može tražiti kandidate da se podvrgnu testiranju ili ispune obrasce. Na kraju razgovora za posao poslodavac će dati kandidatima priliku da postave pitanja.

Ozračje je formalno. Nemojte to zaboraviti i pomnjivo birajte riječi. Veći dio razgovora za posao posvećen je profesionalnim temama. Poslodavac obično nije zainteresiran za osobni aspekt.

Kada pitanje nije prikladno?

Kandidati nisu obvezni odgovoriti na pitanja o osobnom životu, vjeri i političkom usmjerenju ili bračnom stanju.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Dostavite regruteru preporuke povezane s radnim iskustvom i vještinama te kontaktne podatke osoba koje mogu potvrditi točnost tih informacija. Reference bi trebale potvrditi trajanje zaposlenja, ocijeniti rad tražitelja posla i preporučiti ga drugom poslodavcu.

Nastavnici i osobe koje rade s oružjem ili opasnim tvarima trebale bi, primjerice, imati i potvrdu o nekažnjavanju.

Pregovori o plaći i povlasticama

Tražitelji posla malokad mogu pregovarati o ugovoru i u većini slučajeva mogu ga samo prihvatiti ili odbiti. Najčešće su povlastice koje nisu utvrđene zakonom, primjerice, smještaj, službeni automobil i mobilni telefon.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Mogli bi vas zatražiti da odradite 1-dnevni ogledni rok. Budući da to nije zakonito, možete odbiti, no to bi mogao biti razlog zbog kojeg poslodavac neće primiti tražitelja posla jer će to smatrati dokazom nespremnosti na suradnju.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

U prosjeku tri mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Može se dogoditi, no to je rijetkost.

Kada ću saznati rezultate?

Jedan ili dva tjedna nakon razgovora za posao.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Nije uobičajeno tražiti povratne informacije o razgovoru za posao. Rezultati se

javljaju uspješnim kandidatima e-poštom ili telefonom.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Dodite barem 30 minuta prije sastanka.

Pravila odijevanja

Budite uredni, čisti i pristojno odjeveni. Ako je riječ o uredskome radnome mjestu, muškarci i žene moraju nositi odijelo. Nakit je prihvatljiv, no ne smije se s njim pretjerivati, već ga treba ograničiti na samo nekoliko komada.

FINSKA

Službeni jezici → **finski, švedski**

Vlada → **predsjednička republika**

Stanovništvo → **5,4 milijuna**

Glavni grad → **Helsinki**

Valuta → **euro (EUR)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

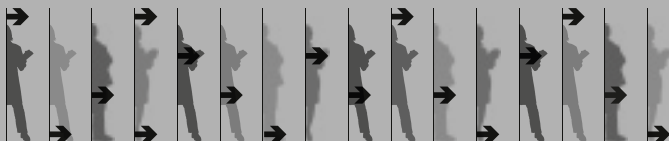
Pozivni broj → **+358**

Internetska domena → **.fi (kontinentalna Finska) / .ax (Alandski otoci)**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U FINSKU?

Finska se s nevjerojatnom redovitošću pojavljuje na samom vrhu, ili blizu njega, svjetskih ocjena kvalitete života, standarda obrazovanja i gospodarske konkurentnosti. Najpopularnija aktivnost u slobodno vrijeme jest odlazak u saunu, no Finci su također skloni održavanju šašavih svjetskih prvenstava: u nošenju žena, zračnoj gitari i lovljenju komaraca, među ostalima. Građani također mogu vrlo jednostavno pobjeći u divljinu, neovisno o tome je li riječ o šumi, jezeru ili jednom od 180 000 otoka.

Iako je Finska poznata po konkurentnosti, nedavna nesigurnost u gospodarstvu zaustavila je zapošljavanje. Međutim, postoji potražnja za kvalificiranim radnicima u uslužnom sektoru, uključujući medicinske sestre, liječnike, psihologe i zubare, predškolske odgojitelje i defektologe, socijalne radnike, računovođe, prodavače i telefonske agente te čistače.

POTRAGA ZA POSLOM

Poslovi se objavljuju na internetskim stranicama uprave za rad, na privatnim stranicama koje nude poslove i u novinama. Na EURES-ovu portalu možete pronaći poveznice za sve njih.

Savjeti za prijave za posao

Obvezno pomnjivo popunite prijavu. Ako nije potpuna, možda se neće uzeti u obzir. Poslodavac će vjerojatno primiti stotine prijave. Pokušajte se pozitivno istaknuti među drugima.

Molba ne smije biti dulja od jedne stranice. Ukratko objasnite zašto ste vi najbolji kandidat. Navedite jednu ili dvije referentne osobe i njihove kontaktne podatke. Poslodavac bi ih možda htio nazvati (moguće i prije razgovora za posao) da se raspita o tome kakav ste zaposlenik. Nemojte zaboraviti potpisati molbu.

Životopis ne smije biti dulji od dvije stranice A4.

Prije slanja otvorene molbe na internetskim stranicama tvrtke proučite kakve poslovne mogućnosti možete očekivati i kako obično poslodavac zapošljava nove radnike. Uporabite elektronički obrazac za otvorenu molbu ako postoji. Ako ne postoji, obratite se poslodavcu e-poštom ili telefonom. Ako se prvi put obraćate poslodavcu e-poštom, nazovite tvrtku otprilike 1 tjedan nakon toga i pitajte jesu li osobe zadužene za zapošljavanje primile vašu prijavu i imale vremena da je razmotre.

U manjim tvrtkama možda nema dovoljno osoblja koje bi objavljivalo slobodna radna mjesta, razmotrilo prijave, ugovorilo razgovore za posao itd. Stoga je korisno izravno se obratiti poslodavcu i na taj se način prijaviti.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, ne moguće je u nekim slučajevima.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, nisu u uporabi rukom pisane prijave.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Malokad se rabi za nacionalne prijave, no može se uporabiti za međunarodne prijave.

Uspostava kontakta telefonom

Neki poslodavci očekuju da im se kandidati obrate telefonom ili e-poštom s pitanjima o dodatnim pojedinostima prije slanja prijave. Smatraju taj potez iskazom zanimanja. Međutim, drugi poslodavci nemaju vremena odgovarati na pozive ili e-poruke i ne očekuju od tražitelja posla da im se obrate.

Ako ipak nazovete, unaprijed se pripremite. Dobro razmislite zašto se prijavljujete za radno mjesto i zašto bi vas trebali odabrati. Govorite razgovijetno i pokušajte biti opušteni.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Priložite preslike diploma samo ako je to navedeno u oglasu za posao. Izvornike diploma ponesite na razgovor za posao jer bi ih poslodavac možda htio pomno pregledati.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Ovisi, iako je to razdoblje obično dulje kad je riječ o međunarodnom zapošljavanju.

Priprema za razgovor za posao

Jedno od prvih pitanja koje će vam poslodavac postaviti povezano je s motivacijom: zašto ste se prijavili za ovaj posao i zašto bismo trebali odabrati baš vas. Budite spremni jasno objasniti svoju motivaciju i navesti profesionalne i osobne vrline.

Da biste ostavili dobar dojam, prije razgovora za posao posjetite internetske stranice tvrtke da biste saznali osnovne podatke o tvrtki.

Tko je prisutan?

Uobičajeno je da razgovoru za posao nazoče barem dvije osobe iz tvrtke.

Hoćemo li se rukovati?

Da, rukujte se sa svima prisutnima.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Poslodavac obično obavlja razgovor za posao s 3 do 10 kandidata. Može donijeti

odluku nakon jednog razgovora za posao ili obaviti dodatne razgovore ili testove sposobnosti.

Nakon pozdrava slijedi uvod poslodavca o radnom mjestu i tvrtki. Predstavite se jasno i gledajte sve u oči. Prije postavljanja pitanja očekuje se da kažete nešto o sebi – zašto ste se prijavili za radno mjesto i zašto mislite da bi trebali odabrati upravo vas. Na kraju sastanka dobit ćete priliku da postavite pitanja na koja niste dobili odgovor.

Razgovori za posao obično su opušteni. Međutim, nemojte se začuditi ako bude razdoblja tišine jer bi ispitivači mogli raditi bilješke.

Tijekom razgovora za posao budite mirni i govorite razgovijetno. Spomenite svoja postignuća, no nemojte biti pretjerano samouvjereni. Važno je pokazati zanimanje za radno mjesto aktivnim sudjelovanjem, pozornim slušanjem i traženjem pojašnjenja ako niste razumjeli poslodavca. Međutim, nemojte prekidati ispitivača. Prije svega, budite iskreni i nemojte kritizirati prijašnje poslodavce.

Ako vas zatraže da se podvrgnete psihološkom testu ili testu sposobnosti, to je vrlo dobar znak jer upućuje na to da ste među najboljim kandidatima. Po pravilu se ne možete pripremiti za testove. Najbolje što možete učiniti jest naspavati se i biti iskreni. Nemojte pokušavati glumiti nešto što niste.

Poslodavcu je važno saznati vaše radno iskustvo i sposobnosti. Međutim, žele znati više i o vašoj osobnosti, prednostima i nedostacima te kako bi vas opisao prijašnji poslodavac. Možda ćete morati opisati i

kako reagirate na stres i rokove ili kako se nosite s teškim situacijama.

Kada pitanje nije prikladno?

Zakon protiv diskriminacije zabranjuje diskriminaciju na temelju dobi, etničke ili nacionalne pripadnosti, državljanstva, jezika, vjerske pripadnosti, političkog usmjerenja, zdravstvenog stanja, invalidnosti, spolnog opredjeljenja ili drugih karakteristika. Kandidat ne treba odgovoriti na pitanja o svojim vjerskim ili političkim uvjerenjima, bolestima, trudnoći, planiranju obitelji ili sindikalnim aktivnostima. Poslodavci mogu postaviti ciljna pitanja o zdravlju ako je dobro zdravstveno stanje ključno za izvršavanje dužnosti na poslu.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

U prijavi ili životopisu morate spomenuti imena nekoliko referentnih osoba kojima se poslodavac može obratiti. Unaprijed provjerite jesu li vas referentne osobe voljne preporučiti s obzirom na to da se obično traže reference. Neki poslodavci traže da kandidati prilože preslike pisma preporuke u prijavi. Ponesite ih na razgovor za posao jer ih mnoštvo poslodavaca želi pomnivo proučiti.

Obično je navedeno u oglasu ako trebate dokazati da nemate kaznenu evidenciju. Samo će uspješni kandidati to morati učiniti.

Pregovori o plaći i povlasticama

U Finskoj se ugovori temelje na kolektivnim ugovorima o radu. Gotovo svako područje

ima specifični ugovor o radu. Međutim, ponekad se može pregovarati o plaći. Ako je to moguće, spomenuto je u oglasu za posao, a od kandidata se najčešće traži da navedu očekivanu plaću u prijavi.

Obično se govori o mjesečnoj plaći ili plaći po satu. Plaćeni godišnji odmor temelji se na zahtjevima utvrđenima zakonom. U nekim područjima ili poduzećima (osobito za izvršna radna mjesta) možete pregovarati o godišnjim bonusima koji su obično povezani s učinkom.

Dodatne povlastice vrlo su česta pojava u Finskoj, a obuhvaćaju bonove za ručak, bonove s popustom za sportske i kulturne aktivnosti te zdravstvenu zaštitu na radu. U nekim tvrtkama možete dobiti i unajmljeni automobil. O nekim se povlasticama može pregovarati. Obratite se nadređenoj osobi da biste saznali s kime možete pregovarati o tim dodatnim povlasticama.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni je rok uobičajen, no ne za sva radna mjesta.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Pokusni rok u pravilu ne traje dulje od 4 mjeseca.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Vrlo vjerojatno neće, no o tome se može pregovarati za neka radna mjesta.

Kada ću saznati rezultate?

Uobičajeno je da vam na kraju razgovora za posao ispitivač kaže kada možete očekivati rezultate/daljnju komunikaciju.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako niste pozvani na razgovor za posao, možete se obratiti poslodavcu otprilike 2 tjedna nakon roka za prijavu.

Ako vam se poslodavac ne obrati nakon 1 ili 2 tjedna nakon razgovora za posao, možete se raspitati o rezultatima telefonom ili e-poštom. Ako niste odabrani, možete se obratiti

poslodavcu i zatražiti povratne informacije o razgovoru za posao i prijavi.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Točnost je u Finskoj norma koju moraju poštovati kandidat i poslodavac.

Pravila odijevanja

Odjenite urednu i prikladnu odjeću. Dovoljno je odjenuti poslovno-ležernu odjeću. Međutim, u poslovnom svijetu muškarci u pravilu nose odijela. Nosite jednostavan nakit da biste izgledali dobro i uredno.

ŠVEDSKA

Službeni jezik → **švedski**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **9,6 milijuna**

Glavni grad → **Stockholm**

Valuta → **švedska kruna (SEK)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

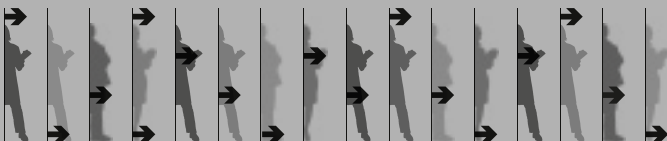
Pozivni broj → **+46**

Internetska domena → **.se**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U ŠVEDSKU?

Švedska se redovito nalazi na samom svjetskom vrhu kad je u pitanju zdravlje, pismenost i ljudski razvoj, a njezino je gospodarstvo među 10 najkonkurentnijih na svijetu. Šveđani su poznati po neutralnosti i konsenzusu. Poznata po visokim porezima i velikodušnoj socijalnoj skrbi, Švedska ima niski stupanj nejednakosti u prihodima, a sindikati su moćni.

Najveće su industrije inženjerstvo, telekomunikacije, automobilska industrija i farmacija. Predviđa se gubitak radnih mjesta u proizvodnji, poljoprivredi i šumarstvu, ali i stvaranje radnih mjesta u javnim i privatnim uslužnim djelatnostima te građevinarstvu. Među diplomiranim studentima osobito je jaka konkurencija za novinarska radna mjesta. U zadnje se vrijeme smanjila konkurencija za kvalificirane građevinske inženjere, IT stručnjake i građevinske stručnjake te zdravstvene radnike uključujući doktore, primalje i medicinske sestre.

POTRAGA ZA POSLOM

Kvalificirani kandidati – osobito u IT-ju i financijskom sektoru – obično traže slobodna radna mjesta na internetskim stranicama tvrtki. Sve je češća pojava slanja otvorenih molbi. Zavod za zapošljavanje uglavnom pronalazi posao za nekvalificirane radnike i tijesno surađuje s agencijama za zapošljavanje. Njegove su internetske stranice (vidjeti stranicu **Poveznice** na EURES-ovu portalu) najveći oglasni prostor za slobodna radna mjesta u Švedskoj.

Savjeti za prijave za posao

Kandidati obično prije prijave stupe u kontakt s kontaktnom osobom radi dodatnih informacija o poslu. Također je uobičajeno stupiti u kontakt s predstavnikom sindikata radi informacija o plaćama.

Uvijek slijedite upute iz oglasa za posao. Vrlo su česti elektronički obrasci za prijavu. Ako šaljete molbu i životopis e-poštom, nemojte priložiti druge dokumente osim ako to nije navedeno u oglasu. Računala su dostupna u svim zavodima za zapošljavanje i knjižnicama.

U pismenim prijavama obvezno navedite informacije koje se odnose na posao za koji se prijavljujete. Prijava bi trebala biti kratka, jasna i informativna. Napišite dinamične prijave prilagođene zahtjevima iz oglasa. Neka budu kratke i sadržajne: molba od jedne stranice i životopis od jedne do dvije stranice.

Osobama koje se prijavljuju za posao preporučuje se da nazovu poslodavca kako bi provjerile je li primljena njihova prijava.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Nije uobičajeno, no ponekad bi je poslodavac mogao tražiti.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, u Švedskoj nisu u uporabi rukom pisane prijave.

Je li format životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Ne rabi se često, no poslodavci ga prihvaćaju.

Uspostava kontakta telefonom

Iako je pristojnost ključna tijekom telefonskih poziva, po pravilu se zauzima poprilično neformalan stav. U Švedskoj se u razgovorima ne koriste titule.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Nije uobičajeno priložiti dokumente uz prijavu. Ako poslodavac zatraži presliku vaše diplome, ponesite ju na razgovor za posao.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Od 1 tjedna do nekoliko tjedana iako u nekim sektorima, primjerice uslužnom i hotelskom/restoranskom sektoru, postupak može biti znatno kraći.

Priprema za razgovor za posao

Razgovor za posao obično traje 90 minuta. Mogli biste biti pozvani na drugi krug razgovora. Ako ne možete doći na razgovor za posao, o tome morate obavijestiti poslodavca što je prije moguće i pitati je li moguće ugovoriti novi sastanak.

Tko je prisutan?

Jedna ili dvije osobe, a često i predstavnik sindikata.

Hoćemo li se rukovati?

Da, sigurno. To je običaj.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Obično ćete se na početku razgovora za posao morati predstaviti (ukratko), reći poslodavcu zašto ste se prijavili za posao i što znate o tvrtki. Budite opušteni, no pažljivi.

Česta pitanja uključuju: Učite li nove stvari s lakoćom? Kako reagirate na kritike? Jeste li vi osoba za rješavanje problema? Kako se suočava s problemom? Čime se ponosite? Možete li mi reći nešto doista dobro što ste učinili? Što očekujete da ćete raditi za 5 godina? Što mislite, koje su odlike dobrog kolege? Opišite situaciju u kojoj ste učinili pogrešku i što ste naučili iz toga. Kako bi vas opisali vaši prijatelji? Kako bi vas opisao vaš voditelj? Kako se snalazite u skupini? Koje su vaše prednosti i nedostaci? Kako se nosite sa stresnim situacijama? Zašto bismo vas trebali zaposliti?

Tijekom prvog razgovora za posao možete pitati kako izgleda tipičan radni dan, kada ćete saznati rezultate razgovora, kada je početak rada, postoji li uvodni program itd. Nemojte spominjati plaću na početku postupka prijave. Pričekajte dok se poslodavac ne dotakne te teme.

Kada pitanje nije prikladno?

Postoje zakoni protiv diskriminacije (na temelju roda, vjere, etničke pripadnosti, invalidnosti). Tijekom razgovora za posao možete odlučiti želite li odgovoriti na tu vrstu pitanja. Osobna su pitanja ona koja nisu važna za posao (vaša dob, imate li djece, vaše podrijetlo).

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Ako imate novije reference, u životopisu navedite podatke o referentnim osobama. U suprotnome, napišite: „Reference će se dostaviti na zahtjev.” Prijašnji poslodavac najčešće se koristi kao referenca. Referentna osoba podupire vašu prijavu te opisuje vas i vašu sposobnost za rad.

Potrebna su pisma preporuke i mogu vam pomoći. Ponesite ih kada dolazite na razgovor za posao. Treba ih napisati prijašnji poslodavac, voditelj tima ili službenik za ljudske potencijale. Ako nemate radnog iskustva, pismo preporuke može napisati učitelj ili voditelj sportske ekipe.

Pregovori o plaći i povlasticama

Što je za ulogu potrebna veća kvalifikacija, to postoji više prostora za pregovore o plaći.

Većina uvjeta za zapošljavanje u Švedskoj regulirana je kolektivnim ugovorima, zbog čega postoji malo prostora za pojedinačne pregovore, barem za niskokvalificirane poslove.

Najčešća je mjesečna plaća. Za menadžerska radna mjesta moglo bi se pregovarati o povlasticama koje nisu utvrđene zakonom. O njima bi se trebalo raspravljati s odjelom za ljudske potencijale.

Za poslove u vladi ili s djecom potrebna je potvrda o nekažnjavanju. To će biti navedeno u oglasu ili će vas poslodavac o tome obavijestiti.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Možda će od vas tražiti 1-dnevni ogledni rok, no imate pravo da za to dobijete plaću.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Uobičajeni pokusni rok traje 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, to nije uobičajeno, no moguće je ako ste visokospecijalizirani stručnjak.

Kada ću saznati rezultate?

Ako ne saznate ništa unutar 2 tjedna, obratite se regruteru i pitajte kada možete očekivati povratne informacije.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Uvijek se možete obratiti poslodavcu nakon razgovora za posao i raspitati se o sljedećem koraku u postupku prijave. Ako niste dobili posao, možete pitati za razlog.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Dođite na vrijeme. Dobro je stići pet minuta ranije. Nemojte nikada kasniti na razgovor za posao u Švedskoj.

Pravila odijevanja

Za većinu poslova ne trebate se odjenuti pretjerano formalno, no obvezno odjenite čistu i urednu odjeću. Više nije uobičajeno nositi kravatu. Pristojne traperice i jakna uvijek su prihvatljive – za muškarce i žene.

UJEDINJENA KRALJEVINA

Službeni jezik → **engleski**

Vlada → **ustavna monarhija**

Stanovništvo → **63,9 milijuna**

Glavni grad → **London**

Valuta → **funta (GBP)**

Članica EU-a ili EGP-a → **EU-a**

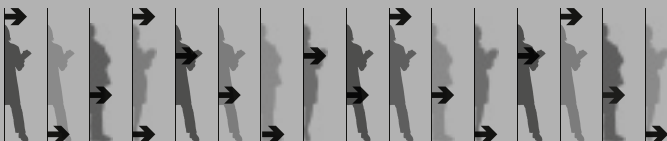
Pozivni broj → **+44**

Internetska domena → **.uk**

ZAŠTO OTIĆI RADITI U UJEDINJENU KRALJEVINU?

Ujedinjena Kraljevina ima jedno od najvećih svjetskih gospodarstava. Na uslužni sektor otpada više od 70 % BDP-a, a i dalje su važni zrakoplovni i farmaceutski sektori te automobilska industrija.

Svjetska kriza i veliki državni dug iscrpili su javne financije, pri čemu je došlo do znatnog gubitka radnih mjesta u javnom i privatnom sektoru. Unatoč tome, inženjeri u automobilskoj, električnoj i zelenim industrijama, inženjeri i tehničari za energetske sektor, kuhari japanskih, tajlandskih i azijskih jela, bolnički savjetnici i operacijske medicinske sestre, određeni IT stručnjaci te vozači teretnih vozila i autobusa i dalje su u potražnji. U sektoru skrbi ima nepopunjenih slobodnih radnih mjesta za njegovatelje, a postoji i manjak socijalnih radnika koji se specijaliziraju za djecu i obitelji.

POTRAGA ZA POSLOM

Većina poslodavaca objavljuje slobodna radna mjesta na internetskim stranicama tvrtke ili na internetskim stranicama koja nude poslove kao što su Monster ili fish4jobs. Često se rabe i agencije za zapošljavanje kao što su Adecco i Reed. Slobodna radna mjesta mogu se pronaći i na vladinim internetskim stranicama <http://www.gov.uk> i na EURES-ovu portalu. Neka visokokvalificirana radna mjesta objavljuju se u državnim novinama kao što su *The Guardian* i *The Times*. U nekim se industrijama, primjerice građevini i hortikulturi, informacije o slobodnim radnim mjestima prenose usmeno.

Savjeti za prijave za posao

Osnovno je pravilo pomno slijediti upute. Poslodavac bi mogao navesti telefonski broj ili e-adresu na kojima možete dobiti dodatne informacije o slobodnome radnom mjestu. Nemojte iskoristiti taj prvi kontakt da bi se predstavili, osim ako to nije zatraženo.

Uobičajeno je da poslodavci prihvate ograničen broj prijava i da zatvore natječaj za radno mjesto kada se dosegne taj broj pa se pobrinite da pošaljete prijavu na vrijeme, i to uvijek prije datuma zatvaranja natječaja.

Nakon ispunjavanja obrasca za prijavu obavezno ga spremite i pošaljite u kompatibilnom formatu datoteke. Navedite identifikacijski broj slobodnog radnog mjesta i pomnjivo lektorirajte obrazac. Provjerite pravopis u obrascu s pomoću britanskog, a ne američkog rječnika te obratite pozornost na gramatiku i strukturu rečenica.

Ako u prijavi morate poslati životopis i molbu, neka molba bude kratka (jedna stranica A4) i činjenična. U prvom odlomku napišite zašto pišete molbu, zatim u drugom odlomku nabrojite odgovarajuće vještine i iskustvo, u trećem odlomku navedite svoju dostupnost za razgovor za posao i druge važne podatke o postojećim obvezama te završite kratkom rečenicom o tome da očekujete njihov odgovor. Pokušajte u svojoj prijavi navesti ključne riječi iz oglasa.

Je li uobičajeno priložiti fotografiju uz životopis?

Ne, baš kao ni datum rođenja.

Jesu li poželjnije rukom pisane prijave?

Ne, izbjegavajte rukom pisane prijave, osim ako nije drugačije navedeno u oglasu.

Je li format Životopisa Europass prihvaćen i u širokoj primjeni?

Britanski poslodavci po pravilu ne prihvataju format životopisa Europass. Na nekoliko internetskih stranica možete pronaći dobre savjete o pisanju životopisa za britansko tržište rada, uključujući National Careers Service, Prospects AC i Monster.

Uspostava kontakta telefonom

Telefonski poziv uputite samo na zahtjev i nakon utvrđivanja da imate vještine i iskustvo koje poslodavac traži. Neki bi poslodavci mogli telefonski obaviti preliminarni razgovor za posao. U tom će vas slučaju poslodavac nazvati u unaprijed ugovoreno vrijeme. Pripremite se za telefonski

razgovor za posao jednako temeljito kao i za razgovor za posao uživo.

Trebam li poslati diplome uz prijavu?

Ne, one će biti potrebne u kasnijoj fazi.

Vremenski razmak između objave oglasa za posao i početka rada

Po pravilu između 4 i 6 tjedana.

Priprema za razgovor za posao

Regruteri očekuju da su kandidati dostupni za razgovor u kratkom roku. Očekuju da je osoba koja se prijavljuje za posao motivirana te da dovoljno poznaje engleski jezik za učinkovitu komunikaciju (iznimka su neki niskokvalificirani poslovi, kao što je branje voća, za koje se razgovor za posao može voditi na materinskom jeziku osobe koja se prijavljuje za posao, osobito ako se posao odvija u njezinoj zemlji). Osobe koje se prijavljuju za posao moraju biti pristojne, točne, poslovne i sposobne jasno se izražavati.

Poslodavci i regruteri imaju zakonsku obvezu provjeriti identitet svake osobe koja se prijavila za posao prije nego što joj ponude posao. Kandidat mora ponijeti putovnicu ili osobnu iskaznicu na razgovor za posao kako bi dokazao da je građanin EGP-a (ili Švicarske) ili njegov član obitelji.

Tko je prisutan?

Razgovore za posao obično obavlja komisija od dva do tri člana, uključujući nadređenog voditelja za slobodno radno mjesto i predstavnika iz odjela za ljudske potencijale.

Hoćemo li se rukovati?

Običaj je rukovati se s članovima komisije za razgovor za posao.

Ima li razgovor za posao utvrđenu strukturu?

Ozračje je formalno, no prijateljsko. Kandidat mora biti pažljiv, aktivan i pozitivan glede svoje prijave. On/ona trebao/trebala bi se opustiti te samouvjereno i što potpunije odgovoriti na pitanja.

Poslodavac će htjeti čuti primjere koji pokazuju sposobnost osobe koja se prijavila za posao da ga obavlja. Točnost, nastup i motivacija također su važni čimbenici.

Obično se provodi samo jedan krug razgovora za posao, ponekad uz popratni test kojim se mjere kandidatove tehničke sposobnosti i sposobnosti rješavanja problema. Razgovor za posao obično traje najviše 30–40 minuta. Testovi traju 20–30 minuta. Nastup, držanje i pažljivost osobe koja se prijavila za posao neće se ocjenjivati, no ostavit će određeni dojam pa su stoga važni.

Budući da je naglasak stavljen na sposobnost i sukladnost s profilom posla, bit će vrlo malo ili nimalo rasprave o temama nepovezanim s poslom. Motivacija mora biti vidljiva u obrascu za prijavu ili u odgovorima na pitanja ispitivača. Ne morate davati primjere svojih interesa izvan posla osim ako ih ne koristite kao primjere vaše sposobnosti obavljanja zadaća da biste odgovorili na pitanje.

Uobičajeno je tražiti od kandidata da navede određenu situaciju u kojoj se našao i način na koji ju je razriješio. Možda ćete morati navesti situacije kada je nešto pošlo po zlu i način na koji ste to ispravili ili ćete morati opisati svoje nedostatke. U tom slučaju pokažite da se znate nositi sa svojim nedostacima.

Pred kraj razgovora za posao pitat će vas imate li kakvih pitanja. Unaprijed pripremite jedno ili dva pitanja, primjerice, možete postaviti pitanje o mogućnosti napredovanja u tvrtki ili o vrsti osposobljavanja koju tvrtka nudi.

Kada pitanje nije prikladno?

Poslodavci ne smiju diskriminirati na temelju roda, rase, invalidnosti, vjere, spolnog opredjeljenja ili dobi. Poslodavci i regruteri odgovorni su za postavljanje pitanja koja nisu diskriminacijska i neće od vas tražiti da kažete informacije o privatnim stvarima koje nisu povezane s poslom. Međutim, možda ćete morati reći jeste li ikada bili osuđeni za kazneno djelo.

Trebam li priložiti reference, pisma preporuke ili potvrdu o nekažnjavanju?

Podaci za kontakt s referentnim osobama moraju se navesti u obrascu za prijavu ili životopisu. Poslodavac će provjeriti dostavljene podatke s referentnom osobom. Najbolje je navesti zadnjeg poslodavca, no provjerite može li on/ona odgovoriti na engleskome. Pisma preporuke obično nisu potrebna.

Za radna mjesta u zaštitarskom sektoru ili s ranjivim osobama (djeca/starije osobe) potrebna je potvrda o nekažnjavanju (provjera u Službi za razotkrivanje i zabranu).

Pregovori o plaći i povlasticama

Malo je vjerojatno da su odredbe i uvjeti poslodavca fleksibilni, osim ako nije drugačije navedeno u oglasu za posao. Najbolje što možete jest imati povjerenja u ponudu poslodavca i prijaviti se samo za poslove koji nude zadovoljavajuću plaću i radne uvjete.

Pregovori o ugovoru uglavnom su mogući za visokokvalificirane i odlično plaćene poslove. Osoba koja se prijavljuje za posao mora opravdati zahtjev za plaću tako da pokaže da je u skladu s tržišnim stopama, njezinim vještinama i iskustvom. Možete zatražiti povišicu nakon određenog razdoblja ako vam se čini da vaša plaća nije u skladu s onom zaposlenika koji rade sličan posao. Po pravilu se obavlja godišnja revizija plaće. Uključen je plaćeni godišnji odmor, a govori se obično o godišnjoj bruto plaći. Trgovački poslovi, npr. tesari i zidari, često su plaćeni po satu.

Najčešće povlastice koje nisu utvrđene zakonom jesu: fleksibilno radno vrijeme, privatna zdravstvena skrb ili zdravstveno osiguranje, subvencionirana putovanja, tzv. *London weighting* (naknada za rad u glavnom gradu u odnosu na državni prosjek), službeni automobil, subvencionirana jela u uredskoj kantini, subvencionirano članstvo u teretani ili klubu, bonusi na plaću.

Postoji li mogućnost oglednog roka?

Ogledni rok nije česta pojava. Vjerojatnije je da ćete morati odraditi pokusni rok nakon kojeg ćete dobivati punu plaću.

Koliko uobičajeno traje pokusni rok?

Između 3 i 6 mjeseci.

Hoće li poslodavac pokriti moje troškove dolaska na razgovor za posao?

Ne, u pravilu ne.

Kada ću saznati rezultate?

Ako ste dospjeli do razgovora za posao, poslodavci i regruteri potvrdit će nudi li vam se posao obično unutar 1 do 3 tjedna nakon razgovora.

Povratne informacije i daljnja komunikacija

Ako ste neuspješni, mogli biste dobiti povratne informacije o učinku na razgovoru

za posao u pisanoj obavijesti. U suprotnom možete nazvati ili pismeno zatražiti poslodavaca povratne informacije o vašem razgovoru.

Koliko ranije moram doći na razgovor za posao?

Pokušajte stići barem 15–20 minuta prije razgovora za posao. Očekujte da će poslodavac biti točan.

Pravila odijevanja

Preporučuje se poslovna odjeća (odijelo). Muškarci moraju nositi kravatu. Žene bi trebale nositi decentnu količinu šminke i nakita. Što god da nosite, odjeća vam mora biti čista i izglaćana.

Još koji dodatni savjet?

Neki bi poslodavci mogli organizirati preliminarne razgovore za posao putem video-konferencije, no to je i dalje rijetkost. Većina razgovora za posao vodi se uživo. Sve su češća pojava elektronički predodabir prijava i psihometrijska testiranja.

Europska komisija

Spremni ste za promjenu?

Što morate znati o životu i radu u inozemstvu – i još mnogo toga

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije

2014. – 171 str. – 11 × 18 cm

ISBN 978-92-79-28770-1 (tiskano izdanje)

doi:10.2767/1751 (tiskano izdanje)

ISBN 978-92-79-31312-7 (pdf)

doi:10.2767/61165 (pdf)

ISBN 978-92-79-31366-0 (epub)

doi:10.2767/716 (epub)

Ovaj je priručnik osmišljen za osobe koje razmišljaju o životu i radu u inozemstvu ili o svakodnevnom putovanju na posao u susjednu zemlju kao prekogranični radnici. U njemu se nalaze savjeti za traženje posla i prijavu za posao za svaku državu članicu Europske unije te Island, Lihtenštajn, Norvešku i Švicarsku. Sve te zemlje sklopile su sporazum kojim dopuštaju građanima ostalih zemalja putovanje i rad u bilo kojoj drugoj zemlji.

Ova je publikacija dostupna u tiskanom obliku i kao e-knjiga na svim službenim jezicima EU-a te na islandskom i norveškom.

KAKO DOĆI DO PUBLIKACIJA EU-a

Besplatne publikacije:

- jedan primjerak:
u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>);
- više od jednog primjerka ili poster/mape:
u predstavništvima Europske unije (http://ec.europa.eu/represent_hr.htm);
pri izaslanstvima u zemljama koje nisu članice EU-a
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_hr.htm);
kontaktiranjem službe Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_hr.htm)
ili pozivanjem 00 800 6 7 8 9 10 11 (besplatni poziv iz EU-a) (*).

(*) Informacije su besplatne, kao i većina poziva (premda neke mreže, javne govornice ili hoteli mogu naplaćivati pozive).

Publikacije koje se plaćaju:

- u knjižari EU-a (<http://bookshop.europa.eu>).

Pretplate koje se plaćaju

- pri prodajnom predstavniku Ureda za publikacije Europske unije
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_hr.htm).

Naše publikacije možete preuzeti ili se na njih besplatno pretplatiti na

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Ako želite redovito primati novosti o Glavnoj upravi za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost, pretplatite se na besplatni e-bilten *Social Europe e-newsletter* na

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

Možete se pretplatiti na EURES-ov bilten: EURES.europa.eu

PRIDRUŽITE NAM SE NA DRUŠTVENIM MEDIJIMA:

euresjobs

socialeurope

EURESjob

EU_Social

EURES European Employment Services

EURES Europe

Ured za publikacije